

Razvojni program Občine Žirovnica 2030

Trajnostno naravnana občina na pragu Karavank,
kjer kakovostno sobivamo in sr(e)čno ustvarjamo

ŽIROVNICA
2030

Naročnik:

Občina Žirovnica

Breznica 3, 4274 Žirovnica

Tel.: 04 580 91 00

E-pošta: obcina@zirovnica.si, www.zirovnica.si

Naziv razvojnega načrta:

Razvojni program Občine Žirovnica 2030

Odgovorna oseba naročnika:

Leopold Pogačar, župan Občine Žirovnica

Člani strateške skupine za pripravo programa:

- Leopold Pogačar, župan Občine Žirovnica
- Sebastijan Zupan, podžupan Občine Žirovnica
- Mojca Papler, namestnica predsednika odbora za gospodarske dejavnosti in finance
- Meta Zupan, predsednica odbora za negospodarstvo in družbene dejavnosti ter predstavnica šole
- Nino Rejc, predsednik odbora za prostor, varstvo okolja in gospodarsko infrastrukturo ter predstavnik gasilcev
- Matjaž Koman, direktor Zavoda za turizem in kulturo Žirovnica
- Petra Kržan (Zavod za turizem in kulturo Žirovnica, turistična vodička)

Predstavniki civilne družbe

- Nik Hlade, predsednik Društva prijateljev mladine Žirovnica
- Mitja Madon, predstavnik aktivne generacije in Nogometnega kluba Žirovnica
- Luka Dolar, predstavnik mladih

Predstavniki gospodarstva:

- Thomas Prešern (Exacta Normalije)
- Zoran Madon (sobodajalstvo, nepremičnine)
- Janez Dolar (nosilec kmetijske dejavnosti)
- Anton Koselj (Rekreacijski park Završnica, energetika in TVD Partizan),
- Zdravko Malnar, predstavnik starejših

Predstavniki občinske uprave:

- Petra Žvan
- Marija Lužnik

Izdelovalec:

K&Z, Svetovanje za razvoj d. o. o.

Kranjska cesta 4, 4240 Radovljica

Tel.: + 386 (0) 590 28 280, E-pošta: info@kz-consult.si, www.kz-consult.si

Odgovorna nosilka naloge: mag. Slavka Zupan

Sodelavki:

- Miša Novak, ALOHAS Trajnostne rešitve v turizmu, področje turizma
- Anja Filipini, analitika, strokovna podpora procesu

Grafika v dokumentu:

Marko Zupan

Fotografija na naslovnici:

Arhiv Zavoda za turizem in kulturo Žirovnica

Datum:

Marec 2021

Program je bil sprejet na X. redni seji Občinskega sveta Občine Žirovnica dne X. X. 2021

Občina Žirovnica 2030

je trajnostno naravnana občina na pragu Karavank,
kjer kakovostno sobivamo in sr(ę)čno ustvarjamo.

Občino Žirovnica 2030 označuje ohranjen **tradicionalen gorenjski podeželski ambient**, ki ga identitetno bogati dediščina dr. Franceta Prešerna in ostalih velikih mož slovenske ustvarjalnosti. Urejene vasi ob vznožju Stola domačinom omogočajo **kakovostno in aktivno življenje** v stiku z naravo, podjetnim nudijo mirno okolje za dinamično globalno delovanje in za sonaravno kmetovanje, obiskovalcem pa omogočajo pristno turistično doživljanje.

Vse, kar v različnih življenjskih obdobjih potrebujemo za **udobno bivanje, vsakodnevno mobilnost, brezstresno delo in ustvarjanje** ter **aktivno preživljanje prostega časa**, najdemo na pragu svojega doma. Javne službe, lokalna društva in občani si medsebojno pomagamo in zavzeto sodelujemo pri oblikovanju programov in storitev v dobrobit vseh generacij – mladih, družin, aktivnih in starejših. Skupaj gradimo zdravo, varno in sočutno lokalno skupnost, ki odgovorno skrbi za svoje okolje.

Občina Žirovnica uspešno uvaja **e-mobilnost, dosega visoko stopnjo samooskrbe v pridelavi lokalne hrane in pospešuje proizvodnjo obnovljivih virov energije** ter kot trajnostna energetska skupnost velja za vzor drugim občinam v širši regiji in državi. V bližnjo službo in šolo pešamo in kolesarimo, v urbana središča pa potujemo z javnim prevozom. Ves čas odgovorno in krožno ravnamo z naravnimi viri in surovinami ter zmanjšujemo obseg odpadkov.

Ob tem v občini ponosno **negujemo kulturno dediščino naših prednikov in srčno sprejemamo obiskovalce**. Pri uresničevanju naše vizije **tvorno sodelujemo** s partnerji na območju Gorenjske in Karavank ter v UNESCO biosfernem območju Julijskih Alp in z vladnimi ustanovami.

ŽIROVNICA
2030

Trajnostno naravnana občina na pragu Karavank,
kjer kakovostno sobivamo in sr(ę)čno ustvarjamo

Kazalo

1	Priprava razvojnega programa Žirovnica 2030.....	6
2	Razvojno izhodišče Žirovnica 2020.....	8
2.1	Kratek opis območja	8
2.2	Pogled nazaj	13
2.3	Razvojni izzivi	15
3	Vizija in strategija Žirovnica 2030.....	22
3.1	Vizija Žirovnica 2030	22
3.2	Poslanstvo Občine Žirovnica in izhodišča njenega delovanja	24
3.3	Strateški in razvojni cilji	25
4	Razvojni cilji z ukrepi in projekti	28
4.1	Razvojni cilj 1: Novi skupnostni objekti in storitve za vse generacije	30
4.1.1	Kakovostno in spodbudno okolje za otroke, mladino in mlade družine	31
4.1.2	Dostopnost socialno-varstvenih, zdravstvenih in drugih oskrbnih storitev	31
4.1.3	Aktivacija in izobraževanje odraslih.....	32
4.2	Razvojni cilj 2: Krepitev lokalne identitete (Lokalni program kulture).....	33
4.2.1	Nadgradnja javne kulturne infrastrukture.....	34
4.2.2	Posodobitev kulturnih programov in okrepitev ljubiteljske kulture	35
4.2.3	Varstvo nesnovne in premične kulturne dediščine	36
4.3	Razvojni cilj 3: Šport za zdravo občino.....	37
4.3.1	Raznolikost programov športa in rekreacije	38
4.3.2	Nadgradnja in upravljanje športnih objektov	38
4.4	Razvojni cilj 4: Prometna varnost in pospešen prehod v trajnostno mobilnost	39
4.4.1	Varna prometna infrastruktura	40
4.4.2	Trajnostno naravnan sistem mobilnosti v občini	40
4.4.3	Umirjanje prometa v dolini Završnica.....	42
4.5	Razvojni cilj 5: Učinkovito urejanje javnega prostora.....	43
4.5.1	Trajnostna prostorska politika.....	44
4.5.2	Celostno urejanje javnega odprtega prostora	44
4.6	Razvojni cilj 6: Varovanje naravnih virov in krepitev podnebne odpornosti	45
4.6.1	Krožno ravnanje z odpadki in kakovostna pitna voda	46
4.6.2	Krepitev odpornosti na podnebne spremembe in blaženje posledic	46
4.6.3	Energetska učinkovitost.....	47
4.7	Razvojni cilj 7: Krepitev lokalnega podjetništva, dela na daljavo in delovnih mest.....	48
4.7.1	Uveljavitev poslovne lokacije Žirovnica	49
4.7.2	Podpora mladim talentom in zelenim idejam	49

4.7.3	Spodbudno okolje za delo in učenje na daljavo.....	50
4.8	Razvojni cilj 8: Ohranitev kmetijstva in povečanje prehranske samooskrbe.....	51
4.8.1	Podpora osnovni kmetijski dejavnosti.....	52
4.8.2	Spodbujanje lokalne samooskrbe.....	52
4.8.3	Ohranjanje čebelarstva, planinske paše in tradicionalne krajine.....	53
4.9	Razvojni cilj 9: Trajnostna butična destinacija.....	54
4.9.1	Ukrep 9.1 Dvig kakovosti in konkurenčnosti turistične infrastrukture v javnem interesu.....	55
4.9.2	Ukrep 9.2 Produktna in trženjska nadgradnja destinacije.....	56
4.9.3	Ukrep 9.3 Upravljanje razvoja in destinacije.....	58
4.10	Razvojni cilj 10: Ciljno sodelovanje in gospodarno upravljanje.....	59
5	Okvir za izvajanje in spremljanje.....	60
5.1	Organizacijski okvir.....	60
5.2	Finančni okvir.....	60
5.3	Analiza tveganj.....	62
6	Viri in okrajšave.....	64
7	Priloge.....	66
7.1	Priloga 1: Kazalniki razvojnega položaja občine Žirovnica 2020.....	66
7.2	Priloga 2: Izvedbeni načrt Razvojnega programa Občine Žirovnica 2030.....	70
7.3	Priloga 3: Žirovnica kot trajnostna butična destinacija: strateške smernice turizma.....	76

1 Priprava razvojnega programa Žirovnica 2030

Zakaj Razvojni program Občine Žirovnica 2030?

Dosedanji Razvojni program občine Žirovnica 2009–2016 z elementi do leta 2020 je Občina Žirovnica sprejela leta 2009 in maja 2014 novelirala. V tem času je vodstvo Občine uspešno sledilo dogovorjenim razvojnim usmeritvam in s tem potrdilo smiselnost dolgoročnega načrtovanja. Pred iztekom dosedanjega programa se je Občina Žirovnica odločila, da preveri doseganje preteklih načrtov in za naslednjih deset let postavi nove razvojne prioritete.

Preteklo obdobje so zaznamovali vlaganja lastnih in evropskih sredstev v komunalno in družbeno infrastrukturo, izgradnja poslovne cone, krepitev vloge kulture in športa ter razvoj turizma. K dvigu prepoznavnosti občine je pomembno prispevala razglasitev in prva obeležitev rojstnega dneva čebelarja Antona Janše za svetovni dan čebel.

Z izgradnjo večjega dela osnovne infrastrukture ter vzpostavitev javnih storitev se postavlja vprašanje, v katero smer voditi prihodnje delovanje občine: slediti dosednji viziji profila turistične občine ali zagotavljati kakovostne pogoje na vseh področjih bivanja in gospodarjenja?

S prehodom v novo desetletje se pred občino Žirovnica poleg omenjenih lokalnih izzivov postavljajo tudi regionalni in globalni izzivi. Demografskim, podnebnim in tehnološko-digitalnim spremembam so se v času priprave razvojnega programa pridružila še tveganja, povezana s spopadanjem z zdravstvenimi izzivi (pandemija covid-19) in njihovimi pričakovanimi ekonomsko-socialnimi posledicami.

V letu 2020 se prav tako zaključuje obdobje dosedanje evropske finančne perspektive 2014–2020 ter pripravlja nove dokumente za obdobje 2021–2027. Slednje prinaša nove instrumente, vezane na okrevanje in dvig odpornosti gospodarstva in regij po epidemiji, hkrati pa se tudi omejuje dostop do nepovratnih sredstev Evropske unije (EU) za občine Zahodne Slovenije. Vse to od občine zahteva razmislek o prilagoditvi razvojne poti in vzorcev dosedanjega delovanja. V tem kontekstu je Občina Žirovnica¹ poleti 2019 pristopila k pripravi novega strateškega dokumenta do leta 2030. Razvojni program, ki je pred vami, predstavlja okvir za razmislek prebivalcev, lokalnih deležnikov in vodstva občine o izzivih, priložnostih in perspektivah nadaljnjega razvoja občine.

Kako smo prišli do programa? Kdo vse je sodeloval?

Metodologija priprave razvojnih programov občin v Sloveniji ni predpisana, zato dokument smiselno povzema pristope strateškega načrtovanja na državni in regionalni ravni ter izkušnje iz priprave preteklega razvojnega programa. Razvojni program upošteva načela razvojnega načrtovanja² in vključuje vse bistvene elemente³, ki jih sicer za državne razvojne dokumente predpisuje Uredba o dokumentih razvojnega načrtovanja in postopkih za pripravo predloga državnega proračuna (Ur. l. RS, št. 54/10 in 35/18).

¹ Kadar govorimo o občini kot instituciji, uporabljamo veliko začetnico, kadar navajamo njeno geografsko območje, pa uporabljamo malo začetnico. Za območje občine se v določenih primerih uporablja tudi samo naziv Žirovnica, pri tem pa se misli na celotno območje občine in ne le na naselje Žirovnica.

² Načelo upoštevanja razvojnih prioritet, načelo upoštevanja ekonomskih, socialnih, okoljskih in prostorskih možnosti in omejitev, načelo zveznosti in načelo sodelovanja z zainteresiranimi javnostmi in udeleženci.

³ Glavni elementi: i) utemeljitev z ustrežno analizo, ii) določitev medsebojnih razmerij med dokumenti, iii) cilji in prednostna področja, iv) pričakovani razvojni učinki, v) kazalniki, vi) načrt financiranja s prikazom skupnih stroškov in virov financiranja, vii) institucionalni okvir in organizacija, viii) prikaz aktivnosti uveljavljanja načela partnerstva.

Dokument temelji na poglobljeni analizi uresničevanja dosedanjega razvojnega programa in trenutnega razvojnega položaja občine. Smiselno povzema obstoječe področne programe⁴ in veljavni občinski prostorski načrt, obenem pa predstavlja strateška izhodišča za novega.

Proces strateškega načrtovanja je potekal s širokim vključevanjem lokalnih deležnikov in javnosti. Po uvodnem sestanku strateške skupine⁵ je bila jeseni 2019 izvedena anketa, v kateri so svoje poglede na zeleno razvojno usmeritev občine v prihodnjem desetletju izrazili 204 občani. Sledilo je 5 razvojnih delavnic s fokusnimi skupinami (javni zavodi, vaški odbori, kmetje in turistični ponudniki, splošna odprta – kakovost bivanja) in še eno srečanje strateške skupine. Opravljenih je bilo tudi več osebnih intervjujev s ključnimi lokalnimi deležniki in usklajevalnih sestankov z občinsko upravo. 22. 6. 2020 je bil strateški koncept novega razvojnega programa predstavljen občinskim svetnikom. Ob zaključku procesa je zaradi ukrepov za zaježitev pandemije covid-19 odpadla javna predstavitev, ki je bila nadomeščena s spletno razpravo. Na podlagi vseh naštetih aktivnosti je nastal končni dokument, ki ga je Občinski svet Občine Žirovnica obravnaval in sprejel v začetku leta 2021.

Namen in obdobje veljavnosti

Namen razvojnega programa je s prebivalci, glavnimi deležniki in organi občine opredeliti in dogovoriti smer nadaljnega razvoja, določiti skupne cilje in strateške projekte Občine Žirovnica do leta 2030. Razvojni program občanom, podjetjem in investitorjem sporoča razvojne ambicije občine, vodstvu Občine, upravi, občinskim zavodom in izvajalcem javnih služb pa služi kot vodilo pri delovanju. Razvojni program predstavlja strateška izhodišča za prihodnje načrtovanje proračuna in sprememb prostorskega razvoja ter urejanje drugih področij v pristojnosti Občine.

Struktura dokumenta

Dokument sestavljajo: kratka predstavitev občine s SWOT/TOWS analizo in opredelitvijo ključnih razvojnih izzivov, vizija s strateškimi in razvojnimi cilji ter nabor ukrepov in prednostnih projektov po posameznih razvojnih ciljih. V prilogi se nahajata nabor razvojnih kazalnikov in indikativni izvedbeni načrt razvojnega programa.

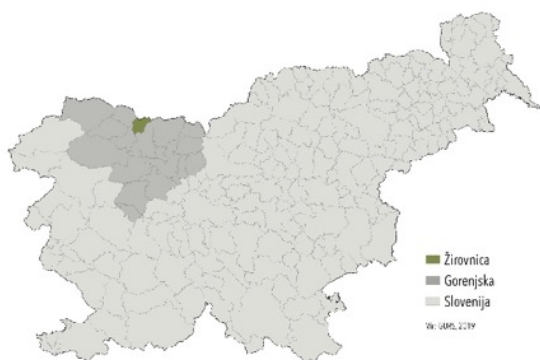
Slika 1 Proces priprave razvojnega programa

⁴ Strategija ohranjanja zdravja starejših na območju občin Zgornje Gorenjske 2017–2021, Lokalni energetski koncept 2017–2026, Plan razvoja občinskih cest 2018–2021, Strateški načrt Občinske knjižnice Jesenice 2017–2021.

⁵ Strateška skupina sestoji iz predstavnikov Občine, civilne družbe (generacija mladih in starejših) ter občinskih sektorskih politik: gospodarstvo, turizem, kultura, izobraževanje, šport, prostor, okolje in kmetijstvo.

2 Razvojno izhodišče Žirovnica 2020

2.1 Kratek opis območja

Slika 2 Žirovnica v Sloveniji

Izbrani izhodiščni razvojni kazalniki⁶

Število prebivalcev, H2_2019	4.384
Indeks staranja, H2_2019	149,9
Povprečna starost v letih, H2_2019	44,4
Delovno aktivno prebivalstvo po prebivališču, 2019	1.912
Število delovnih mest (brez kmetov), 2019	729
Stopnja brezposelnosti, december 2019, ZRSZ	4,7 %
Stopnja brezposelnosti, avgust 2020, ZRSZ	5,9 %
Povprečna neto plača, EUR, 2019	1.159
Dodana vrednost/zaposlenega v GD, EUR, 2019, AJPEŠ	45.065
Delež aktivnih prebivalcev z višjo in visoko izobrazbo, 2019	33,1 %
Število gospodarskih družb, 2019, AJPEŠ	93
Število samostojnih podjetnikov, 2019, AJPEŠ	132
Obseg kmetijskih površin v obdelavi, na podlagi oddanih vlog 2018 za subvencije v ha	737
Število samozaposlenih kmetov, 2019/ število oddanih vlog za subvencije, 2018	21/71
Delež otrok 1-5 let, vključenih v vrtec, 2019/2020	79,7 %
Ocena zadovoljstva občanov od 1 do 4, 2019 ⁷	3,3
Prihodki proračuna, EUR, 2020, rebalans	4.273.875
Rang občine po kazalniku razvitosti med 222 občinami ⁸	86-92

Žirovnica, podeželska občina v zavetju izjemnega ambienta Karavank

Občina Žirovnica se nahaja na severozahodnem delu Slovenije, kjer se skrajni severni rob Ljubljanske kotline odpira v Zgornjesavsko dolino. Območje je na severu omejeno z državno mejo z Avstrijo, medtem ko na vzhodu meji na občini Radovljica in Tržič, na zahodu na Jesenice, na jugu pa na Bled. Je del gorenjske statistične regije in se z 42,6 km² površine uvršča na 141. mesto po velikosti med vsemi slovenskimi občinami.

Območje občine Žirovnica predstavlja krajinsko pester, značilen in prepoznaven ambient Gorenjske. Na severu ji daje prepoznavno veduto gorati svet Zahodnih Karavank, s Stolom kot najvišjim vrhom Kravank. Proti jugu se pobočja spuščajo v ravninski svet Savske ravnine oz. Dežele. Nekdaj obdelane njivske površine so danes pretežno travniki in pašniki. Pobočja Karavank in doline Završnice so v površini 1.980 ha opredeljena kot Natura 2000 območja, kar predstavlja 45,4 % površine občine. Prav zaradi naravno-geografske in zgodovinske povezanosti Dežele z Blejskim

⁶ Vsi podatki SURS, 2019, H2 (to je 1. 7. 2019 oz. polno leto), razen kjer je drugače označeno.

⁷ Anketa med občani, N=193 oseb, 2019, kjer je 1 najnižja in 4 najvišja možna ocena splošnega zadovoljstva z bivanjem v občini Žirovnica.

⁸ Kazalnik razvitosti občin za leti 2020 in 2021, Ministrstvo za finance, <https://www.gov.si teme/financiranje-obcin/>.

kotom je območje občine kot vplivno območje Triglavskega narodnega parka že od leta 2003 del UNESCO MAB⁹ biosfernega območja Julijskih Alp. ► *Glej Sliko 3 na koncu poglavja.*

Na sončnem vznožju Karavank se ob prometnicah razteza gručasta mreža 10 naselij: Breg, Breznica, Doslovče, Moste, Rodine, Selo, Smokuč, Vrba, Zabreznica in Žirovnica. Zaradi obcestne lege naselij občina nima izrazitega središča. Večina centralnih dejavnosti je razmeščena med več kraji, pri tem pa gre opaziti koncentracijo oz. specializacijo določenih dejavnosti. Breznica predstavlja upravno središče s sedežem Občine, medtem ko Žirovnica s poslovno cono postaja vse podjetniško središče.

Žirovnica, odlično dostopna po železnici in avtocesti X. evropskega koridorja

Skozi območje občine potekata deseti evropski železniški in avtocestni koridor. Večina naselij je od avtoceste Ljubljana-Jesenice oz. mejnega prehoda Karavanke oddaljenih do 5 km, kar predstavlja nekaj minut vožnje. Notranje prometno omrežje občine temelji na dveh državnih oz. regionalnih cestah (R3 Žirovnica-Begunje in R2 Žirovnica-Lesce) v skupni dolžini 12,6 km ter na 40,4 km dolgem omrežju lokalnih in krajevnih cest. Po obstoječi cestni mreži ima občina označene nižinske kolesarske poti, v gorskem območju pa vzpostavljeno mrežo gorsko kolesarskih enoslednic. Železniška proga ima na območju občine postajo Žirovnica s 13 odhodi potniškega vlaka dnevno v smeri Ljubljane in Jesenic. Mednarodni vlaki v občini ne ustavljajo. Dobra prometna povezanost vpliva na gospodarski razvoj in vse bolj prevladujočo bivanjsko-spalno strukturo naselij. ► *Glej Sliko 5 in Sliko 6 na koncu poglavja.*

Žirovnica, s 4.384 prebivalci in povprečno starostjo 44,4 leta vse bolj starajoča se demografska slika

V občini Žirovnica je julija 2019 prebivalo 4.384 prebivalcev. Po številu prebivalcev se občina uvršča na 113. mesto oz. med srednje velike slovenske občine.

Medtem ko je v zadnjih desetih letih število prebivalcev ostalo relativno nespremenjeno (občina je v tem obdobju pridobila cca 90 oseb), pa je opaziti trend staranja le-teh. Povprečna starost občana se je namreč povečala z 41,9 leta 2008 na 44,4 leta, indeks staranja pa s 132 na 150. V starostni skupini do 14 let je bilo leta 2019 672 prebivalcev, obseg aktivne populacije (15–64 let) je znašal 2.705 oseb, starejših od 65 let pa je že 1.007. Največji porast prebivalstva v zadnjih letih beležijo naselja Breg, Doslovče in Moste, največji upad pa je zaznati v Zabreznici. Najvišji indeks staranja (182,9) in najvišjo povprečno starost (46,3) izkazuje naselje Rodine. ► *Sprememba demografske strukture je prikazana grafično v Sliki 11 in Sliki 12.*

Po drugi strani pa je prebivalstvo občine bolj izobraženo od slovenskega povprečja. Kar 30 % prebivalcev, starejših od 15 let, je leta 2019 imelo višješolsko ali visokošolsko izobrazbo (Slovenija 24 %), 16 % prebivalcev pa osnovnošolsko ali nižjo izobrazbo (Slovenija 23 %).

Žirovnica, poslovna cona kot generator gospodarskega razvoja z visoko dodano vrednostjo

Leta 2018 je imelo v občini sedež 231 gospodarskih subjektov, od tega 93 gospodarskih družb in 132 samostojnih podjetnikov. Zaposlenih v navedenih podjetjih je bilo 392 oz. 524 z s.p.ji. V letu 2019 so gospodarske družbe ustvarile 46,6 mio EUR prihodkov ali 60 % glede na primerjano leto 2007 pred izgradnjo poslovne cone. Povprečna dodana vrednost v gospodarskih družbah je leta 2019 dosegla kar 45.065 EUR/ zaposlenega, 2007 pa je bila bistveno nižja- 26.612 EUR/zaposlenega. Pozitivna gospodarska rast je rezultat odločitve o vzpostavitvi in razvoju poslovne lokacije Žirovnica, v kateri je nameščenih več mednarodno uspešnih manjših in srednje velikih podjetij: Saxonia-Franke, Exacta

⁹ UNESCO MAB je interdisciplinarni program Organizacije Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo, poimenovan Človek in biosfera (Man and the Biosphere Programme), ki po svetu povezuje mrežo 651 biosfernih območij. Program MAB predpisuje delitev biosfernega območja na osrednje, robno in vplivno območje.

Normalije, Bako, Mala pivovarna in zbirni center, v poslovno cono pa vstopa še nekaj dinamičnih podjetij. Leta 2019 je bilo v občini 751 vseh delovnih mest, medtem ko jih je bilo pred zagonom poslovne cone 438 (podatek za leto 2005). Glede na strukturo v občini prevladujejo delovna mesta v predelovalni dejavnosti (42 %), trgovini (17 %) in storitveno-tehničnih dejavnostih (15 %). ► *Glej tudi gibanje števila delovnih mest v občini, prikazano v Sliki 9.*

Kljub dobrim pogojem za kmetijsko dejavnost v občini obdelava zemljišč in posledično kmetijska proizvodnja stalno upadata. Leta 2019 je bilo v občini 21 samozaposlenih kmetov med 71 delujočimi kmetijskimi gospodarstvi, ki so obdelovala 737 ha kmetijskih zemljišč, med katerimi pa je bilo le 6,7 ha njiv in 0,2 ha intenzivnih sadovnjakov.

Z rastjo in zgoščevanjem turizma v letih 2018–2019 se je interes po nujenju turističnih namestitev in obisku manj obremenjenih točk, kot je dolina Završnice, koncentrično razširil iz turističnih središč Bled in Kranjska Gora tudi na območje občine Žirovnica. Občina beleži razmah sobodajalstva, s katerim se danes po podatkih Zavoda za turizem in kulturo Žirovnica ukvarja 16 turističnih ponudnikov, ki razpolagajo s 390 ležišči. Kljub nagli rasti turističnega obiska in števila prenočitev v zadnjih nekaj letih¹⁰ pa je delež ustvarjenih prihodkov iz naslova turizma in gostinstva v celotnem gospodarstvu občine še vedno zanemarljiv – v letu 2018 je le-ta predstavljal zgolj 2 % vseh prihodkov.

Žirovnica, zibelka literarne, čebelarске in arheološke dediščine

Eno temeljnih vrednot in prepoznavnosti občine Žirovnica predstavljajo njena izjemno bogata kulturna dediščina in številni veliki ustvarjalci, rojeni pod pobočji Stola. Vrba kot rojstni kraj največjega slovenskega pesnika Franceta Prešerna je identitetni simbol slovenstva in nacionalne kulture ter ponos občine. Nedavna razglasitev 20. maja, rojstnega dneva v Breznici pri Žirovnici rojenega pionirja sodobnega čebelarstva Antona Janše, za svetovni dan čebel še temeljiteje uveljavlja čebelarско tradicijo občine. V občini je skupaj 141 registriranih enot kulturne dediščine, med njimi 5 spomenikov državnega pomena (Rojstna hiša Franceta Prešerna, Rojstna hiša Frana Saleškega Finžgarja, Vaška lipa, Cerkev sv. Marka in Arheološko najdišče Ajdna). Najpomembnejši spomeniki in rojstne hiše velikih mož so povezani v Pot kulturne dediščine Žirovnica. V letu 2019 so rojstne hiše velikih mož (Prešernova, Čopova in Finžgarjeva) beležile 30.079 obiskovalcev. ► *Gibanje obiska rojstnih hiš v zadnjih desetih letih je prikazano v Sliki 10.*

Žirovnica, urejena infrastruktura, dostopne in kakovostne javne službe in zavzeta občinska uprava

Občina Žirovnica kot samostojna občina deluje od leta 1995. Z namenom zagotavljanja široke participacije in vključevanja nižjih ravni v načrtovanje in delovanje občine je v občini ustanovljenih 10 vaških odborov, eden na ravni vsakega naselja. V letih samostojnega delovanja je Občina Žirovnica načrtno vlagala v razvoj osnovne komunalne, prometne in družbene infrastrukture in krepila kakovost delovanja javnih služb. Prav zaradi tega, relativne obvladljivosti velikosti občine ter kakovostnih storitev vrtca, OŠ in primarnega zdravstva občina Žirovnica danes predstavlja kakovostno in varno socialno okolje.

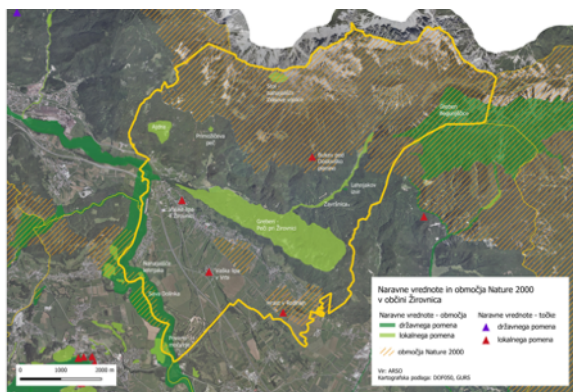
Kar 92 % prebivalcev, ki so jeseni leta 2019 sodelovali v anketi za potrebe tega razvojnega programa, je zadovoljnih ali zelo zadovoljnih z občino kot krajem za prebivanje (povprečna ocena 3,3 od 4). Pri tem je 57 % sodelujočih menilo, da je kakovost bivanja v občini danes boljša, kot je bila pred desetimi leti.¹¹

S koeficientom razvitosti 1,04, ki ga za vse slovenske občine na vsaki dve leti opredeljuje Ministrstvo za finance, se občina v letih 2020 in 2021 uvršča na 86.-92. mesto med 212 občinami, kar je nekoliko višje kot v obdobju 2018–2019 (93.–97. mesto)¹².

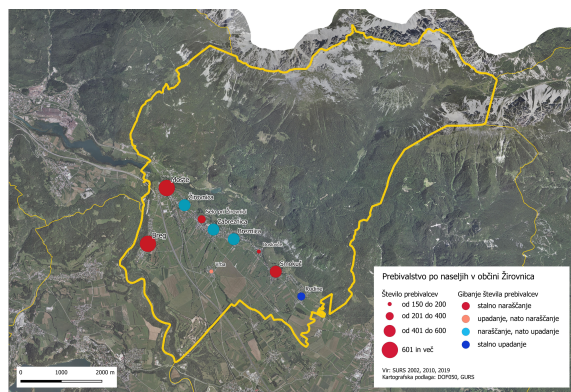
¹⁰ Število obiskovalcev se je v zadnjem desetletju vseskozi povečevalo, višek pa je doseglo v obdobju 2017–2019, ko so v občini beležili kar 123-odstotno povečanje števila prenočitev, zlasti tujih gostov (s 9.433 v letu 2017 na 21.113 v letu 2019).

¹¹ Anketa med občani, 2019, N=194 oseb.

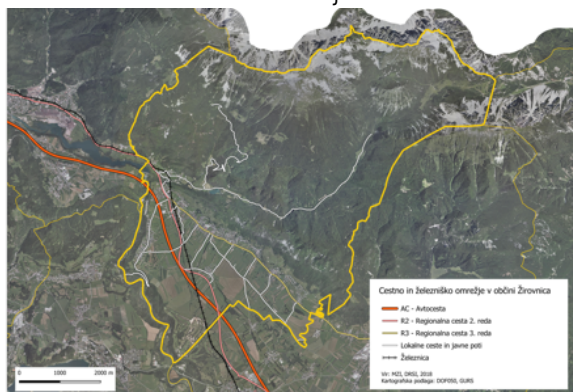
¹² Določitev koeficientov razvitosti občin za leti 2021 in 2020, Ministrstvo za finance, januar 2020.

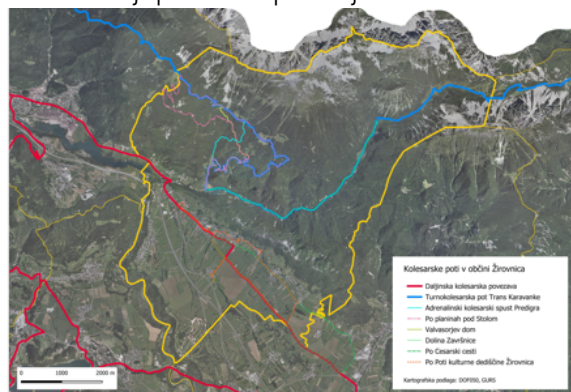
Slika 2 Naravne vrednote in območja Nature 2000

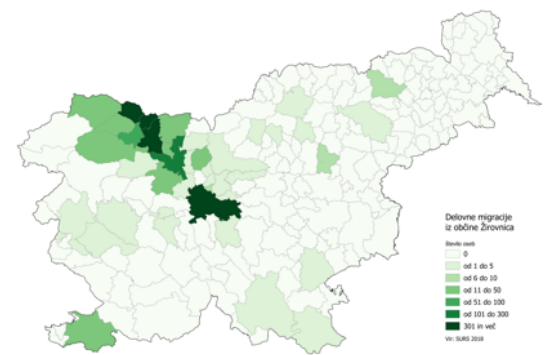
Slika 3 Gibanje prebivalstva po naseljih

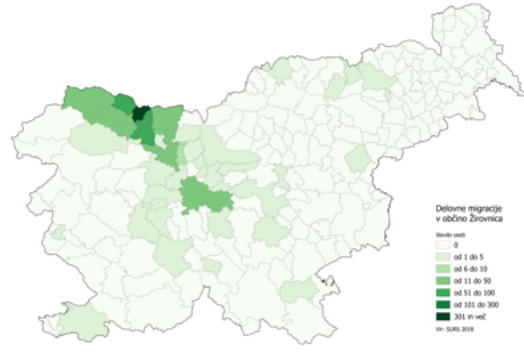
Slika 4 Prometno omrežje občine

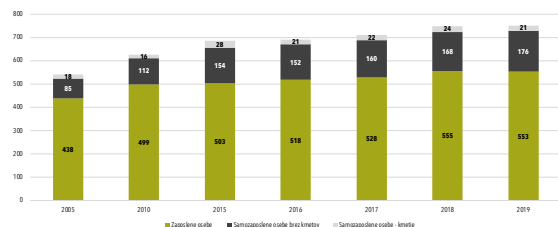
Slika 5 Kolesarsko omrežje občine

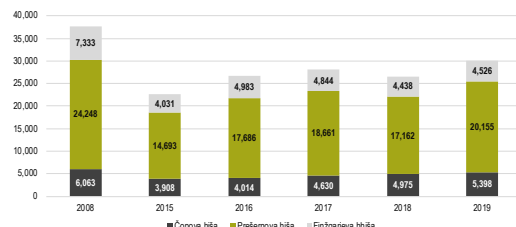
Slika 6 Delovne migracije iz občine Žirovnica

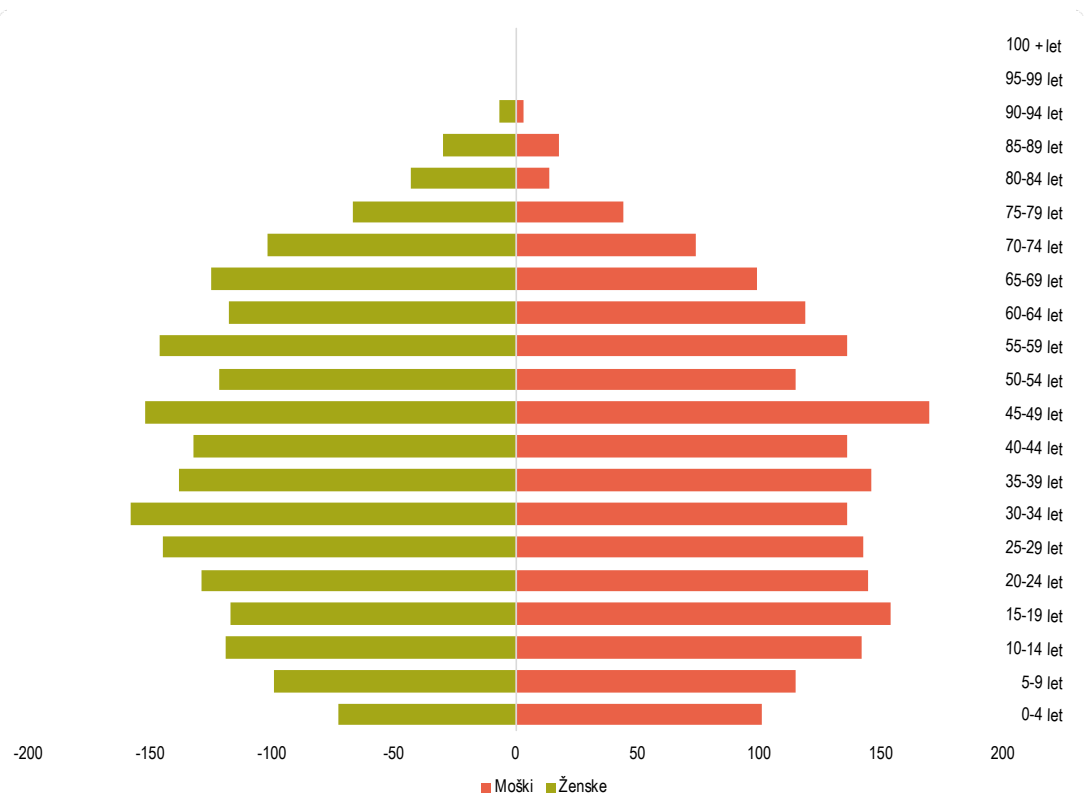
Slika 7 Delovne migracije v občino Žirovnica

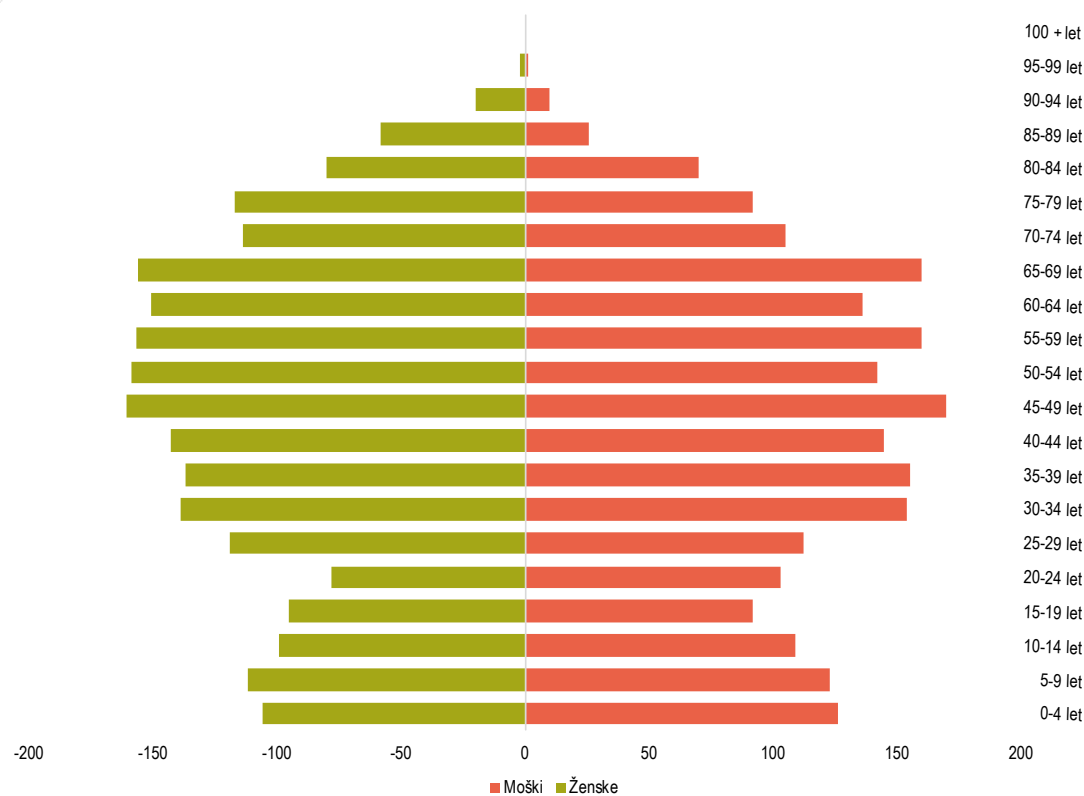
Slika 8 Gibanje števila delovnih mest v občini Žirovnica v izbranih letih med letom 2005 in 2019

Slika 9 Obisk Čopove, Prešernove in Finžgarjeve hiše v izbranih letih med letoma 2018 in 2019

Slika 10 Starostna struktura prebivalstva občine Žirovnica leta 2000

Slika 11 Starostna struktura prebivalstva občine Žirovnica leta 2020

2.2 Pogled nazaj

Kako smo uresničevali Razvojni program občine Žirovnica 2009–2016 z elementi do leta 2020?

Občina Žirovnica je leta 2009 sprejela Razvojni program občine Žirovnica 2009–2016 z elementi do leta 2020, v katerem je načrtala dolgoročne razvojne cilje in prednostne ukrepe. Po petih letih izvajanja je bil program na podlagi analize vmesnega stanja, proučitve aktualnih nacionalnih in regionalnih dokumentov ter posvetovanja s ključnimi deležniki noveliran za drugo obdobje njegove veljavnosti, tj. 2014–2020. Dinamika uresničevanja njegovih ciljev, ukrepov in kazalnikov, tako zgodbe uspeha kot tudi zaznane vrzeli, predstavlja osnovno vodilo za načrtovanje razvoja občine s tem razvojnimi programom. V ta namen je bila v sklopu priprave novega razvojnega programa izdelana poglobljena analiza realizacije dosedanjega razvojnega načrta.

Analiza je pokazala, da je Občina Žirovnica uspešno izvedla 39 oz. 70 % načrtovanih projektov, 9 oz. 16 % pa deloma oz. so le-ti še v fazi priprave ali izvajanja. Vrednost realiziranih projektov po stalnih cenah iz leta 2019 je znašala 25 mio EUR, od tega v prvem obdobju izvajanja (2009–2013) 10,2 mio EUR, v obdobju 2014–2019 pa 14,8 mio EUR. Skupna realizacija je višja za 1,7 mio EUR, kot je bilo ocenjeno leta 2009. Za realizacijo je občina v desetih letih zagotovila cca 20 mio EUR lastnih virov, nekaj več kot 5 mio EUR pa je bilo pridobljenih iz sredstev EU, proračuna RS ali drugih virov.

Med neuresničenimi projekti prevladujejo finančno in prostorsko kompleksnejše naložbe načrtovane v zadnjih letih (npr. center kulture, gasilski dom ...) ter tisti, katerih izvedba je bila odvisna od zavezanosti državnih organov k obsežnejšim investicijskim vlaganjem (npr. daljinska kolesarska pot ter ureditev cestne in železniške infrastrukture). Nerealizirane in še vedno relevantne projekte s tem razvojnimi dokumentom prenašamo v novo programsko obdobje.

Slika 12 Povzetek realizacije strateških projektov iz Razvojnega programa občine Žirovnica 2009–2016 z elementi do leta 2020

Projekt	Načrtovano	Projekt
Večnamenska športna dvorana	2009	Kanalizacija Vrba – Breznica
	2010	Poslovna cona Žirovnica
		Primarni kanal Selo – Studenčice
	2011	Pločnik Selo pri Žirovnici – Zabreznica (2.faza)
Zbirni center Žirovnica Kanalizacija Zabreznica – Selo Razširitev ceste v Završnico	2012	Rekreacijski park Završnica
		Upravna stavba
	2013	Kanalizacijsko omrežje Žirovnica in Moste (del)
	2014	Energetska sanacija OŠ Žirovnica
Rekonstrukcija objekta Selo 15 (neprofitna stanovanja) Kanalizacijsko omrežje Moste (del) in Breg	2015	Posodobitev vrtca in dela OŠ (energetska sanacija, brez razširitve vrtca)
		Pločnik Zabreznica – Breznica
	2016	Breznica center (parkirišča, javne površine)
		Parkirišče Rodine
	2017	Kolesarske poti, delno – gorsko kolesarska pot
Obvoznica Vrba Gasilski dom Breznica Dom starostnikov	2018	
	2019	Center kulture Breznica
	2020	Pločnik Breznica – Smokuč – Rodine

Realiziran

Nerealizirano ali v pripravi

Vir: Vmesna ocena o izvajanju razvojnega programa, 2013, in Realizacija razvojnega programa v obdobju 2014–2019, 2019

Na katerih področjih smo bili v preteklih letih delovanja Občine Žirovnica uspešni?

V obdobju veljavnosti dosedanjega razvojnega programa je Občina Žirovnica pokazala velik napredek in dosegla postavljene cilje in kazalnike, še zlasti na naslednjih področjih:

- urejanje okoljske infrastrukture (odvajanje odpadne vode, obnova vodovodov in vodohramov, recikliranje),
- energetska učinkovitost in raba obnovljivih virov (energetska sanacija OŠ, sofinanciranje naložb občanov),
- izboljšanje varnosti v prometu z obnovami cest in izgradnjo pločnikov in parkirišč,
- načrtovanje (OPN) in urejanje prostora, javnih poti, zelenih, otroških in športnih površin (10 različnih lokacij manjših objektov in večnamenska športna dvorana) in
- spodbujanje podjetniškega (8 ha velika Poslovna cona Žirovnica) in turističnega razvoja (razmah sobodajalstva na podlagi občinskih spodbud, ureditev Rekreatijskega parka Završnica).

Vzporedno z izvajanjem investicij je Občina Žirovnica vzpostavila učinkovit sistem delovanja občinske uprave in javnih služb. Z medobčinskim sodelovanjem in racionalnim poslovanjem je Občina občanom omogočila ponudbo kakovostnih vzgojno-izobraževalnih, zdravstvenih, kulturno-turističnih in športno-rekreatijskih programov. Javne storitve so tako cenovno kot glede na obseg storitev dostopne vsem skupinam občanov. Vse to je bilo mogoče ob učinkovitem organiziranju in preseženem cilju finančnega potenciala občine za razvoj (načrtovano 1 mio, doseženo konec 1,9 mio EUR).

Ključne uspešne prakse Občine Žirovnica, ki jih z novim programom ohranjamo in nadgrajujemo, so:

- ohranjanje in izboljševanje kakovosti storitev, dostopnosti, procesov in digitalizacije **javnih služb**,
- zagotavljanje **večnamenskosti objektov** (dvorane, rojstne hiše ...) **in programov** (občani – obiskovalci),
- **ukrepi za zniževanje pritiskov na okolje** in izboljšanje **prometne varnosti**,
- **prilagajanje sistema spodbud** za šport, kulturo, gospodarstvo, kmetijstvo, socialo in humanitarne dejavnosti spreminjajočim se potrebam občanov, društev in gospodarskih subjektov,
- **poglabitev medobčinskega in regionalnega sodelovanja**, še zlasti pri uresničevanju večjih projektov in uvajanju enovitih rešitev za storitve, ki ne poznajo občinskih meja.

Zaradi zavzetosti vseh deležnikov, bližine narave in prometnic ter obvladljivosti in naravnosti občinske uprave in javnih služb k vsem občanom ima danes občina Žirovnica v primerjavi z drugimi slovenskimi občinami pomembne prednosti v kakovosti bivanja, hkrati pa tudi pomanjkljivosti, kjer je dolgoročno potrebna večja pozornost.

Tabela 1 Ocena dejavnikov privlačnosti, trajnosti in konkurenčnosti občine Žirovnica

Dejavnik	Pomanjkljivo – spremeniti	Primerno – okrepiti	Zelo dobro – ohraniti
Gospodarsko okolje z raznovrstnimi delovnimi mesti, spodbudami in možnostjo globalnega delovanja			✓
Občutek sprejetosti: možnost angažiranja posameznika v lokalni skupnosti			✓
Javni prostori in površine , ki so dostopni, lepo oblikovani in primerni za izvajanje raznih dejavnosti		✓	
Dostopnost do raznolikih in kakovostnih rekreacijskih, kulturnih in izobraževalnih vsebin		✓	
Kakovost in identiteta prostora , oblikovanje skrbi za kulturno krajino in dediščino		✓	
Razpoložljivost in cenovna dostopnost raznovrstne javne infrastrukture in storitev		✓	
Enakovredna obravnava in skrb za vsakega posameznika skozi vsa življenjska obdobja			✓
Odgovornost do okolja in zdrav bivanjski ekosistem: čista zrak in voda, zdrava trajnostna gradnja, biodiverzitet, energetska in prehranska samooskrbnost, trajnostna mobilnost	✓		

2.3 Razvojni izzivi

Kot izhaja iz predhodnih poglavij, Občina Žirovnica že vse od začetka samostojnega delovanja leta 1995 neprekinjeno izkazuje zdravo rast, ki temelji na realnih zmožnostih in endogenih potencialih prostora. Vseh petindvajset let je sledila potrebam občanov in zunanjega okolja. Na prehodu v novo desetletje so globalni vplivi digitalizacije, podnebnih in demografskih sprememb, zdravstvenih in ekonomskih tveganj na življenje in delo v lokalni skupnosti še posebej izraziti in negotovi. Tako kot v drugih občinah se tudi v Občini Žirovnica zastavljajo vprašanja, kako naj se občina pripravi na potencialne spremembe načina organiziranja prihodnjega izobraževanja otrok in mladine, oblik in načina dela ter oskrbe svojih občanov, kako se pripraviti na prihodnje turistične in prometne tokove, eventualne izjemne naravne dogodke, suše, neurja, kako temu prilagoditi prostorsko načrtovanje in organizacijo javnih služb.

Vse to bolj kot kdajkoli prej pred Občino Žirovnica postavlja nove **izzive prihodnjega delovanja** in iskanja ustreznih strategij za njihovo naslavljanje.

V času priprave programa so na tovrstna vprašanja odgovarjali sodelujoči občani v anketi, na intervjujih in delavnicah. Opravljeni sta bili socioekonomska analiza ključnih razvojnih kazalnikov in trendov ter analiza prednosti, slabosti, priložnosti in tveganj občine Žirovnica (v nadaljevanju SWOT). Kazalniki razvojnega položaja občine v primerjavi z regijo in Slovenijo so prikazani v Prilogi 1, SWOT analiza pa na naslednji strani.

Iz razprav in SWOT analize smo izluščili **najpomembnejše razvojne izzive občine za naslednje desetletno obdobje** ter s primerjalno analizo zunanjih nevarnosti in tveganj ter notranjih potencialov in slabosti občine nakazali možne smeri in strategije njihovega reševanja (TOWS).

9 najpomembnejših razvojnih izzivov občine Žirovnica do leta 2030

- ▶ Izziv 1: zagotavljanje in prilagajanje družbene infrastrukture in storitev novim potrebam
- ▶ Izziv 2: tveganje izgube lokalne identitete in tradicionalne socialne skupnosti
- ▶ Izziv 3: visoka dnevna delovna migracija
- ▶ Izziv 4: skladen prostorski razvoj naselij
- ▶ Izziv 5: obvladovanje pritiskov na naravo in prilagajanje podnebnim spremembam
- ▶ Izziv 6: naraščajoči motorizirani promet
- ▶ Izziv 7: opuščanje kmetijske dejavnosti, kljub ugodnim pogojem
- ▶ Izziv 8: neizkoriščene priložnosti za razvoj turizma
- ▶ Izziv 9: odvisnost od države in razpoložljivosti sredstev v občinskem proračunu

V nadaljevanju so opisani in utemeljeni ključni razvojni izzivi občine. Pri tem smo uporabili informacije iz ankete in javno dostopne uradne podatkovne baze.

Tabela 2 SWOT in TOWS analiza občine Žirovnica

SWOT → TOWS Opredelitev ključnih izzivov in možnih strategij njihovega reševanja	PREDNOSTI (S) 1 Podeželje, narava, čisto okolje, kakovostna voda, mir 2 Lokacija/izjemna dostopnost (AC, Bled) 3 Možnosti rekreacije in športa 4 Kakovostne storitve za družine 5 Povezana in solidarna skupnost 6 Učinkovite in zavzete občinske službe 7 Naravni viri (kmetijska zemljišča, voda) 8 Vzpostavljena osnovna infrastruktura 9 Nacionalne ikone: Prešeren, čebele 10 Visoka raven skrbi za zdravje	SLABOSTI (W) 1 Visoke dnevne migracije – pomanjkanje delovnih mest, ne vključevanje v skupnost 2 Počasen prehod v trajnostno mobilnost 3 Pomanjkanje namestitev za starejše 4 Prostorska stiska (knjižnica, vrtec, OŠ, gasilci) 5 Neurejena središča in posamezni objekti, neizkoriščen fond stanov. stavb 6 Ukinjanje nekaterih storitev (trgovine ...) 7 Nižja učinkovitost v ravnanju z odpadki 8 Odsotnost programov za srednjo generacijo in mladino 14+
PRILožNOSTI (O) 1 Sodelovanje (vasi, institucije, sektorji, občine, generacije ...) 2 Samooskrba (hrana, energija ...) 3 Poslovna cona (inovacijski naboj, povezati z dejavnostmi v OŽ) 4 Kakovostna rast in novi trendi v turizmu 5 Uvajanje novih pristopov in modelov: socialni servisi, digitalizacija, krožno gospodarstvo, električna mobilnost 6 UNESCO MAB biosferno območje	MAX-MAX strategija → IZZIV 2: TVEGANJE IZGUBE LOKALNE IDENTITETE IN TRADICIONALNE SOCIALNE SKUPNOSTI → RC: IZKORIŠČANJE SINERGIJ V KULTURI IN ŠPORTU TER AKTIVACIJA MLADIH TALENTOV (S3, S5, S6, S9, S10, O1, O3, O5, O6, W8) *** → IZZIV 7: OPUŠČANJE KMETIJSKE DEJAVNOSTI → RC: OKREPLJENO KMETIJSTVO IN POVEČANJE PREHRANSKE SAMOOSKRBE (S1, S7, S10, O1, O2, O3, O5, O6, T4) *** → IZZIV 8: NEIZKORIŠČENE PRILožNOSTI ZA RAZVOJ TURIZMA → RC: TRAJNOSTNA BUTIČNA DESTINACIJA (S1, S2, S3, S7, S9, O1, O4, O6, T1, T6) *	MAX-MIN strategija → IZZIV 1: POMANJKLJIVA DRUŽBENA INFRASTRUKTURA → RC: NOVI SKUPNOSTNI OBJEKTI IN STORITVE ZA VSE GENERACIJE (O1, O3, O5, W3, W4, W5, W6, W8, T2) *** → IZZIV 3: VISOKA DNEVNA MIGRACIJA → RC: KREPITEV LOKALNEGA PODJETNIŠTVA, DELA NA DALJAVO IN DELOVNIH MEST (W1, W6, O1, O3, O4, O5, T6) → RC: PROMETNA VARNOST IN POSPEŠEN PREHOD V TRAJNOSTNO MOBILNOST (O5, W1, W2, T3, T5, T6) *
TVEGANJA (T) 1 Omejeni proračun Občine 2 Spreminjajoče se struktura in potrebe prebivalstva: več starejših, demenca ... 3 Odvisnost od države: ceste, daljinska kolesarska pot, železnica 4 Pritisk pozidave na prostor in kmetijska zemljišča, izguba identitete 5 Naraščanje prometa – hrup, varnost, zgostitve (železnica, AC, Završnica ...) 6 Globalna tveganja: podnebne spremembe, epidemije, recesija ...	MIN-MAX strategija → IZZIV 5: PRITISKI NA NARAVO IN PRILAGAJANJE PODNEBNIM SPREMEMBAM → RC: VAROVANJE NARAVNIH VIROV IN KREPITEV OKOLJSKO-PODNEBNE ODPORNOSTI (S1, S6, S7, W7, O6, T4, T5, T6) *** → IZZIV 9: ODVISNOST OD DRŽAVE IN RAZPOLOŽLJIVOSTI SREDSTEV V OBČINSKEM PRORAČUNU → RC: CILJNO DELOVANJE IN GOSPODARNO UPRAVLJANJE JAVNIH SREDSTEV (S6, O1, T1, T3, T6) *	MIN-MIN strategija → IZZIV 6: NARAŠČAJOČI MOTORIZIRANI PROMET → RC: PROMETNA VARNOST IN POSPEŠEN PREHOD V TRAJNOSTNO MOBILNOST (O5, W1, W2, T3, T5, T6) *** → IZZIV 4: SKLADEN PROSTORSKI RAZVOJ NASELIJ → RC: REVITALIZACIJA VAŠKIH JEDER IN UČINKOVITO UREJANJE JAVNEGA ODPRTEGA PROSTORA (W4, W5, T1, T2, T3, T4) **

RC – razvojni cilj, * – pomembnost oz. teža izziva, 1 = najmanjša, 3 = največja

Izziv

Opis izziva

Smer intervencije

IZZIV 1:

Pomanjkljiva
družbena
infrastruktura
in dostopnost
storitev za vse
generacije

Medtem ko občina v zadnjih letih uspeva ohranjati obseg prebivalstva, pa se bistveno spreminja njegova demografska struktura. V obdobju 2008–2019 je število mladih v starostni skupini od 15 do 26 let upadlo za kar 36,4 %, število starejših nad 65 let pa se je povečalo za 20,7 %. Po podatkih SURS je občina s povprečno starostjo 44,4 leta (na dan 1. julij 2019) nad povprečjem tako regije (43,1) kot tudi Slovenije (43,4). Pospešeno staranje prebivalstva na ravni občine nakazuje na nujnost oblikovanja dolgoročne strategije varstva starostnikov, obenem pa tudi ambicioznejše politike zadržanja in privabljanja mladih. Obe generacijski skupini se namreč srečujeta s prostorsko stisko in/ali pomanjkanjem programskih vsebin na več področjih: namestitve (dom starejših, neprofitna stanovanja, prostori za delovanje mladine), izobraževanje (nezadostne kapacitete vrtca za 1. starostno kategorijo otrok), šport, kultura in organizirane prostočasne aktivnosti (odsotnost sodobne dinamične infrastrukture za izvajanje knjižnične dejavnosti, ljubiteljske kulture ter zahtevnejših kulturno-umetniških dogodkov, športno-rekreacijska oprema za nove športe ...). ► *Zagotavljanje dostopnosti javnih skupnostnih objektov in spremljajoče ponudbe storitev za vse generacije občanov predstavlja najpomembnejši izziv občine pri njenih prizadevanjih za učinkovito obvladovanje demografskih sprememb.*

- Novi skupnostni objekti in storitve za vse generacije
- Izkoriščanje sinergij v kulturi in športu ter aktivacija mladih talentov

IZZIV 2:

Tveganje
izgube lokalne
identitete,
vrednot
dediščine,
običajev in
tradicionalne
socialne
skupnosti

Čeprav se občina Žirovnica ponaša z izjemno bogato snovno in nesnovno kulturno dediščino, ki vključuje kompleks Vrbe, Pot kulturne dediščine Žirovnica, Ajdno, zasebne muzejske zbirke in številna ljubiteljska društva, le-ta predstavlja (še) neizkoriščen potencial za razvoj tesno povezanih vaških skupnosti kakor tudi bolj ambiciozno uveljavitev potencialov dediščine skozi butični turizem na področju kulture. Tveganje za izgubo običajev, tradicionalnih znanj in vrednot skupnosti predstavlja tudi ne vključevanje novih generacij v lokalno življenje. Še zlasti srednješolska mladina, študentje in vsakodnevni delovni migranti so tisti pasivnejši del prebivalstva, ki ga želimo bolje nagovoriti. To se odraža tudi v lokalnih društvih, ki se srečujejo s pomanjkanjem podmladka in menjavo generacij. ► *Aktivno ohranjanje dediščine in vzpostavljanje prostorskih priložnosti za srečevanje (npr. kompleks Vrba, knjižnica, kulturna dvorana) skupaj z ambicioznejšimi in sodobnejšimi vsebinami ter vključevanjem mladih talentov in novih pristopov predstavlja priložnost za krepitev identitete, ohranjanje tradicionalne skupnosti, butične turistične produkte in dvig prepoznavnosti Žirovnice v zunanem okolju.*

- Izkoriščanje sinergij v kulturi in športu ter aktivacija mladih talentov
- Novi skupnostni objekti, modeli in storitve za vse generacije
- Trajnostna butična destinacija

IZZIV 3:

Visoka dnevna
delovna
migracija

Intenzivna dnevna migracijska dinamika iz občine Žirovnica v večja urbana središča širše okolice, zlasti na Jesenice, v Radovljico, Kranj in Ljubljano, je posledica preteklega razvoja občine kot bivanjskega in kmetijskega zaledja sosednjih urbanih središč. Z gospodarskim

- Krepitev lokalnega podjetništva,

prestrukturiranjem Jesenic in Radovljice ter izgradnjo avtoceste občani zaposlitvene priložnosti iščejo na območju celotne Gorenjske in osrednje Slovenije. V zadnjem desetletju se je število delovnih mest (zaposlene in samozaposlene osebe, vključno s kmeti) v občini povišalo, pri čemer pa je pokritost potreb po delovnih mestih še vedno nizka le 36-odstotna. Čeprav se je podjetniška naravnost občine z ureditvijo obrtno-poslovne cone povečala, je še vedno opaziti pomanjkanje lokalnih poslovnih iniciativ. V anketi je kar 81 % respondentov odgovorilo, da v prihodnjih letih ne namerava odpreti lastnega podjetja ali razširiti svoje obstoječe dejavnosti.¹³ V letu 2019 je bilo tako izven občine zaposlenih kar 1.545 občanov ali 82 % od 1.888 vseh delovno aktivnih prebivalcev. ► *V kontekstu pospešene digitalizacije in spodbujanja dela na daljavo, neizkoriščenih podjetniških potencialov občine (poslovna cona, turizem, lokalna samooskrba ...), nadpovprečno izobraženih prebivalcev, pritiskov po zmanjševanju vsakodnevne motorizirane migracije ter želje po kakovostnejšem življenju oz. boljšem uravnoteženju dela, družine in prostega časa je v lokalni skupnosti smiselno vzpostavljati pogoje, ki bodo prebivalcem omogočili uresničevanje podjetniških priložnosti in organiziranje spodbudnega delovnega okolja v domačem prostoru.*

- dela na daljavo in delovnih mest
- Pospešen prehod v trajnostno mobilnost
- Ohranitev kmetijstva in povečanje prehranske samooskrbe v občini

IZZIV 4:

Tveganje izgube značilne krajinske podobe

Poleg zgoščenega motornega prometa skozi naselja, ki onemogoča celostno ureditev tradicionalnih vaških središč in ogroža naselbinsko dediščino, ključni izziv na področju prostorskega načrtovanja v občini Žirovnica predstavlja nadaljnji pritisk na pozidavo in urbanizacijo. S pobudami investorjev po spremembi namembnosti se soočajo zlasti najkakovostnejša kmetijska zemljišča in kmetijski gospodarski objekti, ki predstavljajo temelj prehranske samooskrbe in element ohranjanja prepoznavne gorenjske podeželske arhitekturno-krajinske identitete prostora. Z zasičenostjo kapacitet in omejenostjo prostora na Bledu gre v prihodnjih letih pričakovati večji pritisk za umeščanje dodatnih turističnih objektov na območju občine Žirovnica. Po drugi strani je bilo v letu 2018 po podatkih SURS v občini od 1.339 stanovanj kar 192 oz. 14 % praznih. 48 praznih stanovanj se nahaja v starih objektih, zgrajenih pred več kot sto leti (pred letom 2019). ► *Vodenje premišljene in trajnostno naravnane prostorske politike je ključno za ohranitev izjemnega krajinskega ambienta vasi pod Stolom. Z vidika ohranjanja kmetijskih zemljišč za primarno rabo je neizkoriščen stavbni fond lahko priložnost za urejanje stanovanj za mlade ali opravljanje podjetniške storitvene, nezahtevne obrtne ali turistične dejavnosti ter kmetijsko predelovalne dejavnosti.*

- Trajnostno prostorsko načrtovanje

IZZIV 5:

Obvladovanje pritiskov na

Kljub temu, da obremenjenost okolja na območju občine po trenutno dostopnih podatkih ne presega mejnih vrednosti, pojav nekaterih trendov in pobud občanov nakazuje na nujnost povečane pozornosti

- Učinkovito varovanje

¹³ Anketa med občani, 2019, N=160 oseb.

naravo in
prilagajanje
podnebnim
spremembam

in izvajanja okoljevarstvenih ukrepov. Poleg pritiskov na kmetijska zemljišča, naraščanja avtocestnega in železniškega prometa, ki povečuje emisije CO₂ in hrupa¹⁴, ter povečanega obiska na Natura 2000 območjih se občina že sooča tudi z vplivi podnebnih sprememb. Pri tem gre izpostaviti zlasti tveganja izrednih vremenskih pojavov (karavanški fen, neurja, hudourniki), potencialno pa tudi suše z vplivi na kmetijstvo in stalnost vodnih virov. Po poročilih ARSO je kakovost reke Save merjeno pri Otočah v zmernem kemijskem stanju, raven zaupanja pa srednja. ARSO leta 2019 poroča o zaznanih odplakah naravnega izvora v Mostah¹⁵. ► *Pričakovano poglobljanje okoljskih pritiskov in vpliva podnebnih sprememb v prihodnje opozarja na potrebo po preventivnem delovanju, trajnostnejšem gospodarjenju z naravnimi viri ter ustreznem prostorskem načrtovanju.*

naravnega okolja
in virov
► Krepitev okoljsko-
podnebne
odpornosti
► Trajnostno
prostorsko
načrtovanje

IZZIV 6:
Naraščajoči
motorizirani
promet

Pregled obremenitve državnih cest na območju občine med letoma 2010 in 2018 pokaže, da se je obseg prometa na vseh povezavah povečal. Promet se je za kar 2-krat povečal na regionalni cesti R3 Žirovnica-Begunje, s 1.380 PLDP¹⁶ leta 2010 na 2.908 PLDP leta 2018, na avtocestnem odseku Lipce-Lesce pa za 29 %, z 18.563 PLDP leta 2010 na 23.889 PLDP leta 2018. Regionalna cesta R2 na odseku Žirovnica-Lesce je leta 2018 beležila 7.614 PLDP dnevno, odsek Javornik-Žirovnica pa 6.668 PLDP. Med bolj obremenjenimi predeli v poletnem času je tudi gozdna cesta proti Valvasorju in dolina Završnica, ki spada med območja Nature 2000. V zadnjem času so vse bolj obremenjene stranske povezovalne krajevne ceste in ceste s sosednjimi občinami, kot so cesta čez Piškovco proti Bledu, iz Breznice prek Vrbe do avtoceste in iz Roden v Lesce. Kljub relativno ugodnim avtobusnim in železniškim povezavam do Ljubljane in regionalnih središč občani za potrebe dnevne mobilnosti večinoma uporabljajo osebni avtomobil. Po podatkih SURS za leto 2019 je občina s 603 vozili na 1000 prebivalcev visoko nad povprečjem tako gorenjske regije (551) kakor tudi Slovenije (556). V kombinaciji s problematiko pomanjkljivo urejene javne prometne infrastrukture (državna cesta R3 skozi naselja, pločniki, avtobusna postajališča, križanja cest z železnico, parkirne površine, kolesarske poti ...) tovrstni trend naraščajoče motorizacije predstavlja ključno razvojno tveganje občine, saj pomembno znižuje raven prometne varnosti. V anketi so občani med najpomembnejšimi razvojnimi projekti izpostavili vzpostavitev mreže varnih kolesarskih povezav med vasm, izgradnjo pločnikov in obvoznice mimo Vrbe ter ureditev prometa v vaseh.¹⁷ ► *Celovita vzpostavitev varnega, pametnega in trajnostno naravnega sistema mobilnosti predstavlja ključni izziv naslednjega desetletja.*

► Pospešen prehod
v trajnostno
mobilnost
► Izboljšanje
varnosti v
prometu

¹⁴ Po podatkih Evropske agencije za okolje (*The NOISE Observation & Information Service for Europe*) jakost hrupa v neposredni bližini avtocestnega pasu med Lescami in Jesenicami znaša 55 – 60 dB.

¹⁵ https://www.arso.gov.si/vode/podatki/arhiv/kakovost_arhiv2019.html.

¹⁶ PLDP – povprečni letni dnevni promet vseh vozil. Podatek spremlja Direkcija za infrastrukturo Republike Slovenije.

¹⁷ Anketa med občani, 2019, N=164 oseb, pri čemer je 1 najnižja in 4 najvišja možna ocena pomembnosti projektov v občini Žirovnica.

IZZIV 7:
Opuščanje
kmetijske
dejavnosti,
kljub ugodnim
pogojem

Kmetijska proizvodnja na območju občine Žirovnica zadnji dve desetletji kljub ugodnim klimatskim razmeram in ravninski legi stagnira. Obseg kakovostnih njivskih površin se kontinuirano zmanjšuje na račun travinja, ki danes predstavlja že 90 % vseh kmetijskih površin v občini. Upadlo je tudi število kmetijskih gospodarstev, in sicer s 95 v letu 2010 na 71 v letu 2018¹⁸. Vse to skupaj z nizko stopnjo tržne naravnosti kmetij (le tretjina jih je profesionalnih in usmerjenih v prodajo svojih pridelkov, ostalo predstavljajo majhne kmetije) predstavlja velik neizkoriščen potencial in znižuje samooskrbno sposobnost občine. O tem pričajo tudi odgovori občanov na anketo; le 22 % respondentov je namreč navedlo, da se z osnovnimi živili primarno oskrbuje znotraj občine.¹⁹ Kljub vsemu je med obstoječimi kmetijami kar nekaj prodornih (npr. Kmetija Pr' Beravs, Šebatova kmetija ...), ki predstavljajo primer dobre prakse in spodbudo za razvoj in diverzifikacijo dejavnosti malih kmetij. Upad kmetijske dejavnosti in staranje gospodarjev lahko ogrozi tudi živo planinsko pašništvo in čebelarstvo – dve okoljsko, krajinsko in tradicionalno pomembni dejavnosti na območju občine. ► *V omejenem naboru pristojnosti lokalne skupnosti na področju kmetijske politike je smiselno angažirati vse možne mehanizme podpor za ohranitev kmetijske dejavnosti in lastno pridelavo hrane.*

- Okrepljeno kmetijstvo in povečanje prehranske samooskrbe

IZZIV 8:
Neizkoriščene
priložnosti za
razvoj turizma

V zadnjih letih se je ob spodbudah Občine in pozitivnih trendih povečalo število sobodajalcev; obseg ležišč je sredi sezone avgusta 2019 znašal 365. Zaradi odsotnosti hotelskih oz. full-service ponudnikov in kakovostne izvenpenzijske ponudbe aktivnosti skozi celo leto je turizem v občini vezan na poletno sezono. V treh poletnih mesecih je opravljenih 57 % prenočitev. Ostali del gostov predstavljajo dnevni, pretežno domači obiskovalci – pohodniki v Završnici in po planinah Karavank ter prevladujoče šolske skupine na Poti kulturne dediščine. Uspešno prakso razvoja specializiranih produktov, kot so primeri Golf Bled, Rekreatijskega parka Završnica, čebelarstva Noč in gorsko kolesarskega parka, velja razširiti in spodbuditi interes med ostalimi obstoječimi in potencialnimi ponudniki. Glede na neposredno bližino vodilnih alpskih turističnih destinacij, izjemno kakovost kulturne dediščine in hitro dostopnost destinacije gospodarski deležniki v turizmu in gostinstvu priložnosti za kakovostno rast ne izkoriščajo v celoti. Povsem neizkoriščeno je sodelovanje lokalnih ponudnikov z golf igriščem. Trditvi, da je turizem še neizkoriščena priložnost občine, pritrjuje tudi 43 % respondentov ankete, pri čemer izražajo bojazen, da bi turizem prešel v množičnost in gradnjo velikih hotelskih kompleksov. Pomembno priložnost za kakovosten napredek predstavlja članstvo Žirovnice v Skupnosti

- Trajnostni razvoj turizma

¹⁸ Za leto 2010 podatek iz popisa kmetijskih gospodarstev, za leto 2018 podatek KGZS o številu oddanih vlog kmetijskih subvencij.

¹⁹ Anketa med občani, 2019, N=159 oseb.

Julijske Alpe. ► *Trenutni položaj turizma zahteva jasnejšo opredelitev pozicioniranja in profila destinacije, h kateremu načrtno in neprekinjeno vodimo proces razvoja produktov in usmerjanja zainteresiranih posameznikov. Okvir za delovanje Žirovnice predstavlja razvojni načrt trajnostnega turizma biosfernega območja Julijske Alpe.*

IZZIV 9:
Odvisnost od
države in
razpoložljivosti
sredstev v
občinskem
proračunu

Uresničevanje preteklega razvojnega programa je pokazalo na veliko odvisnost občine od države pri realizaciji nekaterih strateških projektov. V tem pogledu poseben izziv predstavlja komunikacija Občine z vladnimi organi, še posebej Ministrstvom za kulturo in Ministrstvom za infrastrukturo. Sočasno lahko zmanjšani prilivi v proračun Občine in države zaradi posledic epidemije covid-19 ogrozijo investicijski potencial proračuna Občine. ► *V dokaj nepredvidljivih okoliščinah naslednjih let poseben izziv predstavlja dialog s ključnimi državnimi resorji in pametno upravljanje proračuna Občine.*

- Učinkovita, gospodarna in vključujoča občina

3 Vizija in strategija Žirovnica 2030

3.1 Vizija Žirovnica 2030

Razvojna vizija občine Žirovnica 2030 predstavlja dolgoročni pogled na želeno prihodnjo sliko občine. Občanom, podjetjem in investitorjem sporoča pričakovane spremembe. Predlagana vizija nekoliko prilagaja dosedanje razvojno smer občine, ki je bila osredotočena v razvoj Žirovnice kot turistične občine. Nova vizija poudarja vzpostavljanje kakovostnih pogojev za trajnostno sobivanje občanov in uravnotežen razvoj vseh dejavnosti. S tem povzemamo prevladujoče poglede občanov na razvoj. 45 % respondentov je namreč v anketi izrazilo željo po tem, da bi se občina prednostno razvijala v bivanjsko okolje z visoko kakovostjo življenja, 28 % pa da naj bo predvsem podeželska občina. Le 11 % respondentov si želi, da bi se Žirovnica v prihodnje razvijala primarno kot turistična občina. V tem pogledu se z bolj uravnoteženim pristopom odzivamo na aktualne lokalne potrebe in globalne izzive, ki terjajo večjo gospodarsko kot tudi okoljsko odpornost. Ključno sporočilo vizije občine Žirovnica 2030 se tako glasi:

Občina Žirovnica 2030
je trajnostno naravnana občina na pragu Karavank,
kjer kakovostno sobivamo in sr(e)čno ustvarjamo.

Občino Žirovnica 2030 označuje ohranjen **tradicionalen gorenjski podeželski ambient**, ki ga identitetno bogati dediščina dr. Franceta Prešerna in ostalih velikih mož slovenske ustvarjalnosti. Urejene vasi ob vznožju Stola domačinom omogočajo **kakovostno in aktivno življenje** v stiku z naravo, podjetnim nudijo mirno okolje za dinamično globalno delovanje in za sonaravno kmetovanje, obiskovalcem pa omogočajo pristno turistično doživljanje.

Vse, kar v različnih življenjskih obdobjih potrebujemo za **udobno bivanje, vsakodnevno mobilnost, brezstresno delo in ustvarjanje** ter **aktivno preživljanje prostega časa**, najdemo na pragu svojega doma. Javne službe, lokalna društva in občani si medsebojno pomagamo in zavzeto sodelujemo pri oblikovanju programov in storitev v dobrobit vseh generacij – mladih, družin, aktivnih in starejših. Skupaj gradimo zdravo, varno in sočutno lokalno skupnost, ki odgovorno skrbi za svoje okolje.

Občina Žirovnica uspešno uvaja **e-mobilnost, dosega visoko stopnjo samooskrbe v pridelavi lokalne hrane in pospešuje proizvodnjo obnovljivih virov energije** ter kot trajnostna energetska skupnost velja za vzor drugim občinam v širši regiji in državi. V bližnjo službo in šolo pešamo in kolesarimo, v urbana središča pa potujemo z javnim prevozom. Ves čas odgovorno in krožno ravnamo z naravnimi viri in surovinami ter zmanjšujemo obseg odpadkov.

Ob tem v občini ponosno **negujemo kulturno dediščino naših prednikov in srčno sprejemamo obiskovalce**. Pri uresničevanju naše vizije **tvorno sodelujemo** s partnerji na območju Gorenjske in Karavank ter v UNESCO biosfernem območju Julijskih Alp in z vladnimi ustanovami.

**Žirovnica
2030**

Trajnostno naravnana občina na pragu Karavank, kjer kakovostno sobivamo in sr(e)čno ustvarjamo. A sustainable municipality at the doorstep of the Karavanke mountain where residents enjoy high quality of life within a warm-hearted and creative local community.

Vizijo občine Žirovnica opredeljujejo naslednji **gradniki, načela in vrednote**:

► **TRAJNOSTNA OBČINA**

Delovanje občine temelji na trajnostnih načelih in skrbi za uravnotežen gospodarsko-družbeni razvoj in ohranjanje naravnih virov ter izjemne naravne in kulturne dediščine tudi za naslednje generacije. Občina zagotavlja skladen razvoj vseh desetih vasi in vaških skupnosti.

► **PODEŽELSKA OBČINA**

S premišljenim prostorskim načrtovanjem občina ohranja podeželsko podobo vasi, zeleni prostor med naselji, značilno arhitekturo in kulturno krajino pod Stolom. Ob tem s prostorsko in kmetijsko politiko varuje kmetijska zemljišča, širi pozitiven odnos do kmetijstva in spodbuja lokalno pridelavo hrane.

► **KULTURNO USTVARJALNA OBČINA**

Ustvarjalnost, še zlasti v kulturi, je zapisana v koreninah, genih prebivalcev občine Žirovnica. Dosežki in dela velikih mož, od Prešerna, Čopa, Finžgarja, Jalna in Janše do sodobnih ustvarjalcev (A. Mežek), so ponos in navdih za kreativnost na vseh področjih življenja. Ustvarjalnost in inovativnost spodbujamo, še zlasti pri mladih in pri podjetniškem aktiviranju spečih potencialov.

► **SAMOOSKRBNOST IN ODPORNA OBČINA**

Občina spodbuja dejavnosti, ki krepijo čim večjo samooskrbnost občine s hrano (vrtnarjenje, kmetijstvo, pašništvo, čebelarstvo ...), energijo (obnovljivi viri energije) in naravnimi viri (voda, zemlja, biotska pestrost ...). S tem dvigujemo odpornost na globalne podnebne izzive ter tudi zdravstvena in ekonomska tveganja.

► **SRČNA OBČINA**

Občino Žirovnica opredeljujejo velika srčnost ljudi, odgovornost za sočloveka in pripravljenost za medsosedske pomoči. Zaradi majhnosti se medsebojno osebno poznamo. Zdrave medčloveške odnose in povezovanje skupnosti je zato pomembno negovati tudi skozi prihodnje delovanje na vseh ravneh.

► **AKTIVNA OBČINA**

Življenje prebivalcev občine je tesno povezano z naravo in gibanjem. V tem pogledu občina omogoča pogoje za sprehode, pohodništvo, kolesarjenje ter druge športne aktivnosti v naravi in v zaprtih prostorih. Skozi športna društva in klube povezujemo ljudi in krepimo zdravje občanov.

► **TRADICIONALNA OBČINA**

Tradicionalnost razumemo v smislu preudarnosti, saj pretekle izkušnje in podeželsko-kmečki značaj določajo premišljeno, odgovorno in modro ravnanje Občine pri sprejemanju odločitev in upravljanju. Pri tem je še posebej pomembno gospodarno ravnanje z občinskim proračunom in premoženjem.

► **ZAVZETA OBČINA**

Občani cenijo zavzetost in predanost občinske uprave in javnih služb, zato je pomembno, da energija in zagon ne uplahnita.

► **ODZIVNA IN PRILAGODLJIVA OBČINA**

Občina Žirovnica skupaj s svojimi javnimi službami deluje prožno in odzivno na potrebe občanov. Proaktivno uvaja novosti v delovanje uprave in storitev (digitalizacija, nove prakse ...) in zasleduje priložnosti za pridobivanje dodatnih virov, znanj, idej in naložb, skladno s tem programom.

3.2 Poslanstvo Občine Žirovnica in izhodišča njenega delovanja

Temeljno poslanstvo Občine Žirovnica je opredeljeno v 13. in 21. členu Zakona o lokalni samoupravi²⁰, ki določata, da **občina zadovoljuje potrebe in interese svojih prebivalcev in izpolnjuje druge izvirne naloge, določene z zakonom**. Med drugim Občina z zagotavljanjem javnih služb, izgradnjo in vzdrževanjem infrastrukture, vzpostavljanjem spodbud ter drugimi mehanizmi v okviru svojih pristojnosti omogoča pogoje za gospodarski, prostorski in družbeni razvoj ter skrbi za varstvo okolja. V tem pogledu je **uresničevanje postavljene vizije del prihodnjih nalog in poslanstva vseh občinskih struktur**.

Zakon določa okvire, ta razvojni program pa **opredeljuje vsebinska izhodišča delovanja** Občine Žirovnica na različnih ravneh in usmerjanje proračunskih virov Občine v naslednjih desetih letih.

Glede na uspešno uresničevanje preteklega razvojnega programa poslanstvo in naloge Občine Žirovnica ostajajo podobni kot doslej:

- ▶ **Operacionalizacija**, razvijanje in spodbujanje uresničevanja s tem programom **dogovorjenih ciljev**; to pomeni slediti opredeljeni viziji, tudi skozi občinske sektorske politike, odločitve, dokumente in akte.
- ▶ Vzpostavljanje **naprednih**, prilagodljivih, odprtih, dostopnih in do vseh občanov prijaznih **storitev**.
- ▶ Prepoznati in **nameniti posebno pozornost ljudem**, domačemu znanju in iniciativam, ki s svojimi idejami in pobudami uresničujejo razvojne cilje, zapisane v tem dokumentu.
- ▶ Zagotavljati **strokovnost in učinkovitost** delovanja in financiranja na vseh področjih.
- ▶ **Vključevati** vaše skupnosti, društva, iniciative in posameznike v občinsko delovanje in načrtovanje.
- ▶ **Vzpostavljati aktivno partnerstvo z regionalnimi državnimi ustanovami, za uresničevanje nekaterih strateških projektov** na območju občine Žirovnica.

²⁰ Zakon o lokalni samoupravi (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 76/08, 79/09, 51/10, 40/12 – ZUJF, 14/15 – ZUUJFO, 11/18 – ZSPDLS-1, 30/18 in 61/20 – ZIUZEOP-A).

3.3 Strateški in razvojni cilji

Za uresničevanje vizije Žirovnica 2030 in na osnovi opredeljene vizije in izhodišč se prihodnji razvojni model občine Žirovnica osredotoča na tri strateške in deset razvojnih ciljev.

Strateški cilj 1: Družini prijazna občina

Opis cilja: nadgradnja kakovosti in udobnosti vsakodnevnega življenja vseh generacij
Strategija: vlaganja v večnamensko družbeno (skupnostno) infrastrukturo in storitve za vse generacije

Strateški cilj 1 *Družini prijazna občina* naslavlja vrzeli v ponudbi temeljnih storitev in skupnostne infrastrukture, pomembnih za udobno vsakodnevno bivanje vseh generacij občanov in delovanje njihovih družin. Mladih družin v prihodnje ne bo skrbelo, ali bo prostor v vrtcu za njihovega novorojenčka. Najstniki, dijaki in študentje bodo imeli več priložnosti, da svoj prosti čas preživijo zabavno ob športnem, kreativnem ali povsem sproščenem druženju v peš ali kolesarski razdalji od svojega doma. Starejši bodo lahko koristili različne storitve pomoči ali poiskali namestitev v domu za starejše. Z novimi storitvami za mlade in starejše bomo razbremenili skrbi tudi srednjo generacijo in jo spodbudili k večjemu udejstvovanju v prenovljenih lokalnih kulturnih in izobraževalnih programih. Predvsem pa si želimo do leta 2030 izgraditi osrednje večnamensko kulturno središče s knjižnico v Breznici, ki bo postalo mesto srečevanj med generacijami in krajani iz različnih delov občine.

Kazalnik vpliva	Enota	Vir	Izhodišče	2025	2030
Kv 1 Prebivalci občine, <i>ohranjanje</i>	Indeks	SURS, 2019	4.384	100	100

Razvojni cilji:

- ▶ RC1: Novi skupnostni objekti in storitve za vse generacije
- ▶ RC2: Krepitev lokalne identitete (*Lokalni program kulture*)
- ▶ RC3: Šport za zdravo občino

Strateški cilj 2: Mirno, urejeno in ohranjeno okolje

Opis cilja: zmanjšanje pritiskov na okolje, naravne vire in dediščino
Strategija: uvajanje novih trajnostnih prometnih, prostorskih in okoljsko-podnebni rešitev

Strateški cilj 2 *Mirno, urejeno in ohranjeno okolje* se osredotoča na zmanjšanje pritiskov na najpomembnejše naravne vire občine Žirovnica, ki jih želimo ohraniti našim zanamcem: vode in vodna vira Završnica in Ajdna, čist zrak, kmetijska zemljišča in biotsko raznovrstnost. V naslednjem desetletju bomo prednostno izboljšali prometno varnost, umirili promet v vaseh in dolini Završnice ter izboljšali infrastrukturo za pešce, kolesarje in javni potniški promet, kar bo pospešilo prehod občine v trajnostno in električno mobilnost. Zmanjševanje prometa in nadaljnje spodbude za izrabo sončne energije, lesne biomase, vode in drugih obnovljivih virov za proizvodnjo energije in elektrike v gospodinjstvih in javnih ustanovah vodijo k znižanju emisij in doseganju ciljev nizko-ogljikne občine. Z uvajanjem novih pristopov in tehnologij ter učinkovitejšim in preventivnim nadzorom, posodabljanjem infrastrukture ter nujnim sodelovanjem občanov in države, bomo zagotovili, da pitne vode ne bo potrebno kemijsko obdelovati, da bodo količine odpadkov za odlaganje na deponiji Mežaklja čim manjše, posegi v prostor pa arhitekturno skladni, usmerjeni v prenove in na obstoječa stavbna zemljišča. Vse to bo skupaj z izboljšanjem pogojev gasilsko-reševalne službe okrepilo tudi pripravljenost občine na podnebne spremembe.

Kazalnik vpliva	Enota	Vir	Izhodišče	2025	2030
Kv 2 Emisije CO ₂ / prebivalca, <i>znižanje</i>	t/a na preb	LEK, 2017	7,7	↘	↘

Razvojni cilji:

- ▶ RC4: Trajnostna mobilnost in pospešen prehod v trajnostno mobilnost
- ▶ RC5: Učinkovito urejanje odprtega prostora
- ▶ RC6: Varovanje naravnih virov in dvig podnebne odpornosti

Strateški cilj 3: Prostor za zeleni navdih in oddih

Opis cilja: izkoriščanje priložnosti za trajnostni napredek lokalnega podjetništva, kmetijstva in turizma ter krepitev potenciala kulture, podeželskega okolja, lokacije in ustvarjalnosti

Strategija: spodbujanje vseh podjetnih, ki želijo ustvarjati in delovati 'doma'

Strateški cilj 3 Prostor za zeleni navdih in oddih spodbuja domačine k čim večji izrabi prednosti lokacije, lokalnih virov in okolja za podjetništvo, (samo)zaposlovanje kakor tudi delo in učenje na daljavo. Pristojnosti občine na gospodarskem področju so relativno omejene, zato bo slednja skupaj z ukrepi in naložbami na ostalih dveh področjih, prožno prostorsko politiko ter usmerjenimi intervencijami v posamezne panoge, motivirala lastnike kmetij k ohranjanju kmetovanja, podjetja v poslovni coni k sodelovanju z lokalnim okoljem, obstoječe in nove turistične ponudnike p k dvigu kakovosti in butičnosti ponudbe, občane pa k pospešenemu vrtnarjenju in oskrbovanju pri lokalnih kmetih in podjetnikih. Mladim generacijam bodo šola, razvojne agencije, zbornice, ljudska univierza, ZTK in dinamična lokalna podjetja ponudila več priložnosti za uresničevanje svojih talentov in kariere v domačem okolju. Žirovnica bo prostor, ki zagotavlja zdravo ravnovesje med delovnimi, življenjskimi in prostočasnimi dejavnostmi ter zelena destinacija za pristna doživetja. Vse to bo omogočilo, da bo vedno več prebivalcev našlo priložnost ustvarjanja in dela v lokalnem okolju.

Kazalnik vpliva	Enota	Vir	Izhodišče	2025	2030
Kv 3 Delovna mesta v občini, <i>število</i>	EUR	SURS, 2019	751	+ 10 %	+ 20 %

Razvojna cilja:

- ▶ RC7: Krepitev lokalnega podjetništva, dela na daljavo in delovnih mest
- ▶ RC8: Ohranitev kmetijstva in povečanje prehranske samooskrbe
- ▶ RC8: Trajnostna butična destinacija

Presečni razvojni cilj:

- ▶ RC10: Ciljno sodelovanje in gospodarno upravljanje občine

Tabela 3 Logični okvir Razvojnega programa Občine Žirovnica 2030

Razvojni izzivi:

- Pomanjkljiva družbena infrastruktura in dostopnost storitev za vse generacije
- Tveganje izgube lokalne identitete in tradicionalne socialne skupnosti
- Odvisnost od države in razpoložljivosti sredstev v občinskem proračunu

Razvojni izzivi:

- Tveganje izgube značilne krajinske podobe
- Visoka dnevna delovna migracija
- Naraščajoči motorizirani promet
- Obvladovanje pritiskov na naravo in prilagajanje podnebnim spremembam

Razvojni izzivi:

- Visoka dnevna delovna migracija
- Opuščanje kmetijske dejavnosti, kljub ugodnim pogojem
- Neizkoriščene priložnosti za razvoj turizma

Vizija: OBČINA ŽIROVNICA 2030, TRAJNOSTNO NARAVNANA OBČINA NA PRAGU KARAVANK, KJER KAKOVOSTNO SOBIVAMO IN SR(Č)NO USTVARJAMO

Strateški cilj 1:

ŽIROVNICA - DRUŽINI PRIJAZNA OBČINA
Nadgraditi kakovost in udobnost vsakodnevne življenja vseh generacij

Kazalnik vpliva: Ohraniti število prebivalcev 4.384

Strategija: VLAGAMO V VEČNAMENSKO DRUŽBENO (SKUPNOSTNO) INFRASTRUKTURO IN STORITVE ZA VSE GENERACIJE

Razvojni cilj 1.1
NOVI SKUPNOSTNI
OBJEKTI IN
STORITVE ZA VSE
GENERACIJE

- Kazalnik:**
- 85 % otrok v vrtcu
 - 90 postelj v domu za starejše
 - 50 oseb/leto vključenih v vseživljenjske in večgeneracijske programe

Razvojni cilj 1.2
KREPITEV LOKALNE
IDENTITETE (LOKALNI
PROGRAM KULTURE)

- Kazalnik:**
- 2 nova/prenovljena objekta javne kulturne infrastrukture
 - 100 abonmajev/leto
 - 7 ohranjenih ljubiteljskih kulturno-umet. skupin
 - 3 projekti interpretacije / digitalizacije dediščine

Razvojni cilj 1.3
ŠPORT ZA ZDRAVO
OBČINO

- Kazalnik:**
- Ohraniti dejavnost v 10 športnih društvih in klubih
 - 1 obnovljen oz. nov športni objekt

Strateški cilj 2:

ŽIROVNICA - MIRNO, UREJENO IN OHRANJENO OKOLJE
Zmanjšati pritiske na okolje, naravne vire in dediščino

Kazalnik vpliva: Znižanje emisij (CO₂, hrupa ...) - 16 % do 2026

Strategija: UVAJAMO NOVE TRAJNOSTNE PROMETNE, PODNEBNE, OKOLJSKE IN PROSTORSKE REŠITVE

Razvojni cilj 2.1
PROMETNA
VARNOST IN
POSPEŠEN PREHOD
V TRAJNOSTNO
MOBILNOST

- Kazalnik:**
- + 5 km kolesarske infrastrukture
 - + 10 km rekonstruiranih in obnovljenih cest
 - Sistem umirjanja prometa dolina Završnica-Valvasor

Razvojni cilj 2.2
UČINKOVITO
UREJANJE
ODPRTEGA
PROSTORA

- Kazalnik:**
- Obseg N2000 območij 1980 ha
 - Prenova dediščine v 3 vaških jedrih
 - Izdelane krajinsko-urbanistične zasnove vasi

Razvojni cilj 2.3
VAROVANJE
NARAVNIH VIROV IN
DVIG PODNEBNE
ODPORNOSTI

- Kazalnik:**
- - 50 % odloženih odpadkov
 - Voda brez kemične obdelave
 - Znižano svetlobno onesnaževanje

Strateški cilj 3:

ŽIROVNICA - PROSTOR ZA ZELENI NAVDIH IN ODDIH
Izkoristiti priložnosti za trajnostni razvoj turizma, kmetijstva in lokalnega podjetništva ter krepitev potenciala kulture

Kazalnik vpliva: 20-odstotno povečanje števila delovnih mest v občini

Strategija: PODPIRAMO VSE PODJETNE, KI ŽELIJO USTVARJATI "DOMA"

Razvojni cilj 3.1
KREPITEV
LOKALNEGA
PODJETNIŠTVA,
DELA NA DALJAVO
IN DELOVNIH MEST

- Kazalnik:**
- 100-odstotno popolnjena poslovna cona
 - 10 podprtih mikro podjetniških projektov

Razvojni cilj 3.2
OHRANITEV
KMETIJSTVA IN
POVEČANJE
PREHRANSKE
SAMOOSKRBE

- Kazalnik:**
- 20 podprtih kmetijskih gospodarstev
 - 70 kmetij
 - 737 ha kmetijskih zemljišč, od tega vsaj 6,7 ha njiv

Razvojni cilj 3.3
TRAJNOSTNA
BUTIČNA
DESTINACIJA

- Kazalnik:**
- 1 prepoznavnejša turistična atrakcija
 - Na trgu vsaj 2 butična produkta
 - 20-odstotni dvig dodane vrednosti v panogi l. gostinstvo

Presečni cilj 10: CILJNO (SO)DELOVANJE IN GOSPODARNO UPRAVLJANJE OBČINE

Kazalnik rezultata: Razvojni potencial proračuna = 2 mio EUR

4 Razvojni cilji z ukrepi in projekti

Za uresničevanje postavljenih 10 operativnih razvojnih ciljev je v tem poglavju predstavljen načrt izvajanja. Opisane so pričakovane spremembe ter postavljeni merljivi kazalniki za merjenje rezultatov in nabor 25 ukrepov znotraj desetih razvojnih ciljev.

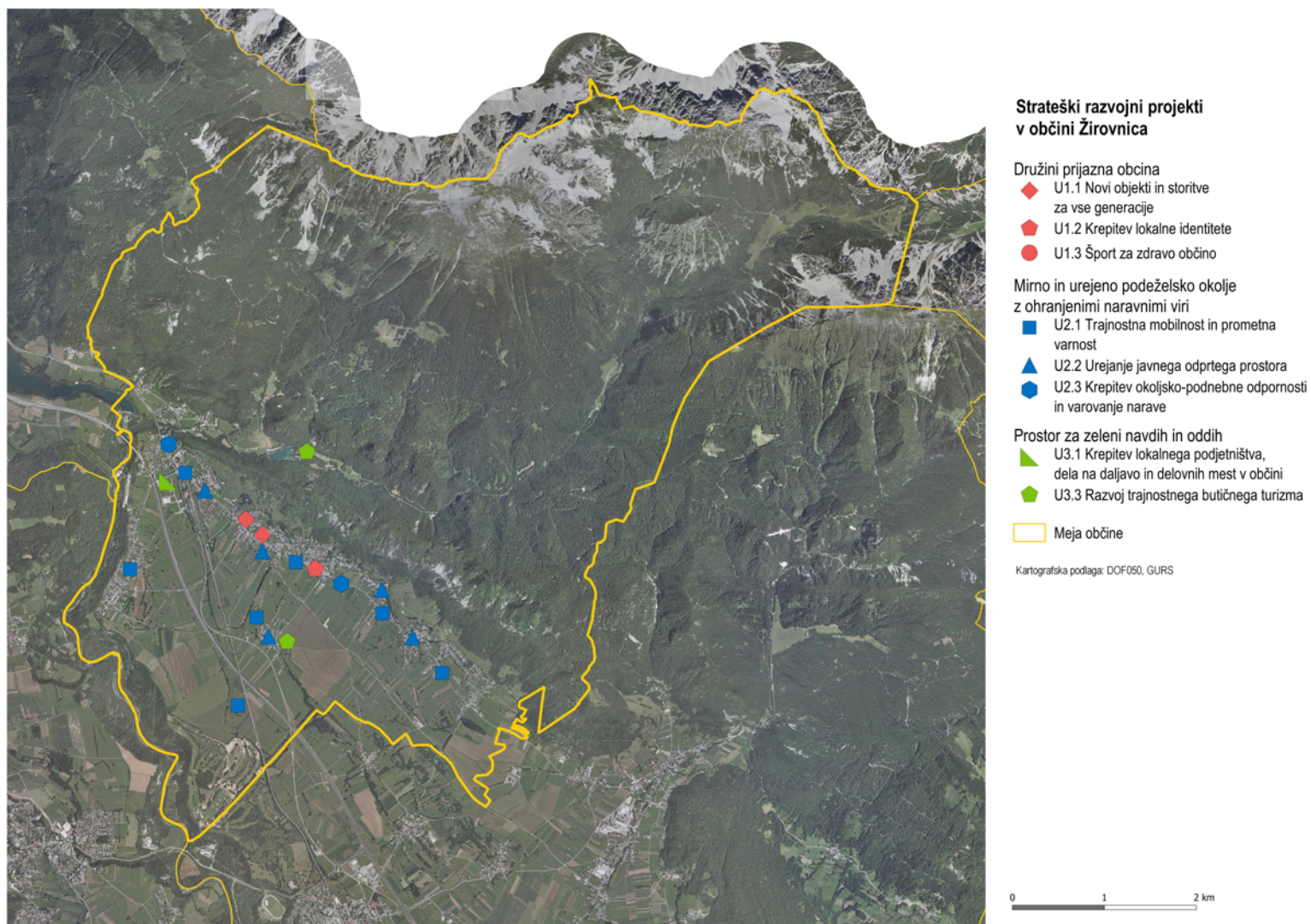
Za vsak ukrep so podani splošne usmeritve ter indikativni nabor projektov in aktivnosti, kot so prepoznani v trenutku priprave razvojnega dokumenta. Seznam projektov in aktivnosti ni dokončen in se bo tekom izvajanja programa z novimi spoznanji, potrebami in spremenjenimi okoliščinami lahko nadgrajeval in dopolnjeval. Vsak projekt oz. aktivnost je ocenjena tudi po stopnji pomembnosti z ocenami od 1 do 3. Rangiranje pomembnosti projektov odraža povprečno oceno, kot so jo za vsak projekt določili člani strateške skupine za pripravo programa, pri čemer pomeni:

- ▶ 1 zelo pomemben prednostni projekt, ki je nujen za doseganje ciljev programa;
- ▶ 2 pomemben projekt, za katerega se poskuša zagotoviti vire znotraj in izven proračuna; lahko se izvaja tudi fazno ali v omejenem obsegu, v kolikor finančna sredstva ne omogočajo celovite izvedbe;
- ▶ 3 manj pomemben projekt, katerega izvedba se lahko odloži, če zanj niso zagotovljeni viri financiranja.

Vsak projekt je dodatno opredeljen glede na značaj: *SP – strateški projekt, P – običajen naložbeni projekt, DP – državni projekt, MP – mehak projekt, TP – projekt, ki je že del tekočih aktivnosti in tekoče proračunske porabe, a so v določenih primerih smiselne spremembe. Kot strateških je izpostavljenih 12 projektov, ki so prikazani v spodnji sliki. Strateški in ostali pomembnejši projekti so prikazani na karti v Sliki 15. Kazalnik za leto 2030 praviloma prikazuje kumulativno vrednost, v kolikor ni drugače zapisano. Lokacije izvajanja ukrepa so označene s simbolom 🏠, kadar se le-ta izvaja v naseljih, oz. s simbolom 🌳, kadar gre za izvajanje v odprtem prostoru in naravnem okolju.

Slika 13 12 prednostnih strateških projektov Občine Žirovnica do leta 2030

Slika 14 Strateški in ključni projekti Občine Žirovnica 2030 v prostoru

4.1 Razvojni cilj 1: Novi skupnostni objekti in storitve za vse generacije

V hitrem dnevnem tempu je kakovost življenja vseh generacij vse bolj odvisna od standardov dostopnosti varstva otrok, prijaznega okolja za druženje najstnikov in aktivne populacije, še zlasti pa varstva in dolgotrajne oskrbe starejših in ranljivih skupin v bližini doma. Trenutno je čakalna vrsta za domsko varstvo starejših v bližnjih domovih predolga, nesprejemljivo je tudi čakanje za prvi vpis otroka 1. starostnega obdobja v vrtec. Nezadovoljstvo z dostopom do domske oskrbe so v lokalni anketi z oceno 2 od 4 izrazili tudi občani. Med področji, ki jih je nujno izboljšati, so občani opredelili tudi dostop do banke (2,1), neprofitnih stanovanj (2,4), trgovine z živili (2,6), pomoči za socialno šibkejške skupine (2,7) in izobraževanja odraslih (2,7)²¹.

Rezultat: *Občina Žirovnica bo v prihajajočem desetletju prednostno izboljšala pogoje bivanja in življenja družin v domačem okolju in naslovila doslej podhranjena področja skupnostnih objektov in storitev. V ta namen bo Občina Žirovnica v sodelovanju z lokalnimi partnerji in državo zagotovila zmogljivosti, ki bodo omogočile 100-odstotni dostop do vrtca in storitev oz. namestitev za starejše vsem občanom, kadarkoli jih bodo slednji potrebovali.* Vzporedno bo Občina proaktivno spremljala stanje dostopnosti drugih storitev in podprla iniciative, nove digitalne rešitve in druge modele oskrbe na daljavo, skozi katere se bo v občini širila ponudba raznovrstnih storitev socialnega servisa za oskrbo na domu ter tudi dostopnost zdravnika, zobozdravnika, pošte, banke, policije, trgovine in obrtno-servisnih dejavnosti. Najstnikom, dijakom in študentom ter aktivni generaciji bomo skupaj z Ljudsko univerzo Jesenice, razvojnima agencijama in drugimi izvajalci ponudili njihovim interesom in urnikom ter sodobnemu času bolj prilagojene programe vseživljenjskega učenja in (več)generacijskega druženja.

Kazalnik rezultata	Enota	Vir	Izhodišče	2025	2030
Kr 1.1 Otroci 1-5 let, vključeni v vrtec, rast	%	SURS, 2019	79,7	82 %	85 %
Kr 1.2 Zmogljivost doma za starejše	Število postelj	Občina Žirovnica	0	90	90
Kr 1.3 Odrasli, vključeni v vseživljenjske in večgeneracijske programe	Število, kumulativa	Občina Žirovnica	/	250	500

²¹ Anketa med občani, 2019, N=187, pri čemer je 1 najnižja in 4 najvišja možna ocena obstoječe kakovosti in dostopnosti storitev.

Ukrepi:

Ukrep 1.1. Kakovostno in spodbudno okolje za otroke, mladino in mlade družine

Ukrep 1.2. Dostopnost socialno-varstvenih, zdravstvenih in drugih oskrbnih storitev

Ukrep 1.3. Aktivacija in izobraževanje odraslih

4.1.1 Kakovostno in spodbudno okolje za otroke, mladino in mlade družine

Usmeritev: Predlagani ukrepi so usmerjeni k zagotavljanju privlačnega okolja za bivanje mladih in mladih družin in s tem ohranjanju demografske vitalnosti občine. Osrednja pozornost se nameni pravočasni vzpostavitvi zadostnih zmogljivosti vrtca s ciljem 100-odstotnega zagotavljanja dostopnosti vrtca vsem otrokom, bivajočim v občini, brez čakalnih vrst. Pri tem se upoštevajo tudi kapacitete pričakovanega zasebnega vrtca Montessori ter sistematično skrbi za posodabljanje otroških igrišč in ureditev igrišč v naseljih, kjer ponudba ni ustrezna.

Najstniki, srednješolci in študentje so druga ciljna skupina, ki v bližini doma nima organiziranega okolja za neformalno delovanje in druženje. S programom želimo skupaj z Ljudsko univerzo Jesenice in razvojnimi agencijami najprej vzpostaviti programsko platformo, po potrebi pa v naslednji fazi tudi prostorske pogoje.

Z ukrepom je načrtovana tudi izdelava stanovanjskega programa, v katerem se preverijo dejanske potrebe po neprofitnih stanovanjih med mladimi in ranljivimi skupinami ter možnost in model za spodbuditev aktiviranja praznih stanovanj v obstoječih objektih. Večstanovanjska tržna ali neprofitna gradnja v občinskem prostorskem načrtu ni predvidena in glede na podeželski značaj občine v prihodnje ni zaželen.

Predvideni okvirni projekti in aktivnosti:

- 1.1.1 Vrtec** – zagotavljanje dostopnosti z i) nadgradnjo trenutnih in/ali ii) vključitve zmogljivosti zasebnega vrtca. (SP, 2) ✳
- 1.1.2 Otroška igrišča** (Moste, Smokuč, Žirovnica): i) urejanje, kjer jih še ni, in ii) posodabljanje obstoječih. (TP, 3)
- 1.1.3 Mladinski kreativni programi s prostori:** i) pritegnitev programov za spodbujanje druženja mladih z mentorji in skozi mladim privlačne ustvarjalne programe, ii) dolgoročna vzpostavitev stalnega prostora. (P, 3)
- 1.1.4 Stanovanjski program** z analizo potreb, predlogi ukrepov in modelov. (MP, 2)

Območje izvajanja ukrepa: občina Žirovnica 🏡

Povezani ukrepi: 2.1.1., 7.21, 7.2.2.

4.1.2 Dostopnost socialno-varstvenih, zdravstvenih in drugih oskrbnih storitev

Usmeritev: Ukrepi naslavlajo področje oskrbe s storitvami, kjer je v občini zaznati največji primanjkljaj, tj. storitve in programe v podporo aktivnemu staranju v domačem okolju in zagotovitvi kapacitet institucionalnega varstva starejših ter drugih ranljivih skupin. Pri uresničevanju strategije varstva starejših se Občina povezuje s ključnimi deležniki: Domom upokojencev dr. Franceta Bergelja, enoto CSD, društvom upokojencev, drugimi humanitarnimi društvi, ponudniki socialnih servisov ter zainteresiranimi sosednjimi občinami.

Vzporedno ukrep predvideva tudi tekoče spremljanje dostopnosti drugih pomembnih javnih storitev v pristojnosti države (npr. primarno zdravstvo, pošta ...) in vključevanje občine v pilotne projekte digitalizacije in razvoja novih

modelov oskrbe z blagom in storitvami, potrebnimi za vsakodnevno bivanje (npr. banka, obrtno-servisne dejavnosti, trgovina ...).

Predvideni okvirni projekti in aktivnosti:

- 1.2.1. Izgradnja doma starostnikov,** vključno z zmogljivostmi za nego dementnih oseb ter centrom za dnevno varstvo in medgeneracijsko druženje na Selu pri Žirovnici. Projekt vključuje nakup zemljišča, dogovor s partnerji, pripravo in sprejetje OPPN, financiranje in izgradnjo. (SP, 1) ✱
- 1.2.2. Sistematično vzpostavljanje in nadgradnja storitev socialnega servisa** in drugih oblik aktivacije in podpore za starejše in druge ranljive skupine (TP, 2):
- povečanje obsega pomoči na domu,
 - e-oskrba in varovanje na daljavo,
 - sofinanciranje storitev socialnega servisa in drugih oblik pomoči za ranljive skupine,
 - uvajanje programov za krizne situacije, v katerih se znajdejo občani,
 - spodbujanje povezovanja storitev med različnimi izvajalci (zdravstvo, sociala, šolstvo), s posebnim poudarkom na medgeneracijskem povezovanju in medsebojni solidarnosti,
 - ohranitev dejavnosti Prostoferja in
 - omogočanje prostorskega umeščanja manjših bivanjskih skupnosti skupinam starejših.
- 1.2.3. Novi modeli oskrbe:** zaznavanje vrzeli v dostopnosti in ponudbi drugih za življenje občanov pomembnih javnih in tržnih storitev (zdravstvo, pošta, bankomati, trgovina z osnovnimi živili ...) in zagotovitev alternativnih rešitev (npr. digitalizacija, telemedicina, telelekarne, pogodbeni izvajalci, socialna podjetja ...). (MP, 3)

Območje izvajanja ukrepa: dom starejših Selo pri Žirovnici, sicer celotna občina Žirovnica 🏡

Povezani ukrepi: 3.2.3., 4.2.7., 7.1.3.

4.1.3 Aktivacija in izobraževanje odraslih

Usmeritev: Dosedanja ponudba usposabljanj vseživljenjskega učenja in večgeneracijskega sodelovanja, ki jo izvajajo Ljudska univerza Jesenice in drugi izvajalci na območju občine Žirovnica, se vsebinsko in izvedbeno prilagodi in nadgradi tako, da bodo:

- programi privlačni tudi za delovno aktivno generacijo, še zlasti tisto, ki dela od doma (kmetje, espeji, sobodajalci ...) in nima organiziranega dostopa do sodobnih znanj in kompetenc (digitalne veščine, e-poslovanje, komunikacija, jezikovna znanja, finančno opismenjevanje ...), ter
- spodbujali medgeneracijsko in meddruštveno sodelovanje ter prostovoljstvo na konkretnih javnih projektih, nalogah in vsebinah, pomembnih za lokalno skupnost (npr. vsebine tega razvojnega programa, pomoč pri prireditvah, informiranju in vodenju turistov, prenos tradicionalnih veščin na nove generacije ...). Občani so v anketi²² medgeneracijsko sodelovanje označili kot enega izmed najpomembnejših razvojnih dejavnikov občine.

Predvideni okvirni projekti in aktivnosti:

- 1.3.1. Razvoj in prilagoditev programov vseživljenjskega učenja** sodobnim in aktualnim potrebam aktivne generacije. (TP, 2)
- 1.3.2. Podpora iniciativam medgeneracijskega in meddruštvenega sodelovanja ter prostovoljcev** pri uresničevanju skupnih projektov, ki so v interesu lokalnega razvoja. (TP, 3)

Območje izvajanja ukrepa: občina Žirovnica 🏡

Povezani ukrepi: 2.1.1.

²² Anketa med občani, 2019, N=166 oseb, pri čemer je 1 najnižja in 4 najvišja možna ocena pomembnosti dejavnikov pri razvojnem načrtovanju.

4.2 Razvojni cilj 2: Krepitev lokalne identitete (Lokalni program kulture)

Bogata kulturna dediščina in vrhunska kulturna ustvarjalnost, ki se reprezentira skozi Franceta Prešerna in druge velike slovenske literate, predstavlja središčni identitetni element občine Žirovnica. V tem pogledu je njeno ohranjanje brezpogojno. Dediščino velikih mož skupaj s Potjo kulturne dediščine so občani v spletni anketi tudi uvrstili med 10 najpomembnejših dejavnikov kakovosti bivanja v občini Žirovnica. Skozi anketo in delavnice se je potrdila visoka lokalna pripadnost kulturi, saj se kar 79 % respondentov nekajkrat letno udeleži katerega od kulturnih dogodkov. Obenem občani pogrešajo sodobnejše prostore za kulturne prireditve in večje prostore knjižnice, večjo profesionalnost in raznovrstnost dogodkov za mlade in aktivno populacijo ter medgeneracijske dogodke.²³

Rezultat: Občina Žirovnica z Razvojnim ciljem 2: Krepitev lokalne identitete teži k doseganju naslednjih sprememb na področju kulture – **ciljev lokalnega programa kulture**²⁴:

- ▶ Nadaljnja ohranitev in negovanje kulturnih vrednot (snovne in nesnovne dediščine) prostora pod Stolom, vključno z upravljanjem muzejskih hiš;
- ▶ Ambicioznejša aktivacija potencialov kulture za spodbuditev kreativnosti (še zlasti med mladimi) in razvoja drugih dejavnosti (turizem, podjetništvo);
- ▶ Krepitev članstva in ohranitev vseh zvrsti ljubiteljske kulture v občini;
- ▶ Ohranitev obstoječe mreže javnih služb na področju kulture v občini;
- ▶ Posodobitev kulturnih programov po meri novih ciljnih skupin občanov (mladi, srednja generacija);
- ▶ Izboljšanje prostorskih pogojev za knjižnico, galerijo in kulturne prireditve.

²³ Anketa med občani, 2019, N=193.

²⁴ Poglavlje predstavlja obvezni lokalni program kulture Občine Žirovnica skladno z Zakonom o uresničevanju javnega interesa za kulturo,²⁴ ki določa, da občina opredeli svoj javni interes, cilje, prioritete in kazalnike na področju kulture v štiriletnem lokalnem programu kulture. Lokalni program je lahko sestavni del drugega dokumenta razvojnega načrtovanja lokalne skupnosti, zato ta razvojni načrt oz. razvojni cilj predstavlja tudi lokalni program kulture za občino Žirovnica za obdobje veljavnosti razvojnega dokumenta.

Rezultat ukrepov se bo najbolj odražal v izgradnji in programih novega osrednjega večnamenskega kulturnega središča s sodobno knjižnico v Breznici. Danes ambiciozen projekt bo po uresničitvi postal odprt javen prostor oz. dnevna soba kulture, znanja in ustvarjalnosti, kjer se bodo lahko vsakodnevno srečevali občani vseh generacij in iz vseh krajev občine. Večji prostori in sodobna tehnološka oprema bodo knjižnici omogočili izvajanje novih programov bibliopedagoške dejavnosti ter spodbudili večji lokalni obisk knjižnice in dvig bralne kulture. Oder v novi večnamenski dvorani bo centralno mesto za izvedbo novega letnega kulturnega abonmaja ter drugih koncertov, predstav in dogodkov ljubiteljske in profesionalne kulture.

Vse to, skupaj z ureditvijo Prešernovega muzejskega kompleksa v Vrbi in ostalimi programskimi ukrepi, bi morale spodbuditi širši krog občanov k umetniškemu in ustvarjalnemu izražanju ter sodelovanju v lokalnih kulturnih skupinah.

Kazalnik rezultata	Enota	Vir	Izhodišče	2025	2030
Kr 2.1 Novi/obnovljeni objekti javne kulturne infrastrukture, <i>kumulativno</i>	Število	OŽ, 2020	0	1	2
Kr 2.2 Obisk kulturnega abonmaja, <i>prodane letne abonmajske karte na letnem nivoju</i>	Število	ZTK, 2020	0	50/ leto	100/ leto
Kr 2.3 Dejavnosti ljubiteljske kulture	Število	OŽ, 2020	7	7	7
Kr 2.4 Digitalizirane/ interpretirane vsebine kulturne dediščine, <i>kumulativno</i>	Število	OŽ, 2020	0	1	3

Ukrepi:

Ukrep 2.1. Nadgradnja javne kulturne infrastrukture

Ukrep 2.2. Posodobitev kulturnih programov in okrepitev ljubiteljske kulture

Ukrep 2.3. Varstvo nesnovne in premične kulturne dediščine

4.2.1 Nadgradnja javne kulturne infrastrukture

Usmeritev: Pospešen napredek v kulturni dejavnosti v občini že dolga leta ovirajo razpršenost ter neprimerna velikost in zastarelost prostorov za izvajanje sodobne kulturne dejavnosti. Krajevna splošna knjižnica se nahaja v utesnjenih prostorih v objektu Žirovnica 63, obstoječo dvorano v Breznici pa Občina najema od župnije. V tem pogledu je nujen pristop k vzpostavitvi večnamenskega centra kulture, za katerega ima Občina že zagotovljeno zemljišče in namembnost na osrednjem delu Breznice. Gre za vzpostavitev osrednje kulturne točke, ki bo s programi za vse generacije in sodobno tehnološko opremo postala osrednje kulturno, družbeno in informativno središče ter prostor druženja in medgeneracijskega povezovanja občanov (»dnevna soba občine«).

Vzporedno bo Občina Žirovnica tesno spremljala uresničevanje dogovora o razvoju muzejskega kompleksa v Vrbi s strani nosilca projekta – Ministrstva za kulturo. V okviru svojih pristojnosti bo aktivno sodelovala pri vzpostavitvi središča za obiskovalce z galerijo in muzejsko trgovino v gospodarskem objektu Arkove domačije v Vrbi.

Pomemben cilj Občine je na dolgi rok ohraniti upravljavsko funkcijo Prešernove rojstne hiše, vključno z vzpostavljenim novim središčem za obiskovalce, ter zagotoviti sredstva za redno investicijsko vzdrževanje vseh muzejskih objektov oz. objektov kulturne dediščine v lasti in upravljanju Občine.

Predvideni okvirni projekti in aktivnosti:

2.1.1. Večnamenski center kulture Breznica z zunanjim trgom: izgradnja sodobnega večnamenskega objekta s sodobno tehnološko opremljeno knjižnico, kulturno dvorano in prostori za skupno ustvarjanje in

izobraževanje, medgeneracijsko druženje in društveno dejavnost, ureditev zunanjega trga s kulturno-prireditvenim prostorom ter zasnova parkovne ureditve. (SP, 2) ❄

2.1.2. Ureditev muzejskega kompleksa Prešernove rojstne hiše: vzpostavitev i) središča za obiskovalce v nekdanjem gospodarskem poslopju (MK) in ii) večnamenskega turistično-kulturnega objekta s kulinarčno ponudbo (Muzejska kavarna) in namestitvami (umetniške rezidence) v Arkovi hiši. (SP, 1) ❄ *glej tudi Turizem*

2.1.3. Programsko-poslovna nadgradnja rojstnih hiš velikih mož (Prešeren, Čop, Finžgar):²⁵ i) ohranitev upravljalvske funkcije, ii) skrb za vzdrževanje, nadgradnjo in digitalizacijo zbirk, iii) rojstne hiše kot prostori za (medgeneracijsko) druženje občanov, iv) **prilagoditev interpretacije, predstavitve in promocije programskih in prireditvenih vsebin za diverzifikacijo obiskovalcev oz. povečanje števila tujih gostov preko prilagajanja in inovativnejšega predstavljanja in trženja programskih vsebin, organiziranja kulturnih dogodkov z mednarodno udeležbo ipd.** (TP, 2) *glej tudi Turizem*

Območje izvajanja ukrepa: občina Žirovnica 🏡

Povezani ukrepi: 4.2.2., 9.1.1., 9.2.4

4.2.2 Posodobitev kulturnih programov in okrepitev ljubiteljske kulture

Usmeritev: Osrednjo javno kulturno institucijo na področju kulture v občini predstavlja občinski javni zavod Zavod za turizem in kulturo Žirovnica, ki mu s tem programom namenimo večjo vlogo pri koordinaciji profesionalne in ljubiteljske kulture ter posodobitvi obstoječih kulturnih vsebin. Namen ukrepa je večplasten. Po eni strani s sodobnejšimi vsebinami povečati kulturno udejstvovanje različnih skupin občanov (predvsem mladi in aktivna populacija), po drugi pa zagotoviti priliv novih članov v ljubiteljsko dejavnost ter s tem ohraniti živih vseh 7 kulturno umetniških skupin, ki delujejo pod okriljem Kulturnega društva dr. France Prešeren Žirovnica – Breznica.²⁶ Poleg obogatitve programov javne službe na področju knjižničarstva, spodbud za napredek ljubiteljske kulture in širitve programov kulturno-kreativne vzgoje je najpomembnejša naloga na področju prenove kulturnih programov zagon lokalnega kulturnega abonmaja.

Predvideni okvirni projekti in aktivnosti:

2.2.1. Zimski kulturno-umetniški abonma: vzpostavitev abonmaja s povezavo več tradicionalnih in sodobnih umetniških zvrsti ter obstoječih prireditev, vabljenjem novih kulturnih ustvarjalcev profesionalne in ljubiteljske kulturne dejavnosti ter sodelovanjem z neuvpeljavljenimi ter tudi ranljivimi skupinami (gledališče slepih). (MP, 1)

2.2.2. Spodbude za ohranitev in nadgradnjo ljubiteljskih kulturnih skupin: usmeritev dela spodbud občinskega financiranja iz kulturnega programa v pomlajevanje članstva v ljubiteljskih kulturnih skupinah preko uvajanja spodbud za mlade mentorje, sodelovanja z OŠ in Glasbeno šolo ter spodbujanja nastanka novih najstniških in mladinskih skupin. (TP, 2)

2.2.3. Kulturno-kreativna vzgoja v OŠ: i) modernizacija programa lokalne kulturne vzgoje za otroke OŠ Žirovnica na temelju lokalne literarne in druge dediščine in ii) prenos programa na druge OŠ prek turistično-trženjske ponudbe ZTK. (MP, 3)

²⁵ Jalnova hiša je v zasebnem upravljanju, zato ni del javne kulturne infrastrukture.

²⁶ Ljubiteljska kultura v občini se združuje znotraj Kulturnega društva dr. France Prešeren Žirovnica – Breznica. Društvo ima status društva v javnem interesu na področju kulture in združuje sedem skupin: tri gledališke skupine (Gledališka skupina Julke Dolžan, Gledališče slepih in slabovidnih Nasmeh in Gledališka skupina OŠ Žirovnica), dva mešana pevska zbora (skupina Dr. France Prešeren, skupina Sosedje), otroško folklorno skupino Breznica in likovno skupino.

- 2.2.4. Širitev bralne kulture:** i) nadgradnja obstoječih vsebin in programov (npr. bibliopedagoške dejavnosti za otroke in družine, večgeneracijska izobraževanja na temo knjige ipd.) v sodelovanju s ključnimi deležniki (vrtec, OŠ, kulturno-izobraževalne ustanove ...), ii) učinkovitejša promocija branja in obiska knjižnice, iii) uvajanje novih tehnologij na področju knjižničnih storitev (npr. e-knjige, knjigomati ...). (MP, 3)

Območje izvajanja ukrepa: občina Žirovnica

Povezani ukrepi: 4.2.1

4.2.3 Varstvo nesnovne in premične kulturne dediščine

Usmeritev: Znotraj skrbi za kulturno dediščino se posebna skrb v tem obdobju nameni ohranjanju, dokumentiranju in interpretaciji nesnovne (žive) in premične (muzejske zbirke) kulturne dediščine. Osrednjo vlogo pri tem imajo Zavod za turizem in kulturo Žirovnica (ZTK), Gorenjski muzej Kranj in lastniki zasebnih zbirk v sodelovanju s posamezniki, ki hranijo ali sami negujejo pomembne običaje in tradicionalne veščine. Občina bo prek spodbud in projektov pospeševala zapisovanje, obujanje in digitaliziranje dediščine. Interpretacije in razstave upoštevajo današnje in pričakovane potrebe obiskovalcev, domačih in tujih. Posebna pozornost se namenja ozaveščanju in spodbujanju lastnikov objektov nepremične kulturne dediščine k njenemu varovanju in ohranjanju.

Predvideni okvirni projekti in aktivnosti:

- 2.3.1. Ohranjanje in digitalizacija nesnovne in premične kulturne dediščine:** i) zapisovanje in snemanje običajev, šeg, jezika in drugih analognih dediščinskih vsebin, z možnostjo njihove uporabe za izobraževalne in raziskovalne namene, ii) digitalizacija premične kulturne dediščine in virtualna predstavitev izbranih enot dediščine. (P, 3)
- 2.3.2. Preveritev možnosti vpisa na seznam UNESCO svetovne dediščine:** Ajdna, železarstvo, čebelarstvo – Anton Janša. (MP, 3)
- 2.3.3. Ozaveščanje lokalne javnosti o pomenu varovanja narave in kulturne dediščine ter spodbujanje lastnikov k prenovam:** i) različni izobraževalni dogodki in srečanja z občani, ii) članki v lokalnem časopisu z napotki za preнове, iii) primeri in ogledi dobrih praks in podobno, iv) po potrebi in v okviru možnosti uvedba spodbud za ohranjanje elementov nepremične kulturne dediščine (MP, 2)

Območje izvajanja ukrepa: občina Žirovnica

Povezani ukrepi: 5.1.3, 9.2.3, 9.2.4.

4.3 Razvojni cilj 3: Šport za zdravo občino

Ker se občina Žirovnica ponaša z nekaj uspešnimi športnimi panogami (kolesarstvo, smučarski skoki, odbojka, tenis, nogomet ...) ter po drugi strani z veliko možnostmi za aktivno sprostitev tako v naravi kot v pokritih prostorih (športna dvorana, rekreacijski prostori TVD Partizan), med občani skrb za zdravje in vitalnost zaseda visoko mesto. Šport in rekreacija imata zato pomembno družbeno in vzgojno-izobraževalno vlogo, hkrati pa predstavljata potencial za vzpostavljanje sinergij z razvojem turističnih produktov v naravi (outdoor aktivnosti). Občani zelo visoko ocenjujejo kakovost ponudbe športne dvorane in Rekreacijskega parka Završnica (oboje z oceno 3,3 od 4)²⁷, zato je potrebno v prihodnje današnjo raven ponudbe ohraniti in sproti prilagajati potrebam generacij in novim trendom. V procesu priprave programa se je kot pomanjkljivost izkazala zastarelost tehničnih objektov in infrastrukture športnega parka Glenca, pokazala pa se je tudi želja po ureditvi osrednjega večnamenskega športnega parka z nogometnim igriščem.

Rezultat: Z ohranjanjem najmanj današnje ravni obsega finančnih sredstev, namenjenih izvajanju letnega programa športa, in vzdrževanjem ter posodabljanjem obstoječe športne infrastrukture bomo ohranili doseženo raznovrstnost programov in objektov, ki vsem generacijam omogočajo široko izbiro športnega in rekreativnega udejstvovanja. Prednostno bo dokončno obnovljen Športni park Glenca, vključno s pripadajočim nogometnim igriščem. Vse to bo skupaj s preventivnimi programi v zdravstvu prispevalo k še bolj aktivnemu in zdravemu življenjskemu slogu občanov.

Kazalnik rezultata	Enota	Vir	Izhodišče	2025	2030
Kr 3.1 Ohraniti dejavnost športnih klubov, <i>število</i>	Število	MNZ, Register društev, 2020	10	10	10
Kr 3.2 Obnovljeni oz. novi športni objekti	Število, kumulativno	Občina Žirovnica, 2020	0	1	1

Ukrepi:

Ukrep 3.1. Raznolikost programov športa in rekreacije

Ukrep 3.2. Nadgradnja in upravljanje športnih objektov

²⁷ Anketa med občani, 2019, N=160 za oceno športne dvorane in N=174 za oceno Rekreacijskega parka Završnica, pri čemer je 1 najnižja in 4 najvišja možna ocena obstoječe kakovosti in dostopnosti storitve.

4.3.1 Raznolikost programov športa in rekreacije

Usmeritev: Občina Žirovnica skladno z veljavnim nacionalnim programom športa, Zakonom o športu in Odlokom o sofinanciranju letnega programa športa na letni ravni zagotavlja sredstva za izvajanje športne vzgoje otrok in mladine, tako za prostočasne dejavnosti kot tudi usmerjanje mladih v kakovostni in vrhunski šport. Manjši del sredstev namenja tudi delovanju športnih društev, nakupu športnih pripomočkov in rekreacijski dejavnosti. V prihodnje želimo zadržati obstoječo raven obsega finančnih sredstev, namenjenih športu in rekreaciji, s tem pa zagotoviti obstoj različnih panožnih društev, ki žirovniškim otrokom in mladini omogočajo dostop do ukvarjanja z raznovrstno športno vadbo nedaleč od doma.

Skladno s pobudami občanov, izraženimi v anketi in na delavnicah, športna društva in klube spodbujamo k vzpostavitvi medpanožnega sodelovanja (npr. koordinacija aktivnosti, mešane vadbe – multidisciplinarnost, skupne nabave ...), organizatorje športnih dogodkov pa k izvedbi dogodkov, ki bodo omogočili druženje različnih generacij in med občani iz različnih krajev občine. Vzporedno želimo k aktivni vadbi spodbuditi pasivnejšo mladino in odrasle, zato bomo podpirali nove iniciative in preventivne zdravstvene projekte.

Predvideni okvirni projekti in aktivnosti:

3.1.1. Izvajanje in posodabljanje letnega programa športa v javnem interesu skladno z Nacionalnim programom športa v RS. (TP,2)

3.1.2. Koordinacija in sodelovanje med športnimi društvi in panogami. (TP,1)

3.1.3. Podpora iniciativam za krepitev telesne aktivnosti in zdravstvene preventive. (TP,3)

Območje izvajanja ukrepa: občina Žirovnica .

Povezani ukrepi: 4.2.2., 9.1.5, 9.1.6, 9.2.4.

4.3.2 Nadgradnja in upravljanje športnih objektov

Usmeritev: Občina skrbi za zagotavljanje vzdrževane, kakovostne, dostopne in učinkovite oz. optimalno zasedene športne infrastrukture v javnem interesu. V tem pogledu bomo prednostno nadgrajevali obstoječa športna igrišča in objekte s sodobno opremo (npr. kolesarski park, orodja za vadbo ...) ter jih vzdrževali in urejali na način, ki omogoča dostop in rekreativno vadbo različnih generacij in tudi večnamensko rabo s turizmom. Prednostno bomo dokončno prenovili športni skakalni center Glenca, vključno z nogometnim igriščem. Ob tem se preverita prostorska in ekonomska izvedljivost ureditve večjega večnamenskega in večgeneracijskega športnega parka z nogometnimi igrišči.

Predvideni okvirni projekti in aktivnosti:

3.2.1. Posodabljanje in dopolnjevanje obstoječih športnih igrišč in objektov (P,2)

3.2.2. Dokončna ureditev skakalnega centra Glenca: nogometno igrišče, električna opremljenost, objekt. (P,2)

3.2.3. Ureditev večgeneracijskega športnega parka z nogometnim in košarkaškim igriščem, asfaltnim kolesarskim poligonom/ pumptrackom, napravami za fitnes na prostem, namizni tenis..... Najprej prostorska preveritev in ekonomska izvedljivost. (P,3)

Območje izvajanja ukrepa: občina Žirovnica .

Povezani ukrepi: 4.2.1 , 9.1.5, 9.1.6, 9.2.4.

4.4 Razvojni cilj 4: Prometna varnost in pospešen prehod v trajnostno mobilnost

Prometna obremenjenost občine se je v zadnjih desetih letih povečala. Avtomobil predstavlja najpogostejše prevozno sredstvo občanov na delo in po dnevnih opravkih. Le 4 % respondentov redno uporabljajo javni promet. Vse to s sočasnimi razmahom kolesarjenja in hoje, za kar ima občina ugodne pogoje, predstavlja kontinuirano tveganje varnosti vseh udeležencev v prometu in obremenjuje okolje. V letu 2019 je bilo v občini 24 prometnih nesreč²⁸, s porastom turizma pa se je povečal tudi obseg motornih vozil na gozdnih cestah in v dolini Završnice. Da je področje razvojno zelo pomembno, potrjuje dejstvo, da so v anketi občani na prvi dve mesti po pomembnosti projektov uvrstili varne kolesarske povezave in regionalno cesto Breznica-Rodine.²⁹

Rezultat: Celovito načrtovanje v prometu in pospešeno uvajanje trajnostno zasnovanega prometnega modela, ki prioritizira potrebe pešcev in kolesarjev ter spodbuja uporabo javnega prevoza in drugih oblik zelene mobilnosti, predstavlja enega najpomembnejših razvojnih ciljev občine Žirovnica do leta 2030. **V tem obdobju bomo v sodelovanju z državo dokončali rekonstrukcijo regionalne ceste Zabreznica-Rodine s spremljajočo infrastrukturo za pešce in sklenili daljinsko kolesarsko pot med Jesenicami, Vrbo in Radovljico. Znotraj omrežja občinskih cest bomo skladno s prostorskimi možnostmi sistematično uvajali ukrepe za izboljšanje varnosti kolesarjev. Nadaljevali bomo prizadevanja za ureditev varnosti na križanjih cest z železnico. Na ključnih mobilnostnih in turističnih točkah bomo vzpostavili manjša parkirišča in infrastrukturo za uvajanje e-mobilnosti (izposoja e-koles, e-polnilnice), jih povezali s sistemom javnega prometa ter o uporabi le-tega pospešeno ozaveščali lokalno prebivalstvo in obiskovalce.** Uvajanje režimov umirjanja prometa v vaških jedrih (prednostno Vrba) ter v dolini Završnica bo izboljšalo prometno varnost, kakovost doživljanja in hkrati omogočilo ustrezno zaščito naravne in kulturne dediščine. Vse naštetje je potrebno za povečanje prometne varnosti in pretočnosti, trajnostno upravljanje turističnih tokov, zmanjšanje obremenjevanja okolja z emisijami in hrupom ter zagotavljanje boljše dostopnosti in povezljivosti občine navznoter in navzven.

Kazalnik rezultata	Enota	Vir	Izhodišče	2025	2030
Kr 4.1 Kolesarska infrastruktura, ločena, dolžina	Kilometri, kumulativno	DRSI	0	5	5
Kr 4.2 Rekonstruirane ceste, dolžina	Kilometri, kumulativno	DRSI, OŽ	-	5	10
Kr 4.3 Umirjanje prometa v dolini Završnice z Valvasorjem, režim	Število, kumulativno	OŽ	0	1	1

²⁸ <http://nesrece.avp-rs.si/>

²⁹ Anketa med občani, 2019, N=187.

Ukrepi:

Ukrep 4.1. Varna prometna infrastruktura

Ukrep 4.2. Trajnostno naravnan sistem mobilnosti v občini

Ukrep 4.3. Umirjanje prometa v dolini Završnica

4.4.1 Varna prometna infrastruktura

Usmeritev: Zagotavljanje večje varnosti za vse udeležence v prometu predstavlja eno ključnih nalog Občine na področju prometnega načrtovanja v naslednjem desetletju. Poleg sistematičnega urejanja občinske cestne mreže in ostalih elementov prometne infrastrukture (pločniki, podhodi ...) bo za izboljšanje varnosti in s tem kakovosti bivanja občanov potrebno tudi uvajanje režimov za prometno razbremenjevanje vaških jedr (prednostno Vrba) ter zmanjševanje hrupa iz železnice in avtoceste. Pri načrtovanju in izvedbi ključnih projektov na področju prometne infrastrukture (regionalna cesta, železniška infrastruktura) smo odvisni od države, zato bodo občinske službe proaktivno sodelovale s ključnimi deležniki: Direkcijo RS za infrastrukturo in Slovenskimi železnicami.

Predvideni okvirni projekti in aktivnosti:

4.1.1. Izgradnja obvoznice mimo Vrbe z infrastrukturo za pešce in kolesarje ter uvedbo režimov umirjanja prometa / uvedbo mešane površine v vaškem jedru ter parkiranja. (SP, 1) ❄

4.1.2. Rekonstrukcija regionalne ceste R3 na odsekih med Zabreznico in Rodinami (investitor RS), vključno z izgradnjo pločnikov, prehodov za pešce in avtobusnih postajališč (investitor Občina Žirovnica). (SP, DP, 1) ❄

- Odsek Zabreznica-Breznica
- Odsek Breznica-Smokuč
- Odsek Smokuč-Rodine

4.1.3. Obnova mostu čez Savo v Piškovci v sodelovanju z Občino Bled. (P, 1)

4.1.4. Ureditev ceste Rodine-občinska meja v sodelovanju z Občino Radovljica. (P, 2)

4.1.5. Ureditev prehodov križanj cest z železnico in podvozov pod železniško progo: poglobitev železniške proge / rampe. (DP, 2)

4.1.6. Ukrepi za zmanjševanje hrupa iz naslova prometa: zahteve do upravljavcev avtoceste in železnice za postavitev protihrupnih ograj in v kolikor možno občasno neodvisno izvajanje nadzora nad viri hrupa. (DP, 2)

Območje izvajanja ukrepa: občina Žirovnica

Povezani ukrepi: 4.5.3, 8.1.4.

4.4.2 Trajnostno naravnan sistem mobilnosti v občini

Usmeritev: Za učinkovito spreminjanje potovalnih navad občanov (tako mladine kot odraslih) in obiskovalcev, ki so pri svojih migracijah še vedno močno odvisni od uporabe osebnih vozil, je potrebno pristopiti k celoviti zasnovi sodobnega mobilnostnega sistema, ki bo spodbujal rabo uporabniku in okolju prijaznih oblik mobilnosti: hojo, kolesarjenje in uporabo javnega potniškega prometa. V tem pogledu je prednostna naloga vzpostavljanje varne in zvezne infrastrukture za pešce in kolesarje ter podporne infrastrukture za e-mobilnost. Približanje storitev javnega potniškega prometa občanom z navezavo na sistem vozlišča P+R, zagotavljanje možnosti stroškovno učinkovitih alternativnih načinov prevoza (izposoja e-koles, Prostofer, souporaba vozil ...) ter pospešeno ozaveščanje prebivalcev o pomenu in koristih trajnostne mobilnosti bodo pomembno prispevali k zmanjšanju prekomerne motorizacije ter njenih negativnih

vplivov na kakovost bivanja in naravno okolje (hrup, zastoji, emisije CO₂ ...). Osnovo za nadaljnje ukrepe naj predstavlja predlagana izdelava Celostne prometne strategije občine Žirovnica.

Predvideni okvirni projekti in aktivnosti:

- 4.2.1. Celostna prometna strategija občine**, prilagojena metodologija MZI za male občine. (P, 2)
- 4.2.2. Ureditve in ukrepi za izboljšanje varnosti pešcev:** i) nadgradnja manjkajočih delov pločnikov, ii) urejanje varnih pešpoti med naselji in do ključnih objektov, iii) vzpostavitev manjkajoče signalizacije, iv) odprava ovir za gibalno ovirane, v) umirjanje prometa v vaških jedrih Vrba, Doslovče, Žirovnica in Rodine. (TP, 2)
- 4.2.3. Ureditev pločnikov v naselju Breg.** (P, 2)
- 4.2.4. Ureditve in ukrepi za izboljšanje varnosti in udobnosti kolesarjev:** i) odprava ovir za kolesarje in ureditev kolesarskih povezav med naselji v okviru obstoječe cestne infrastrukture (oz. ločeno, kjer prostorsko-lastniško izvedljivo), ii) izgradnja kolesarnic na ključnih mobilnostnih točkah (npr. železniška postaja, parkirišče Vrba, OŠ ...) in iii) ureditev počivališč za kolesarje.
- 4.2.5. Daljinska kolesarska pot Jesenice-Radovljica:** zaokrožitev trase in vzpostavitev lokalnih krakov kolesarskih navezav. (SP, 1) ✱
- 4.2.6. Vzpostavitev javnega sistema za izposojanje e-koles (P, 2):** Vrba, železniška postaja.
- 4.2.7. Ureditve in ukrepi za pospešitev uporabe javnega potniškega prometa:** i) urejanje avtobusnih postajališč in nadstrešnic, ii) prizadevanja za ohranitev ali povečanje frekvenc avtobusnega in železniškega JPP med vikendi, prazniki, počitnicami in konicami v smeri urbanih središč in Bleda, iii) uvedba prilagojenih linij za prevoz ranljivih skupin (nadgradnja storitve Prostofer za zagotavljanje prevoza gibalno oviranih oseb), iv) prizadevanja za ureditev železniške postaje (javne sanitarije, okolica, vodnjak s pitno vodo ...). (P, 2)
- 4.2.8. Mreža parkirišč po naseljih in na ključnih točkah**, pomembnih za dnevno mobilnost ter dostop do javnih objektov in turističnih / rekreacijskih območij, ki vključuje:
- izgradnjo manjših parkirišč po vaseh (Breznica, Doslovče, Žirovnica ...), tudi za potrebe obiskovalcev Čopove in Finžgarjeve rojstne hiše,
 - nadgradnjo parkirišča v Vrbi v smeri P+R z e-polnilnico, izposojanje e-koles in kolesarnico,
 - vzpostavitev medobčinskega P+R parkirišča v Lescah,
 - uvedbo režima parkiranja turističnih avtobusov in avtodomov z ureditvijo manjšega namenskega prostora. (P,2)
- 4.2.9. Uvajanje in spodbujanje električne mobilnosti:** i) vzpostavitev mreže e-polnilnic za kolesa in vozila na parkiriščih in ključnih vozliščnih točkah, ii) vzpostavljane pogojev za razvoj infrastrukture za e-mobilnost (npr. prostorski akti, električno omrežje ...), iii) nakup e-vozil za potrebe Občine in javnih zavodov ob zamenjavah voznega parka, iv) spodbujanje in promocija koriščenja subvencij eko sklada za nakup e-vozil, v) ozaveščevalne in promocijske akcije. (P,3)
- 4.2.10. Ozaveščanje o pomenu in koristih trajnostne mobilnosti:** i) uvajanje izobraževalnih programov za spodbujanje pešačenja in kolesarjenja ter uporabe javnega prevoza za različne ciljne skupine občanov (mladi v OŠ, delovno aktivni, starejši ...) in obiskovalcev, ii) ozaveščevalne in promocijske akcije (npr. teden mobilnosti, dogodka, delavnice ...). (P,2)

Območje izvajanja ukrepa: občina Žirovnica

Povezani ukrepi: 4.5.1., 9.1.5, 9.1.6

4.4.3 Umirjanje prometa v dolini Završnica

Usmeritev: Za območje doline Završnica, ki sodi v Natura 2000 območje in predstavlja priljubljeno rekreacijsko točko ter izhodišče za pohode na Valvasorjev dom, Stol in Zelenico, se načrtuje celosten sistem umirjanja prometa s ciljem zmanjšanja obremenitve z motornim prometom po gozdni cesti do Valvasorja in vzdolž doline Završnice. Vzporedno s tem se nadgradita obseg in režim parkiranja na vstopu v dolino ter uvaja okolju prijaznejše načine dostopanja v dolino, npr. z organiziranim prevozom ali izposajo e-koles na ključnih mobilnostnih točkah izven doline. Projekt sovпада z dolgoročnimi usmeritvami občine na področju varovanja narave in načrtovanja razvoja turizma, saj prispeva k preprečevanju onesnaževanja ekosistemov in naravnih virov, povečuje doživljajsko pestrost doline Završnica ter spodbuja razvoj trajnostno naravnane turistične ponudbe.

Predvideni okvirni projekti in aktivnosti:

4.3.1. Umirjanje prometa na širšem območju doline Završnica (SP, 1): ❄

- opredelitev nosilne zmogljivosti in zasnova režima s pravili in omejitvami dostopa ter pogoji za lastnike/ upravljavce zemljišč in objektov,
- postavitve zapornic na gozdni cesti do Valvasorjevega doma,
- nadgradnja parkirišča z informacijskim sistemom parkiranja, sanitarijami in info točko,
- uvedba sistema izposoje e-koles,
- proučitev možnosti uvedbe hop-on hop-off avtobusnega prevoza (po možnosti z vozili na hibridni ali električni pogon) z železniške postaje oz. drugih vozliščnih točk,
- ozaveščanje in informiranje,
- spremljanje obsega in upravljanje prometnih tokov v dolini.

Območje izvajanja ukrepa: dolina Završnica 🌲

Povezani ukrepi: 9.1.2.

4.5 Razvojni cilj 5: Učinkovito urejanje javnega prostora

Območje občine Žirovnica zaradi svoje izjemne kulturne krajine in mreže gručasto razporejenih vasi predstavlja eno boljše ohranjenih značilnih alpskih krajin v gorenjski regiji. Večina vaških jeder in okoliških ambientov, vključno z izjemnimi vedutami, drevesnimi in grmovnimi živicami, kot so npr. Stagne, ledeniški morenami itd., je prepoznana tudi kot kulturna vrednota. Žal pa je z opuščanjem kmetijske dejavnosti in starejših objektov, nadomeščanjem le-teh z novogradnjami, spremembami namembnosti, vnosom urbanih arhitekturnih in prostorskih elementov v podeželsko okolje značilna podoba vasi in krajine vse bolj ogrožena. Prebivalci so v anketi opozorili, da območje občine ne prenese in da si niti ne želijo gradnje večjih turističnih kompleksov in nakupovalnih središč ter širjenja poslovne cone.

Rezultat: S ciljem ohranjanja prepoznavne kulturne krajine, gorenjske podeželske arhitekture, značilne gručaste poselitve ter vrednot kulturne dediščine bo **Občina Žirovnica v prihodnjem obdobju še večjo skrb namenila skladnemu prostorskemu in krajinskemu načrtovanju ter ohranjanju kmetijskih zemljišč. V ta namen bo Občina pristopila k pripravi strokovnih podlag za nov občinski prostorski načrt.** Za vasi, ki še nimajo urbanističnih načrtov, se načrtuje izdelava krajinsko-urbanističnih zasnov, ki bodo predstavljale strokovno podlago za nadaljnje urejanje vasi, tako odprtega javnega prostora kot tudi prenov in zunanje podobe stavb. Vsaj v treh vaseh želimo do leta 2030 del predlogov urejanja javnega prostora in ključnih vaških ambientov tudi uresničiti. Zaradi izjemnosti državnega kulturnega pomena se celostna prenova vaškega jedra prednostno načrtuje v Vrbi po izgradnji obvozne ceste. Ukrep se bo izvajal v tesnem sodelovanju z vaškimi skupnostmi in ZVKDS.

Kazalnik rezultata	Enota	Vir	Izhodišče	2025	2030
Kr 5.1 Obseg Natura 2000 območij, <i>ohraniti</i>	Ha	ZRSVN	1.980	1.980	1.980
Kr 5.2 Krajinsko-urbanistične zasnove vasi	Število, kumulativno	Občina Žirovnica	0	4	4
Kr 5.3 Vaška jedra z izvedeno prenovno ambientov/elementov dediščine	Število, kumulativno	Občina Žirovnica	0	1	3

Ukrepi:

Ukrep 5.1. Trajnostna prostorska politika

Ukrep 5.2. Celostno urejanje javnega odprtega prostora

4.5.1 Trajnostna prostorska politika

Usmeritev: V obstoječem občinskem prostorskem načrtu (OPN) je Občina Žirovnica predvidela načrten pristop k ohranjanju in prostorsko-urbanističnemu načrtovanju najpomembnejših vasi z izdelavo krajinsko-urbanističnih načrtov, ozaveščanju in pilotnim izvedbam, zato je to prednostna naloga tega ukrepa. Po drugi strani je trenutni OPN nastajal pred več kot desetimi leti, zato je potrebno njegovo sprotno prilagajanje in spreminjanje, hkrati pa je smiselno zaradi novih konceptov, povezanih s prilagajanjem poselitve in gradnje podnebnim spremembam, potrebami po medobčinskem prostorskem načrtovanju (turizem, športni objekti, stanovanjska gradnja ...), 'ničelno' bilanco pozidave kmetijskih in zelenih površin kakor tudi naraščajočo elektromobilnostjo, avtonomno vožnjo ter krožnim in trajnostnim modelom gradnje, pristopiti k pripravi strokovnih podlag, v nadaljevanju pa tudi novega OPN.

Predvideni okvirni projekti in aktivnosti:

- 5.1.1. Izdelava krajinsko-urbanističnih zasnov za vasi:** Rodine, Moste, Breznica, Breg (za Žirovnico, Selo, Zabreznico, Breznico, Doslovče in Vrbo že izdelani urbanistični načrti). (P, 2)
- 5.1.2. Občinski prostorski načrt (OPN):** i) sprotno spreminjanje obstoječega glede na potrebe in trende, ii) priprava strokovnih podlag glede na nove trende in izhodišča, podana v posameznih poglavjih tega razvojnega programa, iii) dolgoročno izdelava in sprejetje novega OPN. (P, 1)
- 5.1.3. Izobraževanje, usmerjanje, primeri dobrih praks in akcije ozaveščanja lastnikov stavbne dediščine** in drugih objektov, potrebnih prenove, o primernih arhitekturnih in krajinskih rešitvah ter trajnostnih načinih prenove. Ozaveščanje o pomenu varovanju narave in kulturne krajine. (P, 2)

Območje izvajanja ukrepa: občina Žirovnica

Povezani ukrepi: 4.2.1., 7.1.2., 8.1.3.

4.5.2 Celostno urejanje javnega odprtega prostora

Usmeritev: Občina Žirovnica bo še naprej skrbela za urejanje javnega odprtega prostora in zelenih površin ter enovito podobo urbane opreme. Poseben poudarek bo namenjen revitalizacijam vaških jeder in prenovam značilnih vaških ambientov. Prenove bodo prednostno potekale skupaj z izvajanjem prenov prometne infrastrukture in ukrepov umirjanja prometa. Urejanje osrednjih trgov oz. drugih odprtih javnih prostorov, kjer se ljudje lahko srečujejo, je pomembno tudi z vidika krepitve skupnosti. Eno osrednjih naložb predstavlja ureditev vaškega jedra vasi Vrba po izgradnji obvoznice. Po drugi strani se v občini nahaja kar nekaj propadajočih in zanemarjenih zasebnih objektov, kakor tudi kozolcev z oglaševalskimi panoji, kar kvari podobo vasi in krajine. Občina bo preverila možne mehanizme, ki bi spodbudili lastnike neurejenih ali propadajočih degradiranih objektov in površin k ureditvi ali prenovi.

Predvideni okvirni projekti in aktivnosti:

- 5.2.1. Celostna ureditev in ohranjanje podobe tradicionalnih vaških jeder:** Breznica, Doslovče, Smokuč, Vrba, Zabreznica, Žirovnica ... (P, 2)
- 5.2.2. Urbana oprema in zelene površine:** i) vzpostavitev kataloga urbane opreme in postopna oblikovna posodobitev urbane opreme, ii) ozelenjevanje javnih površin z avtohtonim in medovitim rastjem (P, 3)
- 5.2.3. Aktivacija degradiranih površin in opuščeni objekti:** proučitev obstoječih zakonskih mehanizmov za spodbujanje lastnikov k ureditvi degradiranih površin in opuščeni objektov (npr. grapa v Mostah, objekti v centru Smokuča ...) ter 'divjega' oglaševanja na objektih (akcija občina brez 'jumbo' plakatov). (P, 2)

Območje izvajanja ukrepa: občina Žirovnica Povezani ukrepi: 4.1.2., 4.2.2, 4.2.4., 9.1.7.

4.6 Razvojni cilj 6: Varovanje naravnih virov in krepitev podnebne odpornosti

Kljub relativno majhni površini ima občina Žirovnica kar nekaj naravnih virov, ki so pomembni za življenje občanov občine kakor tudi za prebivalce sosednjih občin in obiskovalce. Pri tem gre izpostaviti vodni vir Završnico, ki poleg občine Žirovnica oskrbuje tudi del prebivalcev občine Jesenice. Pomembno prednost občine predstavljajo tudi naslednji atributi: povprečno 1.250 kWh/m²a sončnega obsevanja, 2.160 ha gozdov z lesno biomaso, 737 ha ravninskih kmetijskih zemljišč in 1.980ha površin, ki so zaradi izjemne biodiverzitete opredeljena s posebnim Natura 2000 režimom. Posebno pozornost moramo namenjati tudi kakovosti zraka, ki je med vsemi viri zaradi prometne lege občine še najbolj obremenjen. Občani proizvedejo 62 kg manj odpadkov na leto, kljub temu pa več odpadkov končna odloženih na deponiji kot znaša slovensko povprečje. Varovanje naravnih virov so občani Žirovnice v anketi iz leta 2019 postavili na vrh osebnih vrednot, nižje pa vplive podnebnih sprememb. Prav slednji so v tem trenutku še manj oprijemljivi, za dolgoročno načrtovanje pa predstavljajo neizogibno dejstvo.

Rezultat: Voda, kmetijska zemljišča in zrak so poleg biotske raznovrstnosti najdragocenejši naravni viri občine. Z ukrepi trajnostne prostorske politike in rabe voda, nadgradnjo vodooskrbnega omrežja ter spodbujanjem uvajanja principov krožnega gospodarjenja z odpadki, pametne javne razsvetljave in povečane uporabe obnovljivih virov energije bo Občina Žirovnica znatno znižala stopnjo obremenjenosti ranljivih vodnih virov ter ustrezno zaščitila stabilnost in pestrost naravnih ekosistemov. Vse to bo skupaj z ukrepi pripravljenosti ublažilo tveganja podnebnih sprememb ter dolgoročno omogočilo prehod občine v nizkoogljično družbo.

Kazalnik rezultata	Enota	Vir	Izhodišče	2025	2030
Kr 6.1 Odloženi odpadki, 50-odstotno zmanjšanje	Kg/prebivalca	SURS	89	67	44
Kr 6.2 Dnevi brez kemične obdelave pitne vode, ohraniti raven	% dni	JEKO, 2019	100 %	100 %	100 %
Kr 6.3 Javna razsvetljava, porabljena moč	MWH, 2018	LEK, 2017	204	↘	↘

Ukrepi:

Ukrep 6.1. Krožno ravnanje z odpadki in kakovostna pitna voda

Ukrep 6.2. Krepitev odpornosti na podnebne spremembe in blaženje posledic

Ukrep 6.3. Energetska učinkovitost

4.6.1 Krožno ravnanje z odpadki in kakovostna pitna voda

Usmeritev: Vodni viri občine so zelo kvalitetni in zanesljivi, zato je pomembno, da jih strogo varujemo in nadzorujemo ter ohranjamo obstoječo kakovost pitne vode brez potrebe po kemični obdelavi. Vodovodne izgube bomo minimizirali s sistematično obnovo dotrajanih delov vodovodnega sistema, posledično pa povečali samozadostnost vodnih virov. Večji napredek kot doslej je potreben na področju ravnanja z odpadki v gospodinjstvih, šolah, kmetijstvu ter gostinskih in drugih podjetjih, tako na strani zmanjševanja nastajanja odpadkov, ki se odvažajo, še zlasti plastike in embalaže, kot tudi na strani povečanja trajnostne rabe ter možnosti ponovne ali nadaljnje uporabe surovin. Občina je že pristopila h konceptu prireditev brez uporabe plastike, dolgoročni cilj pa je tudi uvajanje principov družbe brez odpadkov (angl. zero waste).

Predvideni okvirni projekti in aktivnosti:

6.1.1. Obnova dotrajanih vodovodnih odsekov in jaškov na celotnem območju občine. (P, 2)

6.1.2. Posodobitev nadzora vodnega vira Završnica. (P, 1)

6.1.3. »Občina brez odpadka«: ozaveščanje o krožnih načinih ravnanja in zmanjševanja količin odpadkov, učinkovitejše sortiranje v gospodinjstvih in na eko otokih, promocijske akcije za gospodinjstva, gostilne, OŠ in organizatorje dogodkov; ukrepi za napačno sortiranje. (P, 2)

6.1.4. Vzpostavitev podzemnih zbiralnikov z nadzorom odlaganja. (P, 2)

Območje izvajanja ukrepa: občina Žirovnica

Povezani ukrepi: 5.1.2.

4.6.2 Krepitev odpornosti na podnebne spremembe in blaženje posledic

Usmeritev: Podnebne spremembe se odražajo tudi na lokalni ravni, zato se mora na povečano tveganje naravnih in podobnih nesreč bolje pripraviti tudi Občina Žirovnica. Območje pod Stolom je izpostavljeno vse pogostejšim močnim vetrovom iz Karavank in neurjem, čez območje občine potekata dve mednarodni prometni povezavi (železnica, avtocesta), z naraščajočo priljubljenostjo outdoor športov pa narašča število nesreč v gorah. Eno izmed področij, ki zahteva vlaganja na ravni občine, je zagotavljanje učinkovitega delovanja različnih gasilskih in reševalnih služb. V ta namen Občina načrtuje izgradnjo gasilsko-reševalnega centra z vadbenim poligonom, kjer bo na enem mestu združila vse reševalne službe in zagotovila ustrezne pogoje za hrambo opreme in vadbo pripadnikov služb (gasilci, GRS, CZ, prvi posredovalci). Večjo aktivnost terjata tudi preventivno čiščenje vodotokov ter ustrezno prilagajanje prihodnjega prostorskega načrtovanja.

Predvideni okvirni projekti in aktivnosti:

6.2.1. Gasilsko-reševalni center z vadbenim poligonom. (SP, 2) ❄

6.2.2. Sistematično spremljanje in urejanje strug hudournikov v dogovoru z Direkcijo RS za vode, prednostno ureditev struge potoka Ratibovec v Mostah. (DP, 2)

6.2.3. Podpora študijam in pilotnim projektom blaženja in prilagajanja podnebnim spremembam na ravni občine: npr. naravne gozdne bariere, prilagajanje gradnje sunkovitim karavanškim vetrovom. (P, 3)

Območje izvajanja ukrepa: občina Žirovnica

Povezani ukrepi: 5.1.2.

4.6.3 Energetska učinkovitost – trajnostna energetska skupnost

Usmeritev: Izvajanje energetske politike občine bo sledilo Lokalnemu energetskega konceptu Občine Žirovnica za obdobje 2017–2026. Na območju občine Žirovnica je prisotnih kar nekaj hidroelektrarn in sončnih elektrarn, zato občina Žirovnica z 52 % že danes dosega in presega cilje nacionalnega deleža obnovljivih virov energije (OVE) pri proizvodnji električne energije.³⁰ V tem pogledu bo Občina prizadevanja za neodvisnost od konvencionalnih virov energije še okrepila z nadaljnjim spodbujanjem gospodinjstev k uporabi OVE in zagotavljanju URE, nadgradnjo energetskega menedžmenta v javnih objektih in pristopom k postopnemu vzpostavljanju pametne javne razsvetljave. Na ta način bomo pomembno prispevali k zniževanju emisij iz neprimernih kurilnih naprav in zmanjševanju svetlobnega onesnaževanja ter udeležali koncept trajnostne energetske skupnosti.

Predvideni okvirni projekti in aktivnosti:

- 6.3.1. Sofinanciranje OVE in URE projektov gospodinjstev v občini:** subvencioniranje naložb gospodinjstev v OVE ter podpora projektom za povečanje energetske učinkovitosti in samooskrbe.
- 6.3.2. Pametni sistem javne razsvetljave:** postopno uvajanje energetske učinkovitih LED svetil, pametnega krmiljenja ter nadzorovanja jakosti in lokacij osvetlitve.
- 6.3.3. Energetski menedžment v občini:** i) energetsko knjigovodstvo v občinskih stavbah, ii) novelacija energetskih pregledov občinskih stavb, iii) izvajanje mehkih organizacijskih ukrepov za zagotavljanje URE, iv) priprava novega LEK po letu 2026, v) pomoč pri pridobivanju subvencij eko sklada, vi) spodbujanje priklopa na plinovodno omrežje.
- 6.3.4. Doinstalacija HE Moste:** sodelovanje z investitorjem in ZRSVN ter zagotavljanje vključenosti javnosti.

Območje izvajanja ukrepa: občina Žirovnica

Povezani ukrepi: 5.1.3

³⁰ V letu 2015 je proizvodnja električne energije iz OVE predvsem na račun hidroelektrarn dosegala 52 % rabe električne energije v občini, kar je 17 odstotnih točk višje od slovenskega povprečja. Po drugi strani pa z 9,9-odstotnim deležem OVE v rabi bruto končne energije ne dosega in tudi kljub pospešenemu uvajanju OVE ne bo dosegla ciljev EU do leta 2030, saj je učinek prispevka avtocestnega motornega prometa, na katerega sama ne more vplivati, prevelik. Vir: Lokalni energetski koncept Občine Žirovnica za obdobje 2017–2026 (ENERGA TM d.o.o., Ljubljana, 2017).

4.7 Razvojni cilj 7: Krepitev lokalnega podjetništva, dela na daljavo in delovnih mest

Občina Žirovnica ima zelo nizek delež delovnih mest glede na obseg delovno aktivnega prebivalstva, saj je bilo to območje nekdanje primarno kmetijsko, v drugi polovici prejšnjega stoletja pa je postalo naseljeno območje za izobraženo delovno silo okoliških industrijskih središč. Občina ima še danes nadpovprečno izobraženo prebivalstvo glede na slovensko povprečje. V 21. stoletju, ko digitalizacija, globalno poslovanje in delo od doma narekujejo nove trende za delo v prihodnosti, so za nameščanje podjetij pomembni novi dejavniki: bližina urbanih in turističnih središč ter naravnega okolja za rekreacijo, zmogljivo optično omrežje, kakovostna prometna infrastruktura in javni promet ter odlični javni servis za družinsko življenje. Občina Žirovnica ima v tem pogledu velik neizkoriščen potencial, njeni prebivalci, še zlasti aktivne in nove generacije pa priložnost, da podjetje ali delovno mesto vzpostavijo kar doma.

Rezultat: Pristojnosti Občine na področju spodbujanja gospodarskega razvoja so omejene, zato so ukrepi usmerjeni v spodbujanje mladih k izkoriščanju lokalnih potencialov za lasten podjetniški razvoj ter popolnitev obstoječe poslovne cone z dinamičnimi podjetji in njihovo povezovanje z lokalnim okoljem. Želimo, da podjetja iz poslovne cone postanejo sestavni del vsakodnevnega življenja občanov, mladim karierna, obstoječim lokalnim malim podjetjem pa poslovna priložnost. S podporo programom razvoja in komercializacije kreativnih idej, zagotavljanjem dostopa do konkurenčnih ponudnikov hitro zmogljivega interneta, občasnimi spodbudami za dejavnosti, kjer je zaznati primanjkljaj ali neizkoriščen potencial, ter s premišljenim in prožnim prostorskim usmerjanjem bomo omogočali podjetniški razvoj, raven oskrbe ter delo in učenje od doma tudi znotraj vseh naselij na območju občine. Občina bo tako svojim prebivalcem omogočila spodbudno in brezstresno okolje za podjetniško delovanje in delo na daljavo.

Kazalnik rezultata	Enota	Vir	Izhodišče	2025	2030
Kr 7.1 Popolnjenost poslovne cone	Delež	Občina Žirovnica, 2020	80 %	100 %	100 %
Kr 7.2 Podprti mikro podjetniški projekti, 1 na leto	Število	Občina Žirovnica, 2020	0	5	10

Ukrepi:

Ukrep 7.1 Uveljavitev poslovne lokacije Žirovnica

Ukrep 7.2 Podpora mladim talentom in zelenim idejam

Ukrep 7.3 Spodbudno okolje za delo in učenje na daljavo

4.7.1 Uveljavitev poslovne lokacije Žirovnica

Usmeritev: Primarni interes Občine Žirovnica v naslednjem desetletnem obdobju je popolniti obstoječo poslovno cono z dinamičnimi podjetji z visoko dodano vrednostjo, zagotoviti ustrezno upravljanje ter podjetja čim tesneje povezati z lokalnim okoljem: z osnovno šolo, dijaki in študenti ter obstoječimi malimi storitvenimi, obrtnimi in turističnimi podjetji. Želimo, da mladi dobijo priložnost za kreativni in karierni razvoj, obstoječa lokalna podjetja dodatno poslovno priložnost, občani pa dostop do spremljajočih storitev, ki jih v občini primanjkuje. Širitev poslovne cone ni predvidena.

Kljub temu pa želimo s prostorsko politiko in občasnimi spodbudami v dejavnostih ohraniti živilske in druge oskrbne trgovine, servise in okoljsko neproblematične obrtniške dejavnosti v naseljih, blizu potreb občanov. Z občasnimi ciljno usmerjenimi intervencijami za mikro, mala in srednje velika podjetja se bo Občina prožno odzivala na aktualne deficite ali neizkoriščene priložnosti v posamezni panogi (npr. ohranjanje malih trgovin in rokodelstva, podpora specializaciji v butični turizmu, zanimivim zagonskim projektom ...) oz. nudila pomoč podjetjem v kriznih situacijah (npr. naravne nesreče, izredno visoka brezposelnost, epidemije ...).

Predvideni okvirni projekti in aktivnosti:

- 7.1.1. Popolnitev, učinkovito upravljanje in vključevanje Poslovne cone Žirovnica v lokalno okolje.** (SP, 2) ✱
- 7.1.2. Usmerjanje prostorskega razvoja gospodarskih in storitvenih dejavnosti** tako, da ta omogoča ohranjanje okoljsko sprejemljivih malih trgovin, storitev in malih obrti po naseljih. (TP, 2)
- 7.1.3. Občasne ciljno usmerjene spodbude za mikro, mala in srednje velika podjetja.** (TP, 2)

Območje izvajanja ukrepa: občina Žirovnica

Povezani ukrepi: 4.2.7., 5.1.2.

4.7.2 Podpora mladim talentom in zelenim idejam

Usmeritev: Podpirali bomo učinkovite pobude in projekte razvojnih agencij, osnovne šole, zbornic, društev ali drugih organizacij, ki bodo za mlade, potencialne podjetnike in start upe iz občine Žirovnica organizirale programe kariernega in podjetniškega razvoja mladih. Pri tem se spodbuja kreativnost, inovativnost, tehnološko opismenjevanje ter komercializacijo idej novih produktov, še posebej v trajnostnem kmetijstvu, butičnem turizmu in zelenih ekonomijah.

V primeru zadostnega interesa in znanega nosilca je dolgoročen interes Občine, da se v poslovni coni ali kot del kateregakoli drugega strateškega projekta (npr. večnamenski kulturni center, muzejski kompleks Vrba ...) vzpostavi stalno podporno okolje v obliki sodelovne skupnosti (coworking) ali v drugi obliki za pospeševanje uresničevanja idej. *Ukrep se navezuje na oz. se smiselno združi s projektom 1.1.3 Mladinski programi s prostori.*

Predvideni okvirni projekti in aktivnosti:

- 7.2.1. Podpora programom in projektom za mlade talente.** (MP, 2)
- 7.2.2. Coworking skupnost - podporno okolje za realizacijo idej:** i) podpora nosilcu pobude. (MP, 2)

Območje izvajanja ukrepa: občina Žirovnica

Povezani ukrepi: 1.1.3

4.7.3 Spodbudno okolje za delo in učenje na daljavo

Usmeritev: Pandemija covid-19 je tudi lokalno skupnost opozorila na pomen ustreznega organiziranja lokalnega okolja, ki omogoča čimbolj nemoteno in neodvisno delo ter tudi študij na daljavo. V tem pogledu bo Občina v naslednjih letih posvečala posebno pozornost najpomembnejšim dejavnikom:

- dostopnost in pogoji distributerjem za konkurenčno ponudbo visokozmogljivega optičnega omrežja do vseh hiš v občini;
- fleksibilnost programov in obratovalnega časa vrtca in osnovne šole ter socialnih servisov za starejše;
- zagotavljanje ustreznih prostorskih aktov, ki omogočajo večnamenskost stanovanjskih objektov (bivanje, poslovanje);
- skupnostni prostori, ki omogočajo druženje aktivne populacije, izmenjavo storitev in tehnično podporo.

Predvideni okvirni projekti in aktivnosti:

7.3.1. Skrb za prijazne lokalne pogoje za delo in učenje na daljavo. (TP, 2)

Območje izvajanja ukrepa: občina Žirovnica

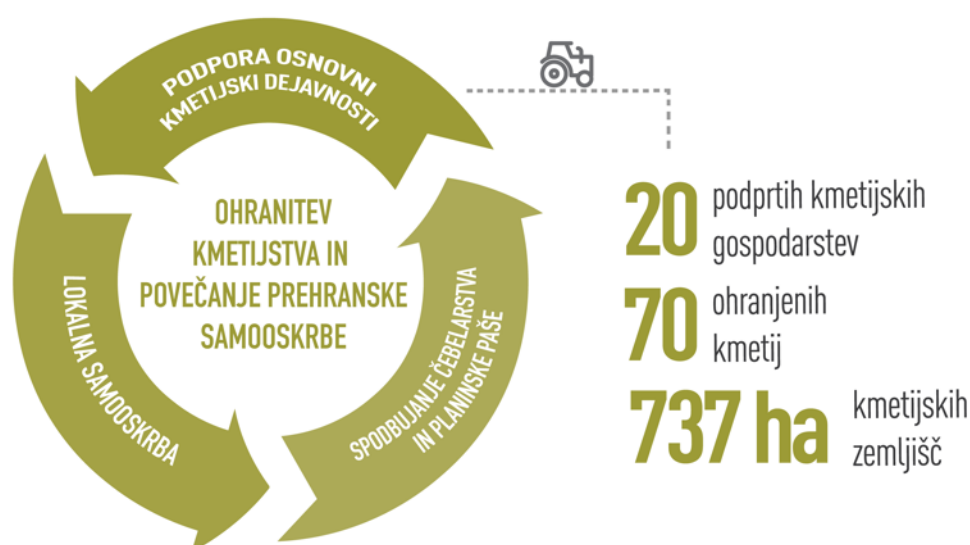
Povezani ukrepi: 4.2.7, 5.1.2., 7.2.2.

4.8 Razvojni cilj 8: Ohranitev kmetijstva in povečanje prehranske samooskrbe

Kmetijstvo, nekdanje prevladujoča dejavnost občine, je danes v veliki stagnaciji. Leta 2010 je bilo po popisu kmetij v občini 95 kmetijskih gospodarstev, leta 2018 pa je bilo dejansko dejavnih 71 kmetij.³¹ Med slednjimi je v kmetijstvu samozaposlenih 20 oseb. Leta 2018 so kmetije obdelovale 73.713 arov kmetijskih zemljišč, od katerih je bilo 9 % njiv in kar 90 % travnikov.³² V občini je nekaj uspešnih kmetij, ki so se specializirale v mlečno oz. mesno prirejo, nekaj kmetij tudi v dopolnilne dejavnosti. Večji del preostalih kmetij je manjših in jih vzdržujejo upokojeni lastniki, mlade generacije so zaposlene izven kmetijstva. Sočasno ima lokalno prebivalstvo visoka pričakovanja do kmetijstva in povečanja oskrbe z lokalno hrano. Kot smo ugotovili na delavnici, posvečeni izzivom kmetijstva, gre za začaran krog, v katerem je vloga Občine omejena, saj programe razvoja podeželja vodi država skozi skupno evropsko politiko.

Rezultat: Kljub relativno zahtevnim razmeram na področju kmetijstva Občina s tem razvojnimi programom poudarja, da sta **ohranitev kmetijstva in raba kakovostnih ravninskih kmetijskih zemljišč za pridelavo hrane v strateškem interesu celotne lokalne skupnosti**. S tem programom ohranjamo občinske spodbude za pospeševanje kmetijstva, pašništva in čebelarstva, pri čemer jih še posebej usmerjamo v razvoj in diverzifikacijo malih kmetij. V sodelovanju s kmetijsko-svetovalnimi in razvojnimi službami bosta nujni čimprej izdelava podrobne analize 'ohranitvenega' in razvojnega potenciala vsake od 71 kmetij ter zagotovitev svetovalne pomoči kmetijam, ki bodo izkazale interes za razvoj. Vzporedno bomo prek osnovne šole in različnih akcij krepili spoštovanje lokalnega okolja do kmetov kot podjetnikov, pridelovalcev hrane in skrbnikov kulturne krajine. **Naslednje desetletno obdobje bo ključno tudi za ohranitev živih planin in čebelarstva, dveh tradicionalnih kmetijskih dejavnosti občine, ki sta življenjsko odvisni od aktivnega kmetijstva ter obdelanih polj, cvetočih sadovnjakov in košenih travnikov.**

Kazalnik rezultata	Enota	Vir	Izhodišče	2025	2030
Kr 8.1 Aktivne kmetije (oddale vlogo za subvencijo)	Število	KGZS, vloge za subvencijo, 2018	71	70	70
Kr 8.2 Podprte mikro kmetije z razvojnimi interesom	Število	Občina Žirovnica	0	10	20
Kr 8.3 Obseg in struktura kmetijskih površin, vsa KZ/njive	Ha	KGZS, vloge za subvencijo, 2018	737 / 6,7	↗	↗

³¹ Podatek KGZS o oddanih vlogah za pridobitev subvencij v letu 2018.

³² Podatek KGZS iz oddanih vlog za pridobitev subvencij v letu 2018.

Ukrep 8.1 Podpora osnovni kmetijski dejavnosti

Ukrep 8.2 Spodbujanje lokalne samooskrbe

Ukrep 8.3 Ohranjanje čebelarstva, planinske paše in tradicionalne krajine

4.8.1 Podpora osnovni kmetijski dejavnosti

Usmeritev: Za ohranitev osnovne kmetijske dejavnosti v občini bomo izvedli prenovo programa spodbujanja kmetijstva v novem obdobju 2021–2027. Osnovo za načrtnejši razvoj bo predstavljala podrobna analiza preživetvenih in razvojnih možnosti vsake posamezne kmetije, ki jo bomo izdelali v prvih letih izvajanja programa. V okviru možnosti, ki jih bodo dopuščale evropske direktive, bomo občinske spodbude prednostno usmerili v:

- povečevanje obsega in pestrosti kmetijske pridelave, proizvodnje in predelave hrane;
- ohranitev in razvoj malih kmetij z diverzifikacijo dejavnosti za njihovo večjo ekonomičnost in tržno naravnost (npr. kmečki turizem, specializacija v gojitev starih sort in/ali kultur z višjo dodano vrednostjo, visokokakovostni proizvodi, športno-rekreativne dejavnosti, bivalne enote za aktivne starejše ...);
- spodbujanje medgeneracijske pomladitve kmetij – spodbujanje koriščenja ukrepov PRP – mladi prevzemnik;
- urejanje prodajnih, degustacijskih in demonstracijskih prostorov na kmetijah;
- uvajanje trajnostnih praks in krožnega gospodarstva na večje kmetije;
- spodbujanje prenov opuščenih kmetijskih objektov za namene razvoja in diverzifikacije kmetij;
- podporo vzpostavitvi skupne kmetijske infrastrukture (npr. skupna hladilnica za meso in predelavo, sušilnica sadja, demonstracijsko-degustacijski prostor), pri čemer sodelujeta vsaj dva kmeta.

Ob tem bomo skrbeli za prilagajanje prostorskega načrtovanja potrebam razvoja kmetijstva ter redno vzdrževanje gozdnih cest in poljskih poti.

Predvideni okvirni projekti in aktivnosti:

8.1.1. Prenova programa spodbujanja kmetijstva za obdobje 2021-2027 skladno z zgornjimi usmeritvami. (TP, 1)

8.1.2. Analiza 70: i) analiza ohranitvenega in razvojnega potenciala vseh obstoječih kmetij in ii) svetovanje in pomoč zainteresiranim kmetijam. (MP, 1)

8.1.3. Usmerjanje prostorskega razvoja kmetij: omogočiti prostorski razvoj in širitev kmetij ter varovanje kmetijskih zemljišč v občini. (TP, 2)

8.1.4. Sistematično urejanje gozdnih in poljskih poti v lasti Občine Žirovnica. (TP, 2)

Območje izvajanja ukrepa: občina Žirovnica

Povezani ukrepi: 5.1.2.

4.8.2 Spodbujanje lokalne samooskrbe

Usmeritev: Medtem ko je povečanje osnovne kmetijske pridelave hrane opredeljeno v prejšnjem ukrepu, predmetni ukrep naslavlja vse prebivalce občine kot potrošnike in kot vrtničarje. Zaradi prevladujoče individualne stanovanjske gradnje ima skoraj vsaka hiša v občini svoj vrt, zato je možno z dodatnimi usposabljanji, medsebojno izmenjavo znanj, semen in sadik ter različnih vrtnarskih praks (biodinamične, ekološke ...), vzgojo, predelavo in konzerviranjem podvojiti našo raven samooskrbnosti z vrtninami in sadjem.

Po drugi strani želimo bolje ozavestiti prebivalce o pomenu in ponudbi lokalnih kmetij ter spodbuditi neposredno oskrbo občanov in gostiln pri lokalnih kmetih oz. skozi kratke oskrbne verige v regiji. Ker se je stalna javna tržnica izkazala za manj zanimivo za lokalne ponudnike, se v prihodnje preveri tudi druge možne načine neposredne prodaje: gostujoča tržnica na kmetijah, tržni dnevi kot družabni dogodki po vaseh, dnevi sezone hrane, razvoj mreže lokalnih ponudnikov, podpora pri organizirani spletni prodaji in dostavi na dom in podobno. Zaradi kritične mase lokalne ponudbe kmetijskih proizvodov je smiselno povezovanje s sosednjimi občinami oz. na Zgornjem Gorenjskem.

Občinska uprava ni primeren nosilec tovrstnih dejavnosti, zato bo podpirala pospeševalne projekte in pobude na področju vrtnarjenja in pospeševanja lokalnega nakupovanja, ki jih bodo predlagali in izvajali konkretni nosilci – društva, zadruga, razvojne agencije ali druge inicialne skupine.

Predvideni okvirni projekti in aktivnosti:

8.2.1. Pospeševanje vrtnarjenja in neposredne prodaje lokalnih pridelkov: podpora projektom, akcijam in iniciativam. (MP, 2)

8.2.2. Krepitev družbene sprejemljivosti kmetijstva in ozaveščenosti prebivalcev o vlogi kmetov in kmetijstva, potrebnem sobivanju v vaseh ter koristih lokalne pridelave hrane: skupne kampanije in akcije OŠ, zadrug, KGZS in društev. (MP, 3)

Območje izvajanja ukrepa: občina Žirovnica

Povezani ukrepi: 9.2.2. *Ukrep se smiselno poveže s projektom Kolektivne blagovne znamke znotraj RC 9. Trajnostna butična destinacija.*

4.8.3 Ohranjanje čebelarstva, planinske paše in tradicionalne krajine

Usmeritev: Poleg kmetijske dejavnosti moramo v občini ohraniti in na mlajše generacije prenesti tudi dejavnost in večino čebelarstva in pašništva. Čebelarstvo in planinsko pašništvo sta del lokalne tradicije in pomembna gradnika tradicionalne podeželske kulturne krajine vasi pod Stolom, zato njihove izzive naslavljamo v ločenem ukrepu.

Predvideni okvirni projekti in aktivnosti:

8.3.1. Podpora projektom, akcijam in iniciativam za ohranjanje tradicionalne planinske paše, planšarstva in planšarskih znanj ter preprečevanje zaraščanja pašnikov (še zlasti pod grebenom in na planinah). (MP, 2)

8.3.2. Podpora projektom, akcijam in iniciativam za ohranjanje in širitev dejavnosti čebelarstva, vstop novih čebelarjev, prenos znanj in razvoj čebelarskih izdelkov. (MP, 2)

8.3.3. Ozaveščanje, spoznavanje in spoštovanje krajinskih značilnosti občine (npr. promocija značilnih travniških sadovnjakov, pomen cvetočih travnikov, Stagne ...).

Območje izvajanja ukrepa: občina Žirovnica

Povezani ukrepi: 9.2.2.

4.9 Razvojni cilj 9: Trajnostna butična destinacija

V obdobju 2008 do 2019 je občina Žirovnica zabeležila trikratno povečanje števila ležišč (390 ležišč v 2019) in desetkratno povečanje števila prenočitev (21.113 v letu 2019, od tega 83 % tujih), kljub temu pa glede na močne danosti in trende rasti v Sloveniji in na območju Julijskih Alp turizem v občini Žirovnica velja še za neizkoriščen potencial.³³ Žirovnico odlikuje neposredna bližina vodilnih alpskih turističnih destinacij, izjemna kakovost kulturne dediščine, odlične naravne danosti za aktivnosti v naravi ter hitra dostopnost. Hkrati je to prostor, kjer je še vedno čutiti pristni podeželski utrip, kraj, ki je stran od turističnega vrveža sosednjih prepoznavnih destinacij in kjer je še vedno mogoče najti mir in občutek avtentičnosti. Širjenje turistične ponudbe so respondenti v spletni anketi sicer označili za najmanj pomembnega izmed naštetih dejavnikov prihodnjega razvoja občine (ocena 2,7/4), vendar pa se turizem – ob premišljenem in trajnostnem razvoju po principih zelene butičnosti, aktivnejšem upravljanju destinacije in aktivnejšem povezovanju v okviru UNESCO MAB Julijske Alpe – kaže kot pomembna in smiselna razvojna priložnost.

Rezultat: Občina Žirovnica si z Razvojnim ciljem 9: Trajnostna butična destinacija prizadeva k doseganju naslednjih premikov na področju turizma – **ciljev trajnostnega turizma:**

- ▶ Večja, vendar trajnostna valorizacija obstoječih danosti občine za turizem in bolj profilirana pozicija destinacije znotraj Julijskih Alp in Slovenije;
- ▶ Ambicioznejša aktivacija potencialov turizma za spodbuditev novih podjetniških priložnosti v turizmu;
- ▶ Povečanje kakovosti in obsega nastanitvene ponudbe – prednostno v segmentu manjših butičnih nastanitev in turističnih kmetij;
- ▶ Povečanje obsega in kakovosti gastronomske oziroma gostinske ponudbe, tudi skozi aktivnosti skupne kolektivne blagovne znamke odličnosti lokalnih proizvodov;
- ▶ Uveljavitev turizma kot generatorja trajnostnih sprememb in dodajanja vrednosti lokalni ekonomiji;
- ▶ Pospešen razvoj avtentičnih butičnih doživetij na področju kulture, čebelarstva in aktivnosti v naravi;
- ▶ Sodobna in privlačna predstavitev kulture in okrepitev njene privlačnosti za individualnega in tujega obiskovalca, skozi postopno programsko in infrastrukturno nadgradnjo kulturnih točk, čebelarskega produkta in outdoor ponudbe;
- ▶ Profesionalizacija destinacijskega upravljanja (DMMO funkcije) in aktivnejša pozicija v okviru Julijskih Alp.

³³ Vsi podatki SURS, 2019.

Kazalnik rezultata	Enota	Vir	Izhodišče	2025	2030
Kr 9.1 Ena (1) prepoznavnejša turistična atrakcija	Število	OŽ, 2020	0	1	2
Kr 9.2 Na trgu vsaj dva (2) butična produkta, <i>kumulativno</i>	Število	ZTK, 2020	0	1	2
Kr 9.3 20 % dvig dodane vrednosti v panogi I.gostinstvo, GD	Število	AJPES, 2019	23.290	25.500	28.000

Rezultat ukrepov se bo odražal v bolj prepoznavni in okrepljeni poziciji Žirovnice v okviru območja Julijskih Alp, kot zelene butične (stacionarne) destinacije, ki navduši z izjemno naravo in kulturo, hkrati pa ponudi vse bolj cenjeno avtentičnost in mir. Skozi postopno programsko in infrastrukturno nadgradnjo kulturnih točk, čebelarstva produkta in outdoor ponudbe bo destinacija izboljšala konkurenčnost ponudbe v okviru treh glavnih produktnih stebrov: to so (1) kultura, (2) čebelarstvo in (3) outdoor, ob tem pa krepila kakovost in obseg temeljne sekundarne ponudbe – to je kakovostna butična nastanitvena in gostinska ponudba. Profesionalizacija destinacijskega upravljanja (DMMO funkcije) in skozi to tudi aktivnejša pozicija v okviru razvojno-trženjske platforme Julijskih Alp bo omogočila doseganje doslej prešibkih sinergij in vidnejše premike tako na razvojno-produktnem povezovanju kot tudi na trženju destinacije.

Ukrepi:

Ukrep 9.1 Dvig kakovosti in konkurenčnosti turistične infrastrukture v javnem interesu

Ukrep 9.2 Produktna in trženjska nadgradnja destinacije

Ukrep 9.3 Upravljanje razvoja in trženje destinacije

4.9.1 Ukrep 9.1 Dvig kakovosti in konkurenčnosti turistične infrastrukture v javnem interesu

Usmeritev: Turizem v občini Žirovnica nima klasične turistične tradicije, ki bi jo oblikovali večji (zasebni) turistični ponudniki. Kot zibelka literarne, čebelarstva in arheološke dediščine se je njena pozicija oblikovala skozi njeno dediščino in upravljanje kulturnih točk v javnem interesu, ki so pomembne na ravni Slovenije. Le-te so trenutno z obstoječo programsko vsebino in trženjskimi aktivnostmi zanimive predvsem za šolske skupine in v majhnem deležu za individualnega, še manj za tujega obiskovalca; podobno velja tudi za arheološko dediščino. V tem pogledu je za njihovo večjo valorizacijo nujen ambicioznejši pristop k (postopni) programski in infrastrukturni nadgradnji ključnih atrakcij (dva ključna strateška projekta sta ureditev kompleksa Prešernove hiše in vzpostavitev Čebeljega parka Antona Janše) – premiki bodo mogoči zgolj s sodobnejšimi in atraktivnejšimi atraktorji. Na drugi strani so na prepoznavnosti v zadnjih nekaj letih močno pridobile točke v naravi (kot je Rekreatijski park Završnica) ter pohodniške in kolesarske poti na območju, kjer pa se zaradi povečanega obiska krepi potreba po upravljanju teh točk in premišljenem usmerjanju tokov, skozi programsko nadgradnjo pa tudi večja konkurenčnost in boljša valorizacija te ponudbe. Vložke v nadgradnjo kakovosti javne turistične infrastrukture vidimo kot pomemben (pred)pogoj, da bodo v turizmu podjetniško priložnost v večjem obsegu začeli v prvi vrsti prepoznavati domačini, pa tudi investitorji od drugod.

Predvideni okvirni projekti in aktivnosti:

- 9.1.1. **Ureditev kompleksa Prešernove hiše (Arkova domačija) v Vrbi – turistični** (kot del celostne ureditve Vrbe, ki omogoča nadaljnje nadgradnje turističnih vsebin v vasi): vzpostavitev i) središča za obiskovalce v nekdanjem gospodarskem poslopiju (MK, kulturno-muzejski del) in ii) večnamenskega turistično-kulturnega objekta s kulinarčno ponudbo (Muzejska kavarna) in nastanitvami/ umetniškimi rezidencami v Arkovi hiši. *Glej tudi Ukrep 2.1.2. (SP, 1) **
- 9.1.2. **Nadgradnja Rekreatijskega parka Završnica:** i) ureditev enotne vstopne točke v dolino Završnica z javnimi eko sanitarijami, ii) strateški dokument vizije razvoja Završnice z načrtom upravljanja in usmerjanja ter disperzije obiskovalcev skladno s prometnim režimom obiska ter načrtom usmerjanja s peš potmi proti

drugim znamenitostim in po dolini Završnice; vse nadgradnje in aktivnosti podpirajo programsko preusmeritev RP Završnica v smer višje kakovosti, bolj odgovornega obiska in butičnost, iii) OPPN Završnica, iv) izvedba načrta. *Glej tudi Ukrep 4.3.* (P, 1)

- 9.1.3. **Arheološki park Ajdna:** i) ureditev dostopov do Ajdne, ii) razvoj paketa arheoloških doživetij in vzpostavitev rednega organiziranega vodenja. (P,2)
- 9.1.4. **Vzpostavitev Čebeljega parka Antona Janše** in razvoj spremljajoče čebelarske ponudbe (P,3)
- 9.1.5. **Pohodniške, planinske in konjeniške poti:** i) redno vzdrževanje, ii) poenotenje in nadgradnja označevalnega sistema, iii) digitalizacija; tudi za pohodniško pot Julijana. (TP,2)
- 9.1.6. **Gorsko-kolesarski park Završnica / Karavanke:** i) vzpostavitev ene do dveh novih enoslednic v soglasju z lastniki in nosilci urejanja prostora, ii) vzdrževanje gorsko-kolesarskih tras in enoslednic, izvajanje nadzora in uvedba števcov, iii) uvajanje kolesarskega vodenja in izposoje koles, iv) spremljanje razvoja e-kolesarjenja in, če se izkaže za potrebno, uvedba režimov. (P,2)
- 9.1.7. **Poenotenje, posodobitev in digitalizacija informacijsko-usmerjevalnega sistema:** i) prenova občinskega odloka, ii) postopna izvedba vstopne točke v občino, iii) razvoj enotnega usmerjevalnega sistema znotraj občine ter do posameznih točk interesa in ključnih ustanov, iv) digitalizacija info točk in zemljevidov občine ter vključitev v eno od obstoječih mobilnih navigacijskih aplikacij (npr. v okviru regije Julijskih Alp). (TP,2)

Območje izvajanja ukrepa: občina Žirovnica

Povezani ukrepi: 2.1.2, 21.3, 4.3.

4.9.2 Ukrep 9.2 Produktna in trženjska nadgradnja destinacije

Usmeritev: Žirovnica je bila doslej večinoma prepoznavna kot izletniška destinacija in literarna destinacija za domače šolske skupine. Ker v okviru organiziranosti slovenskega turizma nima statusa vodilne destinacije (status, ki prinaša tesnejše trženjske povezave med krovno in destinacijsko ravno, pa tudi dostop do razvojnih in trženjskih sredstev, tako s strani STO kot MGRT), je bila v teh povezavah večinoma prezrta. Razlog gre iskati tudi v tem, da Žirovnica v zadnjih letih na trg ni lansirala vidnejših produktnih in trženjskih novosti, v osnovi pa ji status vodilne destinacije ni bil podan zaradi nedoseganja praga prenočitev.

Ob tem v preteklih letih ni v zadostni meri izkoriščala umeščenosti v Biosferno območje Julijske Alpe. Te povezave se krepijo predvsem od leta 2019 oziroma 2020, čeprav Žirovnice še ni mogoče zaznati v trženjskih infrastrukturnih orodjih in trženjskih aktivnostih Julijskih Alp. Platforma Julijskih Alp na eni strani omogoča produktno povezovanje (eden vidnejših in najbolj potencialnih novih produktov je pohodniška pot Juliana – 3. etapa teče čez Žirovnico), na drugi strani pa tudi krepitev prepoznavnosti pod skupno znamko Julijske Alpe in okrepljene trženjske kanale.

Aktivnosti produktne in trženjske nadgradnje so usmerjene v izboljšanje konkurenčnosti ponudbe ter v **razvoj celovitih doživljajskih paketov** s ciljem povečanja števila tujih stacionarnih gostov in podaljšanja njihovega bivanja, čemur bo sledil tudi razvoj agencijskih storitev, dvig izvenpenzijske potrošnje in dodane vrednosti. **S produktnim profiliranjem se krepi stacionarni karakter destinacije**, kar je temeljni pogoj za to, da se turizem v destinaciji postopno vzpostavi kot priložnost za zaposlitev.

Predvideni okvirni projekti in aktivnosti:

- 9.2.1. Spodbude za lokalne obrtniške in podjetniške 'butične' iniciative**, prednostno za nadgradnjo gastronomske ponudbe (npr. ponudba lokalno pridelane hrane v restavracijah in namestitvah), butičnih penzijskih, specializiranih in drugih inovativnih nastanitev, turizma na kmetiji ter dopolnilnih storitev (npr.

vodenje, turistične agencije ...). Op. Ukrep se lahko izvede skupaj z ukrepom 7.1.3 Občasne ciljno usmerjene spodbude za mikro, mala in srednje velika podjetja. (TP, 2)

9.2.2. Kolektivna blagovna znamka odličnosti lokalnih proizvodov: opredelitev in nadgradnja kolektivne blagovne znamke Žirovnice po modelu 'Bohinjsko'. Kolektivna blagovna znamka (KBZ) izpostavi najbolj kakovostne lokalne rokodelske, storitvene in kulinarčne lokalne proizvode. Prouči se optimalna izvedba: i) kot del KBZ ene od sosednjih destinacij (pr. Radovljice) ali ii) vzpostavitev samostojne sheme kot nadgradnja blagovne znamke Pot kulturne dediščine Žirovnica in izdelkov iz Kašarije, iii) vključitev v sistem KBZ Julijskih Alp. (MP, 2)

9.2.3. Razvoj lokalnih produktov/ dejavnosti ter njihova nadgradnja v turistične pakete in avtentična butična doživetja, ki sledijo kriterijem 5-zvezdičnih doživetij: (MP, 1)

- (1) outdoor (kolesarjenje, pohodništvo, plezanje, jahanje, ribolov in zima – krpljanje, turno smučanje, sankanje, zimsko pohodništvo),
- (2) planine in planšarstvo,
- (3) čebelarstvo,
- (4) kulturni turizem,
- (5) nova in bolj zelena (koncept slow turizem) doživetja, kot so fotolov/ opazovanje ptic in živali, ogled zvezd in sončnih vzhodov/zahodov, selfness v planinskih kočah in v Završnici, spanje na kmetiji oz. na skednju ...),
- (6) skupna ponudba z golf igriščem,
- (7) dogodki:
 - o Vzpostavitev dogodka KashArt Festival – poletni mednarodni festival umetnosti in glasbe, ki zajema koncert v Završnici, koncert na Ajdni, Pravljичne večere pred Finžgarjevo rojstno hišo in Prešerno noč z Aleksandrom Mežkom – 4 turistično najbolj znane in privlačne točke v destinaciji se povežejo v festival po vzoru *No borders music festival*;
 - o Nadgradnja osrednjega dogodka 8. februar – Pohod po Poti kulturne dediščine Žirovnica;
 - o Dogodek Julian Alps Trail Run;
 - o Oživljanje starih običajev;
 - o Dogodek Festival modelarjev v Završnici.

9.2.4. Infrastruktura, programska in trženjska nadgradnja Poti kulturne dediščine Žirovnica: kot ena temeljnih kulturnih ikon zahteva vidnejšo pozicijo, ki pa kot predpogoj zahteva programsko in trženjsko nadgradnjo in njeno trženjsko valorizacijo v nekajurna doživetja (ki ga je mogoče izvesti v vodeni ali samovodeni obliki); priprava zasnove (z določenimi programskimi, pa tudi manjšimi infrastrukturnimi nadgradnjami), implementacija, vključno s potrebnimi trženjskimi orodji, ki omogočijo sodobno trženje tega doživetja. Ob tem tudi trženjska nadgradnja v obliki projektnega/produktnega (s povezavo – produkt, vezan na vlak) povezovanja Dunaja in Žirovnice (tako Prešeren kot Janša sta oba delovala na Dunaju). (MP,2)

9.2.5. Krepitev kompetenc turističnih ponudnikov, vodnikov, interpretatorjev in gostincev: izobraževanja in usposabljanja na temo nujenja kakovostne butične izkušnje, gostoljubnosti, osebnega stika in komunikacije ter trženja avtentičnosti lokalnega okolja. (MP,2)

9.2.6. Pozicioniranje in usmerjeno trženje destinacije: priprava kakovostnih in bolj trženjsko usmerjenih klasičnih in digitalnih komunikacijskih orodij in akcij (v temelju kakovostno spletno mesto, ki bolj jasno pozicionira destinacijo na območju Julijskih Alp), bolj usmerjeno produktno trženje (po ključnih produktih segmentih) in skupne trženjske akcije z Julijskimi Alpami na tujih trgih. (MP,2)

9.2.7. Vključitev ponudbe Žirovnice v integralno pametno kartico Julijskih Alp: v prvi fazi vključitev ponudbe v kartice sosednjih destinacij (Bled), v fazi nadgradnje skupne pametne kartice pa izkoriščanje možnosti, ki jih kartica omogoča za kroženje po območju Julijskih Alp. (MP,2)

Glej tudi Ukrep 2.1.3. Programsko-poslovna nadgradnja rojstnih hiš velikih mož in prilagoditev njihovih razstav, dogodkov in vodenj tujim obiskovalcem.

Območje izvajanja ukrepa: občina Žirovnica .

Povezani ukrepi: 1.3.1, 2.1.3, 7.1.3.

4.9.3 Ukrep 9.3 Upravljanje razvoja in destinacije

Usmeritev: Zavod za turizem in kulturo Žirovnica (ZTK) je doslej deloval v večji meri kot upravljavec kulturnih točk oziroma rojstnih hiš in javne kulturne infrastrukture, manj pa kot destinacijska management in marketing organizacija oziroma sploh kot turistični zavod. Destinacijski zavodi v svetu dobivajo vse večjo vlogo prav na področju upravljanju razvoja in destinacije (paradigma premika od marketinga k managementu, do katere je prišlo zaradi potrebe po upravljanju povečane rasti) – to je na področju razvoja ponudbe, infrastrukture, upravljanja kakovosti izkušnje obiskovalcev, aktivnem upravljanju turističnih tokov in nenazadnje skrbi za ohranjanje ravnotežja med obiskom in lokalno skupnostjo.

Ob tem pri svojem delu vse manj sledijo klasičnemu sektorskemu pristopu (upravljanje turizma kot panoge) in vse bolj krepijo povezave s povezanimi oziroma soodvisnimi področji, kot so kmetijstvo, promet/mobilnost, upravljanje odpadkov, skrb za identiteto in kulturno krajino ipd.

ZTK mora v novem strateškem obdobju okrepiti razvojno turistično funkcijo (in v osnovi zagotoviti kadrovske in finančne resurse). Pri tem nujno polno izkorišča celoten ustroj in razvojno-trženjsko-upravljavski model UNESCO MAB Biosfernega območja Julijske Alpe. Večje sinergije in večje učinke pa je mogoče izvesti zgolj ob profesionalizaciji funkcije destinacijskega upravljanja v okviru ZTK. Pomemben korak mora biti narejen na sistematičnem delu za trajnostni razvoj turizma, tudi skozi vstop v **Zeleno shemo slovenskega turizma (za pridobitev znaka Slovenia Green Destination)**.

Predvideni okvirni projekti in aktivnosti:

- 9.3.1. Vzpostavitev platforme za povezovanje vseh resursov v občini:** vzpostavitev rednega in sistematičnega povezovanja ljudi, angažiranih posameznikov, turističnih ponudnikov in drugih, aktivnosti za ozaveščanje lokalne javnosti o pomenu varovanja narave in kulturne dediščine, krepitev pomena medinstitucionalnega (ZTK, društva, muzeji ...) in medsektorskega sodelovanja (kmetijstvo, gospodarstvo, obrt, trgovinska dejavnost ...). (TP,1)
- 9.3.2. Krepitev sodelovanja s sosednjimi destinacijami** (Bled, Radovljica ... – preko produktivnih in projektnih povezav) **ter aktivne pozicije v okviru UNESCO MAB Biosfernega območja Julijskih Alp:** SJA se uveljavlja kot platformo za destinacijsko povezovanje in usklajevanje tudi ostalih skupin deležnikov oz. politik, ključnih za prihodnji razvoj Julijskih Alp kot trajnostne turistične destinacije. (TP,2)
- 9.3.3. Krepitev turistične informacijske in rezervacijske dejavnosti:** ureditev informacijskih točk v Vrbi, Završnici in na železniški postaji in vzpostavitev rezervacijskega sistema nastanitvev in turističnih produktov (pri tem se preuči optimalni sistem, ki omogoča sinergije rezervacijskih sistemov na ravni Julijskih Alp/oziroma v okviru posameznih destinacij v okviru Julijskih Alp) in spletne trgovine na spletni strani visitzirovnica.si. (MP,1)
- 9.3.4. Vključitev destinacije v Zeleno shemo slovenskega turizma:** Vstop v ZSST, oblikovanje multidisciplinarne zelene ekipe (in opredelitev zelenega koordinatorja), izvedba ocenjevanja, pridobitev certifikata Slovenia Green Destination, nato pa aktivno delo na ključnih ciljih, kot so motiviranje nastanitvenih ponudnikov za pridobitev zelenega certifikata za nastanitvene zmogljivosti, krepitev kratkih nabavnih verig,

umik plastike za enkratno uporabo iz turizma in vseh prireditvev (koncept 'zero waste' prireditvev) ter »zelena« koordinacija med zelenimi koordinatorji na ravni JA. (MP,2)

9.3.5. Upravljanje outdoor dejavnosti, tudi v sodelovanju s platformo SJA, in upravljanje nosilne zmogljivosti (predvsem na območju Završnice in točk obiska v gorah): Outdoor produkti so nosilni produkti Julijskih Alp – hkrati pa to postaja eden med tremi ključnimi produkti tudi v občini Žirovnica. Kot drugod, je tudi v Žirovnici obisk v naraščanju, upravljanje dejavnosti v naravi pa postaja vedno večji izziv. Pohodništvo je med vsemi še najbolj regulirano, najmanj pa gorsko kolesarjenje. Občine nimajo zakonodajnih podlag, da bi ustrezno urejale infrastrukturo in uvajale režime ter za urejena območja zaračunavale nadomestila. Dolgoročni cilj je vzpostavitev enotnih in jasnih pogojev izvajanja dejavnosti v naravi v UNESCO MAB Julijske Alpe – sodelovanje in implementacija tudi v Žirovnici. (MP,2)

Območje izvajanja ukrepa: občina Žirovnica

Povezani ukrepi: 2.1.3, 7.1.3.

4.10 Razvojni cilj 10: Ciljno sodelovanje in gospodarno upravljanje

Rezultat: Občina Žirovnica z aktivnim vključevanjem prebivalcev v razvojno načrtovanje in tesnim sodelovanjem z vaškimi odbori, lokalnimi deležniki in regionalnimi ter nacionalnimi partnerji ter gospodarnim upravljanjem z javnimi financami in premoženjem izvaja svoje primarne naloge in predmetni razvojni program. V prvih letih uresničevanja razvojnega programa gre zaradi posledic pandemije covid-19 računati na upad proračunskih prihodkov glede na leto 2019, zato bo potrebna še večja skrbnost pri načrtovanju tekoče porabe kakor tudi načrtovanih investicij. Za večje investicijske projekte in razvojne aktivnosti bo nujno potrebno iskati dodatne zunanje finančne vire oz. v financiranje (kadar upravičeno) vključiti zasebni sektor. Občina bo v največji možni meri izkoristila digitalne tehnologije za izboljšanje komuniciranja z občani in učinkovitosti delovanja celotnega ustroja občine. Leta 2029 bo občina praznovala 30-letnico samostojnega delovanja, zato je obletnico smiselno izkoristiti za okrepitev skupnosti, povezovanje talentov in znanj za izvedbo skupnega inovativnega projekta obeležitve tega dogodka.

Kazalnik rezultata	Enota	Vir	Izhodišče	2025	2030
10.1 Razvojni potencial proračuna Občine, <i>povečati</i>	EUR	Realizacija Proračun 2019 (Investicijski odhodki in transferi)	1,0 mio EUR	1,5 mio EUR	2 mio EUR

Ukrepi:

Ukrep 10.1. Ciljno sodelovanje in gospodarno upravljanje občine

Predvideni okvirni projekti in aktivnosti:

10.1.1. Učinkovito upravljanje proračuna in digitalizacija javnega servisa in javnih služb

- Racionalno upravljanje javnih sredstev in premoženja
- Postopna nadgradnja participativnega proračuna
- Pristop k pilotnim projektom pospeševanja digitalizacije izvajanja javnih storitev in služb

10.1.2. Sodelovanje navznoter

- Podpora pobudam sodelovanja in akcijam vasi – vaških odborov, občanov in sosesk
- Transparentno delovanje in komuniciranje z občani, še posebej krepitev digitalne komunikacije z občani
- Projekt 2029: 30-letnica obstoja Občine Žirovnica (skupen projekt društev, občanov, institucij..)

10.1.3. Povezovanje navzven

- Aktivno sodelovanje z državnimi organi
- Proaktivno delovanje v koordinaciji Zgorenje Gorenjske, v Gorenjski regiji in UNESCO MAB Julijske Alpe

5 Okvir za izvajanje in spremljanje

5.1 Organizacijski okvir

Sprejetje in spreminjanje strategije

Razvojni program Občine Žirovnica 2030 sprejme **Občinski svet Občine Žirovnica**. Ob koncu leta 2025, ali po potrebi tudi prej, se priporoča izdelava vmesne ocene s poročilom o izvajanju strategije in predlaga morebitna novelacija razvojnega dokumenta. **Novelacijo strategije sprejme občinski svet.**

Izvedbeni načrt

V pomoč pri izvajanju strategije se v Prilogi 2 nahaja Izvedbeni načrt. V njem so ukrepi okvirno finančno ovrednoteni, na projektni ravni pa je opredeljen nosilec, stopnja prioritete in potencialni viri financiranja. **Izvedbeni načrt je dinamičen dokument, zato ga nosilci sproti prilagajajo, dopolnjujejo, nadgrajujejo in spreminjajo glede na nove okoliščine in spoznanja.**

Razvojni program in Izvedbeni načrt predstavljata okvir za pripravo vsakoletnega proračuna in **načrta razvojnih programov**, preko katerih se razvojni program operativno izvaja. Usmeritve tega razvojnega dokumenta se smiselno upoštevajo tudi pri spreminjanju oziroma pripravi **novih prostorskih aktov** ter razvojnih programov in strategij za posamezna področja delovanja Občine.

Odgovornost za izvajanje in spremljanje strategije

Za izvajanje strategije je zadolžen **župan** z občinsko upravo ter javnimi zavodi/podjetji, katerih ustanoviteljica je Občina Žirovnica. V okviru občinske uprave in javnih služb / zavodov se za vsak prednostni cilj določi odgovorna služba Občine Žirovnica.

Za strateško spremljanje strategije se ohrani obstoječo **strateško skupino**, ki je sodelovala pri pripravi razvojnega programa. Skupina se v času izvajanja razvojnega dokumenta sestane praviloma enkrat letno in oceni izvajanje, morebitna tveganja in presodi potrebo po pristopu k novelaciji.

Operativno je za spremljanje izvajanja strategije in pripravo letnega poročila zadolžen **koordinator strategije**.

Osnovo za spremljanje uresničevanja predstavljajo cilji in kazalniki ter Izvedbeni načrt. V izvajanje strategije se aktivno vključita obe razvojni agenciji (lokalno Ragor, regionalno BSC Kranj).

5.2 Finančni okvir

Vrednost izvajanja ukrepov celotnega razvojnega programa je ocenjena na **32,8 mio EUR v stalnih cenah**. Vrednost posameznih danes poznanih projektov in aktivnosti je indikativno ocenjena na osnovi pripravljene dokumentacije, večinoma pa na podlagi izkušenj s primerljivimi projekti. Finančno se bo razvojni program uresničeval preko umeščanja aktivnosti in projektov v vsakokratni NRP proračuna Občine Žirovnica.

Projekti so razdeljeni na razvojne aktivnosti, ki se praviloma financirajo iz razvojno-investicijskega dela proračuna Občine, in aktivnosti, ki so že danes financirane iz tekoče porabe proračuna Občine, a so zanje predlagajo določene programske spremembe ali nadgradnje. Posebej so označeni projekti, ki se financirajo iz javno-zasebnega partnerstva oziroma zasebnih virov. Okvirni projekti in aktivnosti so opredeljeni glede na stopnjo pomembnosti s prioriteto od 1 do 3, pri čemer pomeni prioriteta:

- 1 zelo pomemben prednostni projekt/aktivnost, ki je nujen za doseganje ciljev strategije;
- 2 pomemben projekt/aktivnost, za katerega se poskuša zagotoviti vire znotraj in izven proračuna; lahko se izvaja tudi fazno ali v omejenem obsegu, v kolikor finančna sredstva ne omogočajo drugače;
- 3 manj pomemben projekt, katerega izvedba se lahko odloži, če zanj niso zagotovljeni viri financiranja.

V Tabeli 4 je ocenjena vrednost ukrepov strategije po prednostnih tematskih področjih in stopnji prioritete.

Tabela 4 Ocenjena indikativna vrednost strategije po tematskih področjih

Strateški cilj/ razvojni cilj	Ocenjena vrednost skupaj v EUR	Indikativni viri v EUR		
		Proračun OŽ	RS/ EU	Zasebni in drugi
1 DRUŽINI PRIJAZNA OBČINA	11.763.900	2.866.700	8.927.200	70.000
RC1: NOVI SKUPNOSTNI OBJEKTI IN STORITVE ZA VSE GENERACIJE	7.084.400	1.152.200	5.912.200	20.000
RC2: KREPITEV LOKALNE IDENTITETE (LOKALNI PROGRAM KULTURE)	3.953.500	1.263.500	2.640.000	50.000
RC3: ŠPORT ZA ZDRAVO OBČINO	826.000	451.000	375.000	0
2 MIRNO, UREJENO IN OHRANJENO OKOLJE	17.480.000	8.595.500	8.664.500	220.000
RC4: PROMETNA VARNOST IN TRAJNOSTNA MOBILNOST	13.395.000	6.153.500	7.021.500	220.000
RC5: UČINKOVITO UREJANJE JAVNEGA PROSTORA	1.255.000	596.000	659.000	0
RC6: VAROVANJE NARAVNIH VIROV IN KREPITEV PODNEBNE ODPORNOSTI	2.830.000	1.846.000	984.000	0
3 PROSTOR ZA ZELENI NAVDIH IN ODDIH	3.260.000	1.397.000	1.168.000	695.000
RC7: KREPITEV LOKALNEGA PODJETNIŠTVA, DELA NA DALJAVO IN D. MEST	500.000	300.000	170.000	30.000
RC 8: OHRANITEV KMETIJSTVA IN POVEČANJE PREHRANSKE SAMOOSKRBE	420.000	290.000	130.000	0
RC9: TRANOSTNA BUTIČNA DESTINACIJA	2.340.000	807.000	868.000	665.000
CRC10: CILJNO SODELOVANJE IN GOSPODARNO UPRAVLJANJE	200.000	180.000	20.000	0
VSE SKUPAJ	32.803.900	13.039.200	18.779.700	985.000
Pomembnost 1	19.516.000	6.048.500	12.755.000	712.500
Pomembnost 2	11.135.400	6.230.200	4.782.700	122.500
Pomembnost 3	2.152.500	760.500	1.242.000	150.000

Potencialni viri financiranja za izvedbo strategije so:

- lastna sredstva proračuna Občine Žirovnica (cca 1 -2 mio EUR razvojno-investicijskih sredstev letno);
- manjša razvojna sredstva po 23. členu Zakona o financiranju občin v letu 2021: 88.963 EUR nepovratnih in 85.904 oz. 42.952 EUR povratnih virov³⁴, predpostavljamo ohranitev trenutne letne višine sredstev;

³⁴ <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MGRT/Dokumenti/DRR/Obvestilo-poziv-obcinam-o-delezih-po-ZFO.pdf>

- ▶ sredstva sofinanciranja s strani programov EU in RS novega Večletnega finančnega okvira 2021-2027 in Načrta za okrevanje in odpornost po c-19, še posebej za vsebine, ki bodo predvidoma prednostne v obdobju 2021-2027: pitna voda, odpadne vode (tudi aglomeracije pod 2000 PE), polnilnice za e-vozila, lokalne energetske skupnosti, trajnostna mobilnost, kolesarske poti, javni promet, krožno gospodarstvo, digitalna transformacija in digitalne veščine prebivalstva – pametne skupnosti, turizem in kulturna dediščina, socialna in zdravstvena infrastruktura in mobilnost za starejše, vseživljensko učenje in podpora okrevanju po covid-19);
- ▶ sredstva zasebnih vlagateljev.

Glede na predhodno oceno finančne izvedljivosti lahko ocenimo, da je ob teh predpostavkah izvedba strategije izvedljiva. Če načrtovani predpostavke in viri ne bodo doseženi, bo treba:

- ▶ podaljšati obdobje izvajanja strategije,
- ▶ opustiti nekatere razvojno manj pomembne projekte,
- ▶ pridobiti zasebne izvajalce – JZP, kjer je to upravičeno in smiselno,
- ▶ prilagoditi in racionalizirati projekte ter ustrezno novelirati strategijo.

5.3 Analiza tveganj

Izvajanje Razvojnega programa Občine Žirovnica 2030 bo skozi dolgo časovno obdobje podvrženo številnim dejavnikom tveganja, tako znotraj ustroja Občine kakor tudi zunanjim vplivom. V nadaljevanju opredeljujemo ključne dejavnike tveganja in možne odzive Občine Žirovnica na zmanjšanje tveganj ali preprečitev njihovega nastanka. Dejavniki tveganja temeljijo na predvidevanih objektivnih tveganjih, na katera v času načrtovanja Občina Žirovnica ne more vplivati. Posamezne dejavnike tveganja smo ocenili glede na možnost pojavljanja po naslednji metodologiji:

- ocena verjetnosti dogodka (VD) v razponu od 1 (najnižja) do 5 (najvišja),
- ocena posledic (OP) v razponu od 1 (najnižja) do 5 (najvišja),
- skupna ocena tveganja oz. skupna ocena kritičnega dejavnika uspeha: $SOT = VD \times OP$.

Skupna ocena tveganja za izvedbo strategije je 68 od 175 točk, kar pomeni **srednjo** stopnjo tveganja za uresničevanje strategije. Za zmanjšanje tveganj bo treba največjo pozornost posvečati dejavnikom tveganja, katerih skupna ocena presega 10 točk: visoka odvisnost ključnih projektov od državnih institucij in nadaljnje zniževanje dosedanjega razvojnega potenciala investicijskega dela proračuna,

Tabela 5 Analiza tveganj

Tveganja	Ukrepi za zmanjšanje tveganja	VD	OP	SOT
Visoka odvisnost ključnih projektov od države kot investitorja – drugačne prioritete Vlade RS:				
- rekonstrukcija ceste R3 Begunje – Žirovnica	- Tesno sodelovanje z ministrstvi in institucijami v fazi načrtovanja projektov in priprave proračuna;	3	5	15
- Muzejski kompleks Vrba: prenova	- Neprestano sledenje spremembam posameznih sektorskih politik in programov			
- gospodarskega posloja Arkove domačine v središče za obiskovalce	- Spremljanje nastajanja predpisov in državnega proračuna – interveniranje v primeru neustreznih rešitev			
- Dom starejših – v primeru javnega doma	- Predpriprava določenih pripravljalnih aktivnosti s strani občine (pr. nakup zemljišč, projektna dokumentacija)			
- Obnova železniške proge in križanj s cestami				

Tveganja	Ukrepi za zmanjšanje tveganja	VD	OP	SOT
Znižanje dosedanjega razvojnega oziroma investicijskega dela proračuna zaradi gospodarsko-finančne krize po covid-19 (npr. zmanjšanje lastnih prihodkov iz naslova turistične takse, pritisk na rast tekoče porabe, zamude plačil s strani gospodarstva ...).	- Optimizacija proračuna in tekoče porabe; - Proaktivno pridobivanje dodatnih virov; - Iskanje alternativnih modelov financiranja (npr. večje vključevanje zasebnega sektorja); - Sprememba strategije: izvedba ukrepov 1 in 2.	4	5	20
Zmanjšanje obsega virov EU za Zahodno Slovenijo po letu 2021	- Projektno sodelovanje s sosednjimi občinami; - Usmeritev na projekte, ki imajo možnost pridobitve dodatnega financiranja iz omejenih virov EU; - Bolj odprto in inovativno razmišljanje pri zasnovi projektov.	4	2	8
Drugačni interesi lokalnega prebivalstva in ključnih nosilcev sprememb , predvsem na področju kmetijstva, gostinstva, turizma in vključevanja mladih in srednjih generacij	- Usmeritev na posameznike in skupine, ki so pripravljene na sodelovanje; - Motivacija preko šole, društev; - Uporaba socialnih omrežij; - Prikaz primerov uspešnih praks.	2	2	4
Spreminjanje razvojnih prioritiet med mandati občinskih vodstev	- Tesno sodelovanje občinskih svetnikov v procesu priprave, sprejemanja in izvajanja razvojnega programa; - Možnost novelacije strategije ob volitvah.	2	4	8
Pomanjkanje kapacitet in razvojnih kadrov znotraj obstoječih institucij: Kadrovskega potenciala je v majhnih občinah omejen, zato zagotavljanje usposobljenih in motiviranih kadrov za vodenje razvojnih projektov predstavlja pomembno tveganje za realizacijo razvojnega programa.	- Aktivnejše povezovanje in izraba potencialov razvojnih agencij, še posebej Ragor in BSC; - Vključevanje lokalnih in tudi drugih študentov v delo in prakso; - Vključevanje aktivnih upokojencev v projekte. - Angažiranje zunanjih strokovnjakov.	3	3	9
Čas – dolgoročen načrt: Program velja 10 let. Za tako dolgo obdobje načrtovanje podleže številnim nepredvidljivim notranjim in zunanjim vplivom.	- Tekoče spremljanje in usmerjanje razvojnega programa glede na trende; - Kakovostna in preiščljena zasnova izvedbenih projektov; - Doseganje sinergij med projekti; - Dopolnjevanje seznama projektov; - Novelacija razvojnega programa.	2	2	4
Skupaj		68/175		

6 Viri in okrajšave

Viri in literatura

1. Delovno gradivo in predstavitve iz delavnic.
2. Kazalnik razvitosti občin za leti 2020 in 2021, Ministrstvo za finance.
3. Kazalnik razvitosti občin za leti 2020 in 2021, Ministrstvo za finance, <https://www.gov.si teme/financiranje-obcin/>.
4. Lokalni energetske koncept Občine Žirovnica za obdobje 2017–2026 (ENERGA TM d.o.o., Ljubljana, 2017) Plan razvoja občinskih cest 2018–2021.
5. Občinski prostorski načrt občine Žirovnica (Ur.l.RS, št. 34/11 s spremembami).
6. Odlok o rebalansu proračuna Občine Žirovnica za leto 2020 (Ur. l. RS, št. 93/2020).
7. Operativni program za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020, 11. 12. 2014.
8. Podatkovne baze SURS, AJPES, MNZ.
9. Program razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020.
10. Razvojni program občine Žirovnica 2009–2016 z elementi do leta 2020, K&Z, Svetovanje za razvoj d.o.o., 2009, novelacija 2014.
11. Regionalni razvojni program Gorenjske 2014–2020, BSC Kranj, Regionalna razvojna agencija Gorenjske, 3. 6. 2015.
12. Regionalni razvojni program Gorenjske 2021–2027, BSC Kranj, Regionalna razvojna agencija Gorenjske, Strateški del, 23. 12. 2019.
13. Rezultati razvojne ankete med občani občine Žirovnica, september – oktober 2019.
14. Strategija lokalnega razvoja za lokalno akcijsko skupino Gorenjska košarica, Kranj, 29. 1. 2016, z dopolnitvami 5. 8. 2016, 8. 9. 2016 in 16. 10. 2016.
15. Strategija ohranjanja zdravja starejših na območju občin Zgornje Gorenjske 2017–2021.
16. Strategija ohranjanja zdravja starejših na območju občin Zgornje Gorenjske 2017–2021.
17. Strateški načrt Občinske knjižnice Jesenice 2017–2021.
18. Strateški načrt Občinske knjižnice Jesenice 2017–2021.
19. Uredba o dokumentih razvojnega načrtovanja in postopkih za pripravo predloga državnega proračuna (Ur. l. RS, št. 54/10 in 35/18).
20. Uredba o dokumentih razvojnega načrtovanja in postopkih za pripravo predloga državnega proračuna (Ur. l. RS, št. 54/10 in 35/18).
21. Zakon o lokalni samoupravi (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 76/08, 79/09, 51/10, 40/12 – ZUJF, 14/15 – ZUJF, 11/18 – ZSPDLS-1, 30/18 in 61/20 – ZIUZEOP-A).
22. Zakonom o športu (Ur.l. RS, št. 29/17 s spremembami).
23. Zakonom o uresničevanju javnega interesa za kulture (Ur.l. RS, št. 77/7 s spremembami).

Okrajšave

AC	Avtocesta
AJPES	Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve
BSC	Poslovno podporni center Kranj v funkciji Regionalne razvojne agencije Gorenjske
CSD	Center za socialno delo
CZ	Civilna zaščita
DRSI	Direkcija Republike Slovenije za infrastrukturo
EU	Evropska unija

GD	Gospodarske družbe
GRS	Gorska reševalna služba
HE	Hidroelektrarna
JPP	Javni potniški promet
JZP	Javno zasebno partnerstvo
JA	Julijske Alpe
KBZ	Kolektivna blagovna znamka
KDPF	Kulturno umetniško društvo dr. France Prešeren Žirovnica - Breznica
KGZS	Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije
KPI	Kazalec uspešnosti (angl. <i>Key Performance Indicator</i>)
LEK	Lokalni energetske koncept
LEAG	Lokalna energetska agencija Gorenjske
LUJ	Ljudska univerza Jesenice
NIJZ	Nacionalni inštitut za javno zdravje
NOO	Načrt za okrevanje in odpornost
MK	Ministrstvo za kulturo
MNZ	Ministrstvo za notranje zadeve
MZI	Ministrstvo za infrastrukturo
OPN	Občinski prostorski načrt
OPPN	Občinski podrobni prostorski načrt
OŠ	Osnovna šola
OVE	Obnovljivi viri energije
OB	Občina Bled
OJ	Občina Jesenice
OŽ	Občina Žirovnica
PLDP	Povprečni letni dnevni promet
RC	Razvojni cilj
RS	Strateški cilj
SC	Republika Slovenija
SSD	Smučarsko skakalno društvo Stol Žirovnica
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
SŽ	Slovenske železnice
SWOT	Analiza prednosti, slabosti, priložnosti in tveganj
TOWS	Strateška nadgradnja SWOT – analizira zunanje nevarnosti in priložnosti ter jih poveže z notranjimi prednostmi in slabostmi
UE	Upravna enota
UNESCO	Organizacija Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo
URE	Učinkovita raba energije
ZRSVN	Zavod Republike Slovenije za varstvo narave
ZTK	Zavod za turizem in kulturo Žirovnica
ZVKDS	Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije

7 Priloge

7.1 Priloga 1: Kazalniki razvojnega položaja občine Žirovnica 2020

Kazalnik	Vir podatka	Stanje 2008	Stanje 2013	STANJE 2019 (oz. zadnji dostopni podatki)		
		Žirovnica	Žirovnica	Žirovnica	Gorenjska	Slovenija
Površina, km ²	SURS	42,6 km ²	42,6 km ²	42,6 km ²	2,137 km ²	20,271 km ²
Gostota poselitve (št. prebivalstva/km ²)	SURS, 2008H2, 2013H, 2019 H2	100,8	102,9	102,9	10,1	103,1
Demografski kazalniki						
Število prebivalstva	SURS, 2008H2, 2013H, 2019H2	4.296	4.383	4.384	205.717	2.089.310
Število moških	SURS, 2008H2, 2013H, 2019H2	2120	2.176	2.185	102.868	1.045.835
Število žensk	SURS, 2008H2, 2013H, 2019H2	2.176	2.207	2.199	102.849	1.043.475
% prebivalcev, mlajših od 15 let	SURS, 2008H2, 2013H, 2019H2	14,20%	14,60%	15,33%	15,90%	15,07%
% prebivalcev, 15 - 64 let	SURS, 2008H2, 2013H, 2019H2	67,10%	65,30%	61,70%	63,90%	64,90%
% prebivalcev, starejših od 65 let	SURS, 2008H2, 2013H, 2019H2	18,80%	20,00%	22,97%	20,20%	20,03%
% prebivalcev, starejših od 80 let	SURS, 2008H2, 2013H, 2019H2	3,60%	5,00%	6,00%	5,70%	5,40%
Indeks staranja	SURS, 2008H2, 2013H, 2019H2	131,9	137,0	149,9	127,1	132,9
Povprečna starost	SURS, 2008H2, 2013H, 2019H2	41,9	43,1	44,4	43,1	43,4
% prebivalstva z visoko izobrazbo	SURS, Popis 2002, SURS 2011, 2019	9,30%	20,70%	25,79%	20,36%	20,39%
Število stanovanj	SURS, Popis 2002, SURS 2011, 2018	1.608	1.788	1.566	79.731	852.181
Število hišnih števil	SURS, 2008H1, 2013H1, 2018	1.266	1.332	1.350	50.180	558.160
Število družin	SURS 2011, 2018		1.286	1.332	57.303	577.544
Povprečno število otrok v družinah z otroki	SURS 2011, 2018		2,8	2,7	1,63	2,5
Število gospodinjstev	SURS, Popis 2002, SURS 2011, 2018	1.440	1.562	1.611	77.135	824.618
Enočlanska gospodinjstva	SURS, Popis 2002, SURS 2011, 2018		365	398	23.258	269.898
Kazalniki prometne infrastrukture						
Dolžina državnih cest v km	SURS, 2007, 2010, DRSI 2019	13,8	13,1	12,6	635,8	6.726

Kazalnik	Vir podatka	Stanje 2008	Stanje 2013	STANJE 2019 (oz. zadnji dostopni podatki)		
		Žirovnica	Žirovnica	Žirovnica	Gorenjska	Slovenija
Dolžina vseh občinskih cest v km	SURS, 2007, 2010, DRSI 2019	45,8	45,8	40,4	2.554,6	32.262
Dolžina lokalnih cest v km	SURS, 2007, 2010, DRSI 2019	5,7	6,4	8,1	819,3	11.345
Dolžina javnih poti v km	SURS, 2007, 2010, DRSI 2019	40	39,4	32,3	1.562,3	18.769
Dolžina javnih poti za kolesarje	SURS, 2007, 2010, DRSI 2019	0 (3,5*)	0	0	30,7	176
Dolžina urejenih sprehajalnih poti v km	Občina Žirovnica	3	3	3	-	-
Število osebnih avtomobilov	SURS, 2008, 2013, 2019	2.341	2.434	2.675	115.027	1.177.115
Število osebnih avtomobilov na 1.000 prebivalcev	Lasten preračun	545	555	603	551	556
Okoljski kazalniki						
Kakovostni razred reke Save, merjeno pri Otočah (1. kemijsko stanje, 2. raven zaupanja)	ARSO, 2005, 2019-2010, 2009-2015	1-2	1. dobro, 2. visoka	1. zmerno, 2. srednja	-	-
Dolžina kanalizacij v km	Jeko-in, nov. 2008, 2013, 2019, *SURS, 2009, 2013, 2019	15,63	22,28	40,69	1.026*	10.745*
Število gospodinjstev, priključenih na kanalizacijo	Jeko-in, nov. 2008, 2013, 2018 *SURS, 2009, 2013, 2019	193 (15,2%)	653** (49,2%)	3.461** (80,34) - prebivalci	30.330*	323.426*
Dolžina vodovodnega omrežja v km	Jeko-in, nov. 2008, 2013, 2018 *SURS, 2009, 2013, 2019*	31,71	32,87	38,551	1.710*	33.596*
Poraba vode v m3	JEKO 2018 / *SURS, 2019 (dobavljena voda iz javnega vodovoda v m3; 1.skupaj, 2.gospodinjstvom)	-	-	206.013	18.502.000* 8.517.000*	170.046.000* 79.644.000*
Poraba vode v m3/prebivalca	JEKO 2019	-	-	47,0	-	-
Število večjih okvar na vodovodnem sistemu letno	Jeko-in, Poslovno poročilo 2008, 2013, 2018	12	13	21* (OŽ+OJ)	-	-
Količina odpadkov, zbranih z javnim odvozom, v tonah	SURS, 2008, 2013, 2019	1.710	1.255	1.304	78.523	749.169
Količina zbranih odpadkov z javnim odvozom na	Lasten preračun	398	286	297	382	359
Količina odloženih komunalnih odpadkov (tone)	SURS, 2008	-	568	388	8.491	66.324
Količina odloženih komunalnih odpadkov na	Lasten preračun		130	89	41	32
Delež odločenih komunalnih odpadkov oz. zbranih	Lasten preračun	-	45%	30%	11%	9%
Dolžina izgrajenega plinovodnega omrežja v km	Plinstal d.d., letno poročilo 2007, 2013, 2018	30,35	34,65	36,71	-	-
Plinovodni priključki (Adria plin, 2008)	Plinstal d.d., letno poročilo 2007, 2013, 2018	443	524	583	-	-
% NATURA 2000 območij	ZRSVN	45,4%	46,51%	46,50%	44,30%	37,16%
Kazalniki življenjskega in družbenega standarda občine						
Število otrok, vključenih v vrtce	SURS, 2008, 2013, 2019	103	158	175	8.501	87.708

Kazalnik	Vir podatka	Stanje 2008	Stanje 2013	STANJE 2019 (oz. zadnji dostopni podatki)		
		Žirovnica	Žirovnica	Žirovnica	Gorenjska	Slovenija
Delež vseh otrok, starih 1-5, vključenih v vrtec	SURS, 2008, 2013, 2019	62%	68,2%	79,7%	78,7%	81,2%
Število učencev v OŠ	SURS, 2008, 2013, 2019	373	380	397	19.814	187.783
Število dijakov po prebivališču	SURS, 2008, 2013, 2019	169	162	141	19.814	187.783
Število študentov po prebivališču	SURS, 2008, 2013, 2019	262	235	183	7.357	76.728
Število študentov/1000 prebivalcev	SURS, 2008, 2013, 2019	61	54	42	35	37
Število diplomantov/1000 prebivalcev	SURS, 2008, 2013, 2019	10	11	6	8	8
Število uporabnikov pomoči na domu	Občina, okt. 2008, dec. 2013, IRSSC, 2019	17	22	20	-	-
Število neprofitnih stanovanj v lasti občine	Občina Žirovnica, 2008, 2013, 2020	9	12	15	-	-
Število pacientov/ splošnega zdravnika	OZ Gorenjske, 2008, ZP 2013, 2020	2.190	2.103	1.555 + 644	-	-
Število pacientov/ splošnega zdravnika	ZP Žirovnica 2020	2.190	2.103	2.500 + 656	-	-
Število članov krajevne enote knjižnice dr. Matija Čopa v Žirovnici	OKJ, jan. 2009, 2013, poročilo 2019	412 (268	476	496	-	-
Število zasedenih dni športne dvorane (Partizan - 2008, nova dvorana - 2012)	Občina Žirovnica, 2008, 2013, 2019	250	305	230	-	-
Število društev (Register društev, MNZ)	UE Jesenice, Register društev, MNZ 9/2013, 8/2019	30	23	25	2.063	24.081
Povprečna bolniška odsotnost delovno aktivnih	Zdravje v občini 2019, NIJZ	-	-	13,60	14,80	15,30
Odzivnost v Program Svit - presejanje za raka debelega črevesa in danke	Zdravje v občini 2019, NIJZ	-	-	70,40	65,50	62,70
Telesni fitnes otrok	Zdravje v občini 2019, NIJZ	-	-	59,20	53,00	50,20
Kazalniki turizma in kulture						
Število obiskovalcev v Prešernovi hiši	ZTK 2008, 2013, 2019	24.248	16.004	20.155	-	-
Število obiskovalcev v hiši F.S. Finžgarja	ZTK 2008, 2013, 2019	7.333	4.627	4.526	-	-
Število obiskovalcev v Čopovi hiši	ZTK 2008, 2013, 2019	6.142	4.709	5.398	-	-
Število kulturnih spomenikov, vsi	Register nepremične kulturne dediščine	0		141	-	30095
Število kulturnih spomenikov državnega pomena	Register nepremične kulturne dediščine	2	5	5	-	324
Število kulturnih spomenikov lokalnega pomena	Register nepremične kulturne dediščine	48	52	52	-	8.044
Število stalnih ležišč	SURS, 2007, 2013, 2019	102 (89 v pl. kočah)	155	390	38.520	168.138
Prihodi turistov	SURS, 2008, 2013, 2019	789	2.262	9.567	1.481.122	6.229.573
Prenočitve turistov	SURS, 2008, 2013, 2019	2.305	2.949	21.113	3542488	15.775.331

Kazalnik	Vir podatka	Stanje 2008	Stanje 2013	STANJE 2019 (oz. zadnji dostopni podatki)		
		Žirovnica	Žirovnica	Žirovnica	Gorenjska	Slovenija
Povprečna doba bivanja	Lasten preračun	2,9	1,3	2,2	2,4	2,5
Gospodarski kazalniki						
Število delovno aktivnega prebivalstva po občini	SURS, 2008, 2013, 2019	1.777	1.744	1.912	91.059	894.229
Število delovno aktivnega prebivalstva po delovnem mestu (število delovnih mest)	SURS, 2008, 2013, 2019	664	622	751	78.406	894.229
Stopnja delovnih mest/ delovno aktivno prebivalstvo	Lasten preračun	37%	36%	39%	86%	100%
Število zaposlenih (po delovnem mestu)	SURS, okt. 2008, jun. 2013, 2019	564	445	553	69.142	801.909
Število samozaposlenih oseb vključno s kmeti (po	SURS, okt. 2008, jun. 2013, 2019	124	177	197	9.264	92.320
Število samozaposlenih oseb brez kmetov	SURS, okt. 2008, jun. 2013, 2019	105	135	176	7.815	72.712
Število samozaposlenih - kmetov	SURS, okt. 2008, jun. 2013, 2019	19	42	21	1.449	19.609
Stopnja delovne aktivnosti	SURS, 2008, 2013, 2019	62	60,8	70,4	69	66
Stopnja registrirane brezposelnosti	SURS, okt. 2008, dec. 2013, ZRSZ, dec. 2019	3,50%	9,10%	4,70%	5,40%	7,70%
Število gospodarskih družb	AJPES, 2007, 2013, 2019	79	96	93	5.681	67.178
Število zaposlenih v gospodarskih družbah	AJPES, 2007, 2013, 2019	318	227	308	46.672	519.505
Dodana vrednost / zaposlenega v EUR (gosp. dr.)	AJPES, 2007, 2013, 2019	26.612 €	55.691 €	45.065 €	44.272 €	46.752 €
Število samostojnih podjetnikov	AJPES, 2007, 2013, 2019	125	160	132	5.508	52.713
Število zaposlenih pri s.p.	AJPES, 2007, 2013, 2019	63	68	84	3.973	44.301
Dodana vrednost / zaposlenega v EUR (SP.)	AJPES, 2007, 2013, 2019	31.419 €	32.109 €	35.578 €	35.550 €	33.939 €
Povprečna mesečna neto plača na zaposlenega v EUR	SURS, okt. 2008, dec. 2013, dec. 2019	939,96 €	983,12 €	1.158,53 €	1.218,29 €	1.214,93 €
Poslovne površine v ha	Občina Žirovnica, 2008, 2013, 2019	8,8	8	8	-	-
Število družinskih kmetij	SURS, Popis 2000, 2010, KGZS 2018 - vloge	97	95	71 (2018)*	2892 (Popis 2010)	69.671 (2010)
Število ekoloških kmetij	Inštitut za kontrolo in certifikacijo, 2008; KGZ OE Kranj 2020.	0	2	2	-	3.828
Število dopolnilnih dejavnosti	UE Jesenice, 2/ 2009, UE/ 2007, AJPES, /2020	4 na 3 kmetijah	10 kmetij	7 kmetij	-	12.486 druž.kmetij
Finančni in premoženjski potencial občine						
Finančni potencial občine za razvoj	OŽ, 2008, 2013, 2019	1 mio €	1,3 mio €	1 mio €	-	-
Nezazidana stavbna zemljišča v lasti občine	OŽ, jan. 2009, jul. 2013, 2020	12 ha	12 ha	10,7 ha	-	-
Površina kmetijskih zemljišč v lasti občine	OŽ, jan. 2009, jul. 2013, 2020	5,9 ha	9 ha	8,6 ha	-	-
Površina gozdov v lasti občine	OŽ, jan. 2009, jul. 2013	0,18 ha	5,2 ha	7,4 ha	-	-

7.2 Priloga 2: Izvedbeni načrt Razvojnega programa Občine Žirovnica 2030

	Cilj/ Ukrep/Projektna ideja oz. aktivnost	Priori- teta	Tip	Nosilec	Časovni okvir			Ocenena vrednosti občine v EUR za celotno obdobje				Potencialni viri financiranja	NRP
					2021-23	2024-27	2028-30	Skupaj	Proračun OŽ	RS/EU	Drugi		
SC	1 DRUŽINI PRIJAZNA OBČINA							11.863.900	2.866.700	8.927.200	70.000		
RC 1	NOVI SKUPNOSTNI OBJEKTI IN STORITVE ZA VSE GENERACIJE							7.084.400	1.152.200	5.912.200	20.000		
1.1	Kakovostno in spodbudno okolje za otroke in mladino							759.400	392.200	367.200	0		
1.1.1	Vrtec: dodatne zmogljivosti	2	SP	OŽ	0							OŽ, RS - MIZŠ, alter. zasebni	DA
1.1.2	Otroška igrišča	3	TP	OŽ	0							OŽ, EU PRP LAS	DA
1.1.3	Mladinski programi s prostori	3	P	LUJ, Ragor, BSC	0	0	0					OŽ, EU, NFM/EEA	NE
1.1.4	Stanovanjski program	2	MP	OŽ	0							OŽ	/
1.2.	Dostopnost socialnovarstvenih, zdravstvenih in tržnih okrbnih storitev							6.200.000	705.000	5.475.000	20.000		
1.2.1	Dom starostnikov	1	SP, DP	OŽ	0	0						Alternativa JZP	DA
1.2.2	Socialni servis	2	TP	OŽ, CSD	0	0	0					OŽ, EU ESS, LAS, člani	/
1.2.3	Novi modeli oskrbe	3	MP	OŽ, CSD, OGZ	0	0	0					OŽ, EU ESS, LAS, zasebni	/
1.3	Aktivacija in izobraževanje odraslih							125.000	55.000	70.000	0		
1.3.1	Razvoj in prilagoditev programov vseživljenjskega učenja	2	TP	LUJ, ZTK, OZS, RA	0	0	0					OŽ, EU ESS, EU PRP LAS	/
1.3.2	Podpora iniciativam medgeneracijskega in meddruštvenega sodelovanja ter prostovoljcev	3	TP	Društva, OŠ, ZTK.	0	0	0					OŽ	/
RC 2	KREPITEV LOKALNE IDENTITETE (LOKALNI PROGRAM KULTURE)							3.953.500	1.263.500	2.640.000	50.000		
2.1	NADGRADNJA JAVNE KULTURNE INFRASTRUKTURE							3.700.000	1.050.000	2.600.000	50.000		
2.1.1	Večnamenski center kulture v Breznici z ureditvijo trga	2	SP, DP	OŽ		0	0					OŽ, kredit npr SID, deloma EU	NE
2.1.2	Ureditev kompleksa Prešernove hiše: i) vzpostavitev središča za obiskovalce v gospodarskem poslopju	1	SP	RS - MK	0	0						RS	DA
2.1.3	Programsko-poslovna nadgradnja rojstnih hiš velikih mož	2	TP	ZTK	0	0	0					MK, OŽ	/
2.2	Posodobitev kulturnih programov in vsebin							103.500	103.500	0	0		
2.2.1	Zimski kulturno-umetniški abonma	1	MP	ZTK, KDPF	0							OŽ, uporabniki	/
2.2.2	Spodbude za ohranitev in nadgradnjo ljubiteljskih skupin	2	TP	OŽ, ZTK	0	0						OŽ	/
2.2.3	Kulturno-kreativna vzgoja v OŠ	3	MP	ZTK, OŠ		0	0					OŽ	/
2.2.4	Širitev bralne kulture	3	MP	KNJIŽNICA	0	0	0					OŽ	/

	Cilj/ Ukrep/Projektna ideja oz. aktivnost	Priori- teta	Tip	Nosilec	Časovni okvir			Ocenena vrednosti občine v EUR za celotno obdobje				Potencialni viri financiranja	NRP
					2021-23	2024-27	2028-30	Skupaj	Proračun OŽ	RS/EU	Drugi		
2.3	Varstvo nesnovne in premične kulturne dediščine							150.000	110.000	40.000	0		
2.3.1	Ohranjanje in digitalizacija nesnovne kulturne dediščine	3	P	ZTK, GM		0	0					OŽ, EU PRP LAS, MK	/
2.3.2	Preveritev možnosti vpisa na seznam UNESCO: Ajdna, Janša	3	MP	ZTK		0	0					OŽ, EU PRP LAS, MK	/
2.3.3	Ozaveščanje o pomenu varovanja dediščine ter spodbujanje prenov	2	MP	ZTK, OB	0	0	0						
RC 3	ŠPORT ZA ZDRAVO OBČINO							826.000	451.000	375.000	0		
3.1	Raznolikost programov športa in rekreacije							50.000	25.000	25.000	0		
3.1.1	Izvajanje in posodabljanje letnega programa športa	2	TP	OŽ	0	0	0					OŽ - tekoča poraba	
3.1.2	Koordinacija in sodelovanje med športnimi društvi in panogami	1	TP	OŽ, K- za šport	0							OŽ - tekoča poraba	
3.1.2	Podpora iniciativam za krepitev telesne aktivnosti in zdravstvene preventive	3	TP	OŽ, NIJZ, društva	0	0	0					OŽ - tekoča poraba	
3.2	Nadgradnja javne kulturne infrastrukture							776.000	426.000	350.000	0		
3.2.1	Posodabljanje in dopolnjevanje obstoječih športnih igrišč in objektov	2	P	OŽ	0	0	0					OŽ, FŠ, EU PRP LAS	
3.2.2	Dokončna ureditev Skakalnega centra Glenca	2	P	SKK Ž	0							OŽ	DA
3.2.3	Ureditev večgeneracijskega športnega parka: preveritev	3	P	OŽ			0					OŽ, FŠ, EU PRP LAS	
SC	2 MIRNO , UREJENO IN OHRANJENO OKOLJE							17.480.000	8.595.500	8.664.500	220.000		
RC 4	PROMETNA VARNOST IN POSPEŠEN PREHOD V TRAJNOSTNO MOBILNOST							13.395.000	6.153.500	7.021.500	220.000		
4.1.	Varna prometna infrastruktura							9.135.000	4.910.000	4.225.000	0		
4.1.1	Izgradnja obvoznice mimo Vrbe	1	SP	OŽ	0							OŽ, 23.člen, kredit npr. SID banka za lokalno infrastrukturo	DA
4.1.2	Rekonstrukcija regionalne ceste R3 z izgradnjo pločnikov, prehodov za pešce in avtobusnih postajališč		SP, DP										
	Ureditev odseka R3 Zabreznica-Breznica	1	SP, DP	DRSI, OŽ	0							RS, OŽ, 23. člen	DA
	Ureditev odseka R3 Breznica-Smokuč	1	SP, DP	DRSI, OŽ		0						RS, OŽ, 23. člen	DA
	Ureditev odseka R3 Smokuč - Rodine	1	SP, DP	DRSI, OŽ			0					RS, OŽ, 23. člen	
4.1.3	Most čez Savo v Piškovci	1	P	OŽ, OB	0								DA
4.1.4	Ureditev ceste Rodine- občinska meja z Občino Radovljica	2	P	OŽ, OR		0							
4.1.5	Ureditev prehodov križanj cest z železnico in podvozov	2	DP	SŽ	0								DA
4.1.6	Ukrepi za zmanjševanje hrupa iz naslova prometa	2	DP	SŽ	0	0	0						DA
4.2	Trajnostno naravnan sistem mobilnost v občini							3.960.000	1.143.500	2.696.500	120.000		
4.2.1	Celostna prometna strategija občine	2	P	OŽ	0							OŽ, MZI	

	Cilj/ Ukrep/Projektna ideja oz. aktivnost	Priori- teta	Tip	Nosilec	Časovni okvir			Ocenena vrednosti občine v EUR za celotno obdobje				Potencialni viri financiranja	NRP
					2021-23	2024-27	2028-30	Skupaj	Proračun OŽ	RS/EU	Drugi		
4.2.2	Ureditve in ukrepi za izboljšanje varnosti pešcev	2	TP	OŽ	0	0	0					OŽ, 23.člen, EU PRP LAS	DA
4.2.3	Ureditev pločnikov v naselju Breg	2	P	OŽ	0	0	0						
4.2.4	Ureditve in ukrepi za izboljšanje varnosti in udobnosti za kolesarjenje	2	P	OŽ	0	0	0					OŽ, 23.člen, EU PRP LAS, ERDF, Eko sklad, Podnebni sklad	
4.2.5	Daljsinska kolesarska pot Jesenice- Lesce- Bled	1	SP	DRSI	0							RS, EU ESRR	DA
4.2.6	Vzpostavitev javnega sistema izposoje e-koles	2	P	OŽ	0							EU, RS, Podnebni sklad	
4.2.7	Ukrepi in ureditve za pospešitev uporabe javnega potniškega prometa...	2	P	OŽ	0	0	0					EU, RS, Podnebni sklad	
4.2.8	Izgradnja mreže parkirišč po vaseh in na ključnih točkah	2	P	OŽ	0	0	0					OŽ, 23.člen, EU PRP LAS, EU	DA
4.2.9.	Uvajanje in spodbujanje električne mobilnosti	3	P	OŽ, LEAG	0	0	0					EU, RS, Podnebni sklad	
4.2.10	Ozaveščanje o pomenu trajnostne mobilnosti	2	TP	OŠ, BSC	0	0	0						
4.3	Umiranje prometa v dolini Završnica							300.000	100.000	100.000	100.000		
4.3.1	Umiranje prometa na širšem območju doline Završnica	1	SP	OŽ	0							OŽ, Podnebni sklad, EU PRP LAS EU	
RC 5	UČINKOVITO UREJANJE JAVNEGA PROSTORA							1.255.000	596.000	659.000	0		
5.1	Trajnostna prostorska politika							200.000	166.000	34.000	0		
5.1.1	Izdelava krajinsko-urbanističnih zasnov za vasi	2	P	OŽ	0	0						OŽ, Različne študije v Interreg ali	
5.1.2	OPN: Priprava strokovnih podlag in novega OPN občine	1	P	OŽ			0						
5.1.3.	Izobraževanje, ozaveščanje in usmerjanje lastnikov dediščine	2		ZTK	0	0	0					OŽ, EU PRP LAS	
5.2	Celostno urejanje javnega odprtega prostora							1.055.000	430.000	625.000	0		
5.2.1	Celostna ureditev in ohranjanje podobe vaških jadr:	2	P	OŽ	0	0	0					OŽ, 23. člen, EU PRP LAS, MK	
5.2.2	Urbana oprema in zelene površine	3	P	OŽ		0							
5.2.3	Degradirane površine in opuščeni objekti	2	P	OŽ		0	0						
RC 6	VAROVANJE NARAVNIH VIROV IN KREPITEV PODNEBNE ODPORNOSTI							2.830.000	1.846.000	984.000	0		
6.1	Učinkovito ravnanje z odpadki in kakovostna pitna voda							1.400.000	1.150.000	250.000	0		
6.1.1	Obnova dotrajenih vodovodnih odsekov	2	P	OŽ, JEKO	0	0	0					23. člen	DA
6.1.2	Posodobitev nadzora vodnega vira Završnica	1	P	JEKO	0							OŽ, EU PRP LAS, 23. člen	
6.1.3	Zero waste/ Občina brez odpadka	2	P	JEKO	0	0	0					OŽ, EU PRP LAS, 23.člen	
6.1.4	Vzpostavitev podzemnih zbiralnikov odpadkov: postopno	2	P	OŽ, JEKO	0	0						OŽ, taksa	
6.2	Krepitev odpornosti na podnebne spremembe in blaženje posledic							930.000	296.000	634.000	0		
6.2.1	Gasilsko-reševalni center z vadbenim poligonom	2	SP	GD , OŽ		0						OŽ, požarna taksa	DA

	Cilj/ Ukrep/Projektna ideja oz. aktivnost	Priori- teta	Tip	Nosilec	Časovni okvir			Ocenena vrednosti občine v EUR za celotno obdobje				Potencialni viri financiranja	NRP
					2021-23	2024-27	2028-30	Skupaj	Proračun OŽ	RS/EU	Drugi		
6.2.2.	Sistematično spremljanje in urejanje strug hudournikov	2	DP	RS-MOP- DRSV	0	0	0					Proračun RS	
6.2.3	Podpora študijam in pilotnim projektom blaženja in prilagajanja	3	P	OŽ, BSC		0						EU interreg	
6.3	Energetska učinkovitost							500.000	400.000	100.000	0		
6.3.1	Sofinanciranje OVE in URE projektov gospodinjstev v občini	2	TP	OŽ	0	0	0					OŽ	
6.3.2	Pametni sistemi javne razsvetljave	2	TP	OŽ	0	0	0					OŽ, EU PRP LAS	DA
6.3.3	Energetski menedžment v občini	2	P	OŽ, LEAG	0	0							
6.3.4	Doinstalacija HE Moste		P	Savske elektrarne	0	0							
SC	3 PROSTOR ZA ZELENI NAVDIH IN ODDIH							3.260.000	1.397.000	1.168.000	695.000		
RC 7	KREPITEV LOKALNEGA PODJETNIŠTVA, DELA NA DALJAVO IN DELOVNIH MEST							500.000	300.000	170.000	30.000		
7.1	Uveljavitev poslovne lokacije Žirovnica							200.000	200.000	0	0		
7.1.1	Popolnitev, učinkovito upravljanje in vključevanje Poslovne cone Žirovnica v lokalno okolje	2	SP	Upravljavac	0							Zasebni	
7.1.2	Usmerjanje prostorskega razvoja gospodarskih in storitvenih dejavnosti	2	TP	OŽ	0	0	0						
7.1.3	Občasne ciljno usmerjene spodbude za MSP	2	TP	OŽ	0	0	0					OŽ	
7.2	Podpora mladim talentom in idejam							290.000	90.000	170.000	30.000		
7.2.1	Podpora mladim talentom in zelenim idejam	2	MP	OŽ, Ragor, BSC, LUJ, OÖZ	0	0	0					OŽ, NFM, EU - Interreg, EU PRP LAS	
7.2.2	Co-working skupnost	3	MP	Iniciator		0	0					OŽ, EU, NFM, EU - Interreg, EU PRP LAS	
7.3	Spodbudno okolje za delo in učenje na daljavo							10.000	10.000	0	0		
7.3.1	Skrb za prijazne lokalne pogoje za delo in študij na daljavo	2	MP	OŽ, Ragor, BSC	0	0	0						
RC 8	OHRANITEV KMETIJSTVA IN POVEČANJE PREHRANSKE SAMOOSKRBE							420.000	290.000	130.000	0		
8.1	Ohranjanje osnovne kmetijske dejavnosti							140.000	120.000	20.000	0		
8.1.1	Prenova programa spodbujanja kmetijstva za obdobje 2021-27	2	TP	OŽ	0	0							
8.1.2	Analiza 71 : ohranitvenin in razvojni potencial vseh 71 kmetij v občini z naknadnim svetovanjem zaitnersiranim	1	MP	KGZS, Ragor, Zadruga	0							OŽ, EU LAS	
8.1.3	Usmerjanje prostorskega razvoja kmetij	2	TP		0	0	0						
8.1.4	Sistematično urejanje gozdnih in poljskih poti v lasti Občine	2	TP	OŽ	0	0	0						
8.2	Spodbujanje lokalne samooskrbe							60.000	60.000	0	0		
8.2.1	Pospeševanje vrtnarjenja in neposredne prodaje lokalnih pridelkov	2	MP	Iniciatorji	0	0	0						

	Cilj/ Ukrep/Projektna ideja oz. aktivnost	Priori- teta	Tip	Nosilec	Časovni okvir			Ocenena vrednosti občine v EUR za celotno obdobje				Potencialni viri financiranja	NRP
					2021-23	2024-27	2028-30	Skupaj	Proračun OŽ	RS/EU	Drugi		
8.2.2	Krepitev družbene sprejemljivosti kmetijstva in ozaveščenosti prebivalcev (skupne akcije ključnih deležnikov)	3	MP	Iniciatorji	0	0	0						
8.3	Ohranjanje čebelarstva in planinske paše							220.000	110.000	110.000	0		
8.3.1	Podpora projektom za ohranitev planinskega pašništva	2	TP	OŽ + AS	0	0	0					OŽ, EU LAS, PRP	
8.3.2	Podpora projektom za ohranitev čebelarstva	2	TP	OŽ + ČD	0	0	0					OŽ, EU LAS, PRP	
8.3.3	Ozaveščanje in spoznavanje krajinskih značilnosti občine	3	MP	OŽ	0	0	0					OŽ, EU LAS, PRP	
RC 9	TRANOSTNA BUTIČNA DESTINACIJA							2.340.000	807.000	868.000	665.000		
9.1	Dvig kakovosti in konkurenčnosti turistične infrastrukture v javnem interesu							1.890.000	514.500	763.000	612.500		
9.1.1	Ureditev kompleksa Prešernove hiše (Arkova domačija): večnamenski turistično-kulturni objekta s kulinarično ponudbo (Muzejska kavarna) in namestitvami (umetniške rezidence) v Arkovi hiši	1	SP, JZP	OŽ-JZP	0							EU NOO Središče za obiskovalce: RS MK, Večnamenski turistično- kulturni objekt: OŽ	DA
9.1.2	Nadgradnja Rekreatijskega centra Završnica	1	P	OŽ	0	0						OŽ, EU PRP LAS, Interreg SI/AT	DA
9.1.3	Arheološki park Ajdna	2	P	ZVKDS-OŽ		0	0					OŽ, EU PRP LAS, EU NOO	
9.1.4	Čebelji park Antona Janše	3	P	ZTK			0					OŽ, EU PRP LAS, EU NOO	DA
9.1.5	Pohodniške, planinske in konjeniške poti	2	TP	ZTK, PD	0	0	0					OŽ	
9.1.6	Gorsko-kolesarski park Završnica/ Karavanke	2	P	ZTK, KK	0	0	0					OŽ, EU PRP LAS	
9.1.7	Poenotenje in posodobitev informacijsko-usmerjevalnega sistema	2	TP	OŽ, ZTK	0	0						OŽ	
9.2	Produktna in trženjska nadgradnja destinacije							335.000	177.500	105.000	52.500		
9.2.1	Spodbude za lokalne obrtniške in podjetniške 'butične'	2	TP	OŽ	0	0	0					OŽ	
9.2.2	Kolektivna blagovna znamka odličnosti lokalnih proizvodov	2	MP	ZTK	0	0	0					OŽ, EU PRP LAS	
9.2.3	Razvoj lokalnih produktov/ dejavnosti ter njihova nadgradnja v turistične pakete in avtentična butična doživetja	1	MP	ZTK	0	0						OŽ, EU PRP LAS, EU NOO	
9.2.4	Programska, investicijska in trženjska nadgradnja Poti kulturne dediščine Žirovnica	2	MP	ZTK	0	0						Ponudniki ob poti, OŽ, EU NOO, EU PRP LAS	
9.2.5	Krepitev kompetenc turističnih ponudnikov, vodnikov, interpretatorjev in gostincev	2	MP	ZTK, LUJ	0	0	0					OŽ, ESS, udeleženci	
9.2.6	Pozicioniranje in usmerjeno trženje destinacije	2	MP	ZTK	0	0	0					OŽ	
9.2.7	Vključitev ponudbe Žirovnice v integralno pametno kartico JA	2	MP	ZTK	0								
9.2	Upravljanje razvoja in destinacije							115.000	115.000	0	0		
9.3.1	Vzpostavitev platforme za povezovanje vseh resursov v občini	1	TP	ZTK	0								

	Cilj/ Ukrep/Projektna ideja oz. aktivnost	Priori- teta	Tip	Nosilec	Časovni okvir			Ocenena vrednosti občine v EUR za celotno obdobje				Potencialni viri financiranja	NRP
					2021-23	2024-27	2028-30	Skupaj	Proračun OŽ	RS/EU	Drugi		
9.3.2	Povezovanje in sodelovanje	2	TP	ZTK, JA	0	0	0					OŽ, Z-TNP / UNESCO MAB	
9.3.3.	Krepitev turistične informacijske in rezervacijske dejavnosti	1	MP	ZTK	0	0							
9.3.4	Vključevanje v Zelena shema slovenskega turizma	2	MP	ZTK, OŽ	0								
9.3.5	Upravljanje outdoor dejavnosti	2	TP	ZTK, OŽ	0	0	0						
RC 10	CILJNO SODELOVANJE IN GOSPODARNO UPRAVLJANJE							200.000	180.000	20.0000	0		
10.1.1.	Upravljanje proračuna in digitalizacija javnih storitev in služb	2	TP	OŽ	0	0	0					OŽ, EU digitalizacija	
10.1.2	Sodelovanje navznoter	2	MP	OŽ	0	0	0					OŽ	
10.1.3.	Povezovanje navzven	1	TP	OŽ	0	0	0					OŽ	
	VSE SKUPAJ							32.803.900	13.039.200	18.779.700	985.000		

7.3 Priloga 3: Žirovnica kot trajnostna butična destinacija: strateške smernice turizma

ŽIROVNICA

ŽIROVNICA KOT TRAJNOSTNA BUTIČNA DESTINACIJA - STRATEŠKE SMERNICE TURIZMA

Priloga 3 k Razvojnemu programu Občine Žirovnica 2030

MAREC 2021

Občina Žirovnica in Zavod za turizem in kulturo Žirovnica

VSEBINA

Sklop 0: UVOD	2
0.1 Krepimo potencial turizma, razvijamo butične zgodbe, delamo trajnostno in uravnoteženo	2
0.2 Kako smo pripravili strateške smernice turizma	3
0.3 Destinacija Žirovnica aktivno dela na 2 ravneh – občina Žirovnica in v okviru Skupnosti Julijskih Alp	5
FAZA 1: SITUACIJSKA ANALIZA – KJE SMO	6
1.1 Kratka analiza stanja in ključne ugotovitve	6
1.2 Povzetek v obliki SWOT analize	9
FAZA 2: KJE BI LAHKO BILI – MOŽNI SCENARIJI	10
2.1 Možni razvojni scenariji	10
2.1.1 Razvojni scenarij 1: »Posel kot ponavadi«	11
2.1.2 Razvojni scenarij 2: »Pospešen razvoj atraktorjev«	12
2.1.3 Razvojni scenarij 3: »Trajnostna butična destinacija«	13
FAZA 3: KAM ŽELIMO – POSLANSTVO, VIZIJA IN POZICIONIRANJE	14
3.1 Poslanstvo – zakaj razvijamo turizem in kaj nas pri tem vodi	14
3.2 Vizija – kaj želimo doseči	15
3.3 Identiteta in ciljno tržno pozicioniranje destinacije	16
3.3.1 Identiteta Žirovnice	16
3.3.2 Ciljno tržno pozicioniranje in trije koncepti motiva prihoda	19
FAZA 4: KAKO PRIDEMO DO TJA - STRATEGIJA	20
4.1 Razvojni koncept – trajnostna butična destinacija	20
4.2 Cilji in kazalniki	22
FAZA 5: UKREPI IN AKTIVNOSTI	25
5.1 Ukrepi in aktivnosti	25
5.1.1 Dvig kakovosti in konkurenčnosti turistične infrastrukture v javnem interesu (v Razvojnem programu OŽ št. 9.1)	25
5.1.2 Produktna in trženjska nadgradnja destinacije (v Razvojnem programu OŽ št. 9.2)	26
5.1.3 Upravljanje razvoja in destinacije (v Razvojnem programu OŽ št. 9.3)	28
5.2 Povzetek strateških projektov po produktnih stebrih	30
KRATICE in VIRI	31

Sklop 0: UVOD

0.1 Krepimo potencial turizma, razvijamo butične zgodbe, delamo trajnostno in uravnoteženo

V okviru procesa priprave novega Razvojnega programa Občine Žirovnice 2030 je bil med devetimi najpomembnejšimi razvojnimi izzivi občine Žirovnica do leta 2030 prepoznan tudi izziv »neizkoriščene priložnosti za razvoj turizma«.

V zadnjih letih se je ob spodbudah Občine Žirovnica in pozitivnih trendih povečalo število sobodajalcev v Žirovnici; obseg ležišč je sredi sezone avgusta 2019 znašal 365. Zaradi odsotnosti hotelskih oziroma *full-service* ponudnikov in kakovostne izvenpenzijske ponudbe aktivnosti skozi celo leto je turizem v občini večinoma vezan na poletno sezono. V treh poletnih mesecih je opravljenih 57 % prenočitev. Ostali del gostov predstavljajo dnevni, pretežno domači obiskovalci – pohodniki v Završnici in po planinah Karavank ter prevladujoče šolske skupine na Poti kulturne dediščine Žirovnica. Uspešno prakso razvoja specializiranih produktov, kot so primeri Golf Bled, Rekreatijski park Završnica, čebelarstvo Noč in gorsko kolesarski spust Predigra, velja razširiti in spodbuditi interes med ostalimi obstoječimi in potencialnimi ponudniki.

Glede na neposredno bližino vodilnih alpskih turističnih destinacij, izjemno kakovost kulturne dediščine in hitro dostopnost destinacije gospodarski deležniki v turizmu in gostinstvu priložnosti za kakovostno rast ne izkoriščajo v celoti. Trditvi, da je turizem še neizkoriščena priložnost občine, pritrjuje tudi 43 % respondentov ankete, ki je bila izvedena v okviru priprave Razvojnega programa Občine Žirovnica 2030, pri čemer izražajo bojazen, da bi turizem prešel v množičnost in gradnjo velikih hotelskih kompleksov. Pomembno priložnost za kakovosten napredek predstavlja članstvo Žirovnice v Skupnosti Julijske Alpe.

Trenutni položaj turizma zahteva jasnejšo opredelitev pozicioniranja in profila destinacije, h kateremu načrtno in neprekinjeno vodimo proces razvoja produktov in usmerjanja zainteresiranih posameznikov. Zelo kakovosten in konkreten okvir za delovanje Žirovnice predstavlja Razvojni načrt za Biosferno območje Julijske Alpe (BOJA) kot trajnostne turistične destinacije (pripravljen leta 2020, za obdobje do 2025).

Ukrepi in aktivnosti na področju turizma prispevajo k **Strateškemu cilju 3 iz Razvojnega programa Občine Žirovnica 2030: Prostor za zeleni navdih in oddih**, v okviru katerega želimo izkoristiti priložnosti za trajnostni razvoj turizma, kmetijstva in lokalnega podjetništva ter krepitev potenciala kulture, skozi strategijo spodbujanja vseh podjetnih, ki želijo ustvarjati 'doma'.

Rezultat ukrepov se bo odražal v bolj prepoznavni in okrepljeni poziciji Žirovnice v okviru območja Julijskih Alp, kot zelene butične (stacionarne) destinacije, ki navduši z izjemno naravo in kulturo, hkrati pa ponudi vse bolj cenjeno avtentičnost in mir. Skozi postopno programsko in infrastrukturno nadgradnjo kulturnih točk, čebelarskega produkta in outdoor ponudbe bo destinacija izboljšala konkurenčnost ponudbe v okviru treh glavnih produktnih stebrov: to so (1) kultura, (2) čebelarstvo in (3) outdoor, ob tem pa krepila kakovost in obseg temeljne sekundarne ponudbe – to je kakovostna butična nastanitvena in gostinska ponudba.

Profesionalizacija destinacijskega upravljanja (DMMO funkcije) in skozi to tudi aktivnejša pozicija v okviru razvojno-trženjske platforme Julijskih Alp bo omogočila doseganje doslej prešibkih sinergij in vidnejše premike tako na razvojno-produktnem povezovanju kot tudi na trženju destinacije.

Območje želimo pozicionirati kot destinacijo, ki si je ne zgolj ogledaš (PROSTOR ZA NAVDIH), temveč jo doživiš in se tu sprostiš (PROSTOR ZA ODDIH) – premik od zdaj prevladujočega izletniškega profila destinacije v zeleno butično stacionarno destinacijo ob vznožju Stola in v naročju Karavank.

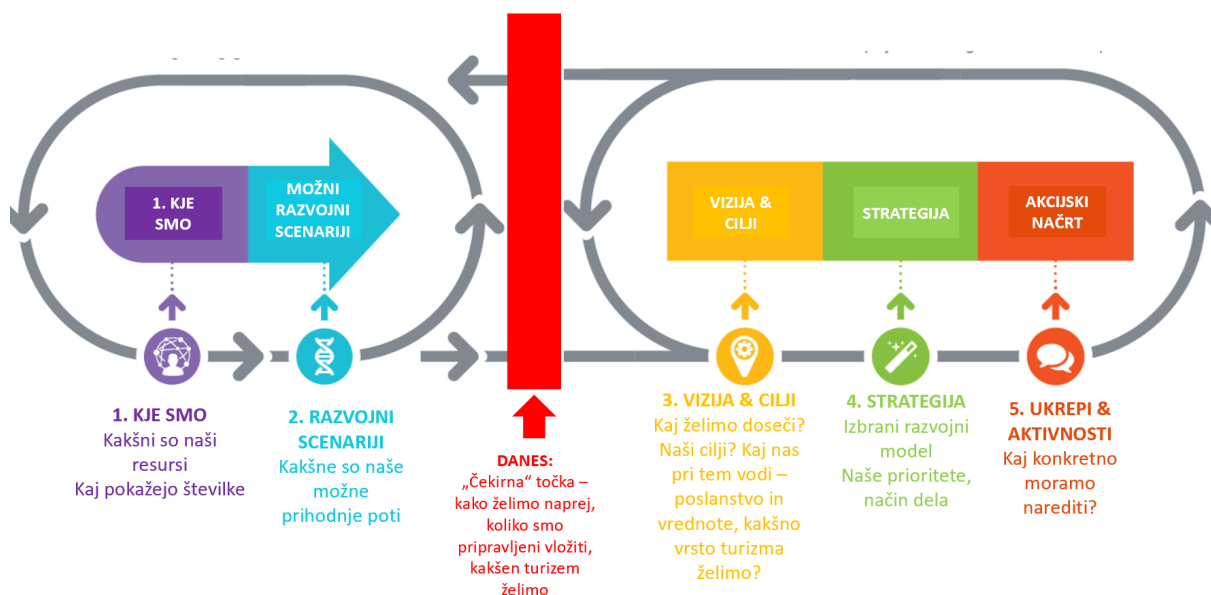
Za doseganje ciljev in vizije je naša pot povzeta v naslednjem principu: **TRAJNOSTNA BUTIČNA DESTINACIJA**.

0.2 Kako smo pripravili strateške smernice turizma

Uvodoma je potrebno poudariti, da je pričujoči dokument nastal v okviru procesa oblikovanja Razvojnega načrta občine Žirovnica 2030, kjer je turizem opredeljen kot Razvojni cilj 9.

Ne gre za samostojen strateški proces in samostojni strateški turistični dokument. Ker se je turizem identificiral kot pomembna razvojna aktivnost in ker je analiza pokazala, da so potrebne dodatne strateške opredelitve, vezane predvsem na profil, identiteto in razvojni koncept, smo te vsebine povzeli v obstoječi prilogi (št. 3).

Proces načrtovanja je razdeljen v 5 faz – temu sledi tudi struktura dokumenta:

Slika 1 Prikaz faz načrtovanja

1. Faza 1: KJE SMO (= kratka situacijska analiza in strateška ocena priložnosti)

V tej fazi smo opredelili stanje, analizirali naše resurse in opredelili priložnosti – ob upoštevanju strateških smernic na krovni ravni slovenskega turizma in še posebej Biosfernega območja Julijskih

Alp, trendov, pa tudi 'nove normalnosti' (ki jo je s COVID-19 prineslo leto 2020). Pripravili smo tudi SWOT analizo z vidika turizma.

2. Faza 2: KJE BI LAHKO BILI (= oblikovanje možnih scenarijev)

Na osnovi danosti ter opredeljenih izzivov in priložnosti smo oblikovali tri možne scenarije razvoja – za vsakega smo povzeli, kaj so značilnosti, kaj prinaša (prednosti in pomanjkljivosti) ter kaj so potrebni resursi. Na ta način smo želeli prikazi možne prihodnje profile destinacije, da bi se lažje odločili za pravo pot. V okviru procesa priprave Razvojnega programa Občine Žirovnica 2030 smo v okviru posebne skupine oziroma delavnice za turizem ter v okviru strateške skupine izbrali ustrezen scenarij, ki je podlaga za predlagane ukrepe in aktivnosti.

3. Faza 3: KAM ŽELIMO (= skupna vizija in tržno pozicioniranje)

Oblikovali smo poslanstvo, vizijo ter opredelili koncept ciljnega tržnega pozicioniranja.

4. Faza 4: KAKO PRIDEMO DO TJA (= 1. DEL: strategija oziroma razvojni koncept)

Na osnovi postavljene vizije smo izbrali scenarij, s katerim bomo uresničili vizijo in cilje. Opredelili smo razvojni model (valoriziramo obstoječe resurse in hkrati razvijamo nove butične zgodbe, po principih trajnostnega in uravnoveženega razvoja).

5. Faza 5: KAKO PRIDEMO DO TJA (= 2. DEL: ukrepi in taktike)

Gradnike razvojnega modela smo pretvorili v ukrepe in aktivnosti.

Izvajanje ukrepov na področju turizma prevzema Zavod za turizem in kulturo Žirovnica (v nadaljevanju ZTK), ki se mora ustrezno kadrovske okrepiti za izvajanje funkcije upravljanja destinacije (od zdajšnjega zavoda, ki se bolj osredotoča na upravljanju kulturnih točk, v zavod, ki upravlja destinacijo, dela na razvoju produktov, povezovanju ponudnikov, kakovosti izkušnje, usmerjanju tokov ...).

Opredeljeni ukrepi in aktivnosti so osnova za vključevanje v vsakoletne Programe dela ZTK.

Spremljanje in vrednotenje izvajanja ukrepov poteka redno letno s strani ZTK, hkrati pa tudi v okviru procesa spremljanja in vrednotenja Razvojnega programa Občine Žirovnica 2030.

Osnovo za spremljanje uresničevanja predstavljajo cilji in kazalniki ter Izvedbeni načrt (ki je sestavni del krovnega dokumenta Razvojni program Občine Žirovnica 2030).

POMEMBNO: Pomemben turistični dokument za razumevanje izzivov, priložnosti in konkretnih ukrepov širšega območja Julijskih Alp je Razvojni načrt za Biosferno območje Julijske Alpe (BOJA) kot trajnostne turistične destinacije (pripravljen leta 2020 in potrjen decembra 2020, za obdobje do 2025).

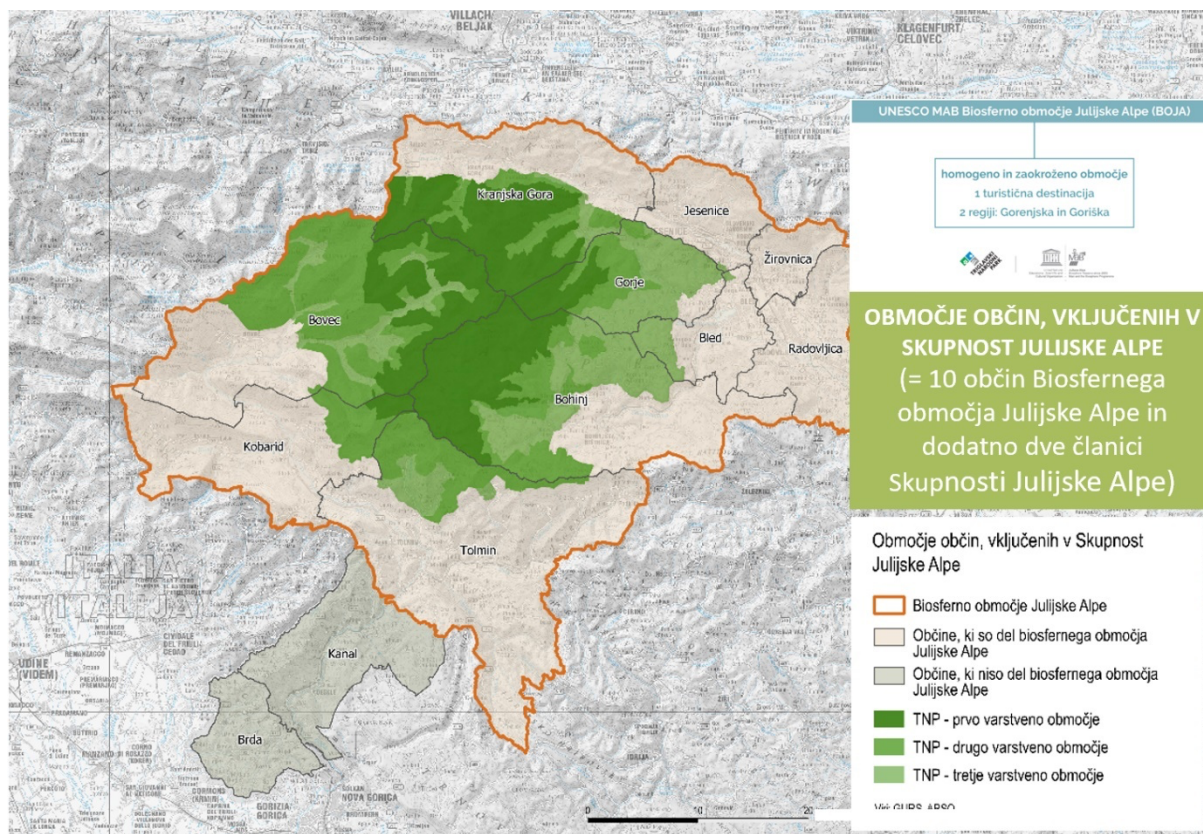
0.3 Destinacija Žirovnica aktivno dela na 2 ravneh – občina Žirovnica in v okviru Skupnosti Julijskih Alp

Dokument obravnava območje občine Žirovnice, ob tem pa se močno naslanja na pozicijo in razvojno-trženjske priložnosti, ki jih ima Žirovnica v okviru UNESCO MAB Biosfernega območja Julijske Alpe.

Destinacija tako deluje na 2 ravneh:

1. Na najbolj temeljni ravni, kjer se dogaja najbolj intenziven razvoj in povezovanje ter gradnja skupne znamke, zgodbe, razvojnih projektov in produktov, je to **turistična destinacija prihoda Žirovnica (= območje občine Žirovnica)**. Seveda je destinacija z vidika gosta že v osnovi razumljena širše.
2. Strategija destinacijo aktivno umešča v **UNESCO MAB Biosferno območje Julijskih Alp**.

Občina Žirovnica je ena od 10 občin (poleg nje so to še občine Bled, Bohinj, Bovec, Gorje, Jesenice, Kobarid, Kranjska Gora, Radovljica in Tolmin), ki tvorijo UNESCO MAB Biosferno območje Julijske Alpe (eno od štirih biosfernih območij v Sloveniji), a edino, ki je umeščeno na območje narodnega parka. Gre za izjemno pozicijo (Triglavski narodni park) in moč (Julijske Alpe kot najhitreje rastoča turistična regija v Sloveniji, ki predstavlja več kot četrtino prenočitev slovenskega turizma). Občine na območju Julijskih Alp se povezujejo že 30 let, v letu 2016 so sprejele skupen razvojni načrt za področje turizma, skozi katerega so okrepili sodelovanje, v letu 2020 pa glede na številne nove izzive pripravile nov Razvojni načrt BOJA kot trajnostne turistične destinacije 2025.

Slika 2 Prikaz umeščenosti UNESCO MAB Biosfernega območja Julijskih Alp ter odnos do Triglavskega narodnega parka (10 občin Biosfernega območja in dodatno dve občini, ki sta članici Skupnosti Julijskih Alp)

FAZA 1: SITUACIJSKA ANALIZA – KJE SMO

1.1 Kratka analiza stanja in ključne ugotovitve

POVZETEK UGOTOVITEV PO KLJUČNIH ELEMENTIH PONUDBE

Žirovnica, zibelka literarne, čebelarске in arheološke dediščine – nesporna pozicija, a še ne dovolj trženjsko privlačno vzpostavljena in pozicionirana destinacija

Eno temeljnih vrednosti in prepoznavnosti občine Žirovnica predstavlja njena izjemna kulturna dediščina in številni veliki ustvarjalci, rojeni pod pobočji Stola. Vrba kot rojstni kraj največjega slovenskega pesnika Franceta Prešerna je identitetni simbol Slovenstva in nacionalne kulture ter ponos občine. Razglasitev 20. maja, rojstnega dneva v Breznici pri Žirovnici rojenega pionirja sodobnega čebelarstva Antona Janše, za svetovni dan čebel, še temeljiteje uveljavlja čebelarstvo tradicijo občine. V občini je skupaj 141 registriranih enot kulturne dediščine, med njimi 5 spomenikov državnega pomena (Rojstna hiša Franceta Prešerna, Rojstna hiša Frana Saleškega Finžgarja, Vaška lipa, Cerkev sv. Marka in Arheološko najdišče Ajdna), izpostaviti velja še tri spomenike občinskega pomena (Čopova rojstna hiša z Muzejsko sobo Ajdna, Jalnova rojstna hiša in spominski čebelnjak Antona Janše). V letu 2019 so Prešernova, Čopova in Finžgarjeva rojstna hiša beležile 30.079 obiskovalcev. Najpomembnejši spomeniki in rojstne hiše velikih mož so povezane v Pot kulturne dediščine Žirovnica. Ob literarnem in čebelarstem primatu se občina ponaša še z močno arheološko dediščino. Vsi produkti za ustrežnejšo pozicijo in večjo valorizacijo potrebujejo produktno in trženjsko nadgradnjo ter pretvorbo v butična doživetja, ki ponudijo jasno vrednost in motiv za nekajurni obisk, tudi za tuje obiskovalce.

Potrojitev števila turističnih ležišč, a primanjkuje ponudnikov, ki bi ustvarjali motiv za prihod celo leto

V zadnjih letih se je ob spodbudah Občine in pozitivnih trendih rasti turizma (še posebej izrazito v Alpah Sloveniji in znotraj le-te na območju Julijskih Alp) povečalo število sobodajalcev v občini Žirovnica – obseg ležišč se je od leta 2008 do 2019 potrojil in je sredi sezone (avgusta) 2019 znašal 365 ležišč (podatek SURS). Po podatkih AJPEŠ je bilo jeseni 2020 registriranih 47 nastanitvenih ponudnikov (na ta dan sicer ne vsi kot aktivni) – večinoma so to apartmajski ponudniki, zasebne sobe in planinski domovi, med njimi pa ni nobenega hotela ali turistične kmetije. Število ležišč je kljub rasti še vedno zelo nizko in v strukturi 12 občin Skupnosti Julijskih Alp predstavlja zgolj 0,75 % vseh ležišč. Manjka manjših kakovostnih butičnih nastanitvenih ponudnikov, še posebej turističnih kmetij.

Izjemna rast prenočitev (v dobrih desetih letih 10-kratno povečanje), a kar 57 % od 21.113 prenočitev je opravljenih v treh poletnih mesecih, saj ni full-service nastanitvenih ponudnikov

V občini Žirovnica je bilo v letu 2019 21.113 prenočitev (od tega 83 % tujih) in 9.567 prihodov (od tega 75 % tujih). Prenočitve so se v obdobju od leta 2008 povečale za okvirno 10-krat (v letu 2018 je bilo zgolj 2.305 prenočitev), še bolj so se povečali prihodi (12-kratnik) oziroma s 789 prihodov leta 2008 na 9.567 v letu 2019. Večja rast prihodov pomeni, da se je povprečna doba bivanja v tem obdobju znižala s 2,9 dni leta 2008 na 2,2 dni v letu 2019 (podobno kot je trend v Evropi in Sloveniji). Prenočitve v občini Žirovnici na območju Julijskih Alp predstavljajo manj kot pol odstotka (0,47 %). Zaradi odsotnosti hotelskih oziroma full-service ponudnikov in kakovostne izvenpenzijske ponudbe skozi celo leto je

turizem v občini večinoma vezan na poletno sezono. V dveh poletnih mesecih je opravljenih 44 % vseh prenočitev oziroma vključno z junijem 57 %.

Kljub rasti prenočitev ima Žirovnica še vedno predvsem profil izletniške destinacije

Žirovnica med prevladujočimi tujimi gosti velja za dobro alternativo za bivanje v privlačni alpski regiji – blizu Bleda, v lepem naravnem okolju, stran od vrveža turističnih destinacij, razlogi za izbor so lahko tudi nižje cene izven teh centrov. Večina ponudnikov svoje zmogljivosti uspešno trži preko platform, kot je Booking.com, vse bolj pa se destinacija uveljavlja tudi na aktivne raziskovalce, ki iščejo dobre izhodiščne točke (predvsem) za pohodniške, pa tudi kolesarske ture. Pomemben produkt za gradnjo prepoznavnosti Žirovnice je med drugim pohodniška pot Julijana, ki s 3. etapo teče tudi skozi Žirovnico. Sicer večino gostov predstavljajo dnevni, pretežno domači obiskovalci – pohodniki v Završnici in po planinah Karavank ter prevladujoče šolske skupine na Poti kulturne dediščine Žirovnica (oziroma skupaj 30.079 obiskov Prešernove, Čopove in Finžgarjeve rojstne hiše v letu). Za krepitev imidža in pozicije stacionarne destinacije je nujna okrepitev obsega manjših butičnih nastanitev ter aktivnejša trženjska valorizacija platforme Skupnosti Julijskih Alp.

Turizem je trenutno še ne dovolj izkoriščena priložnost

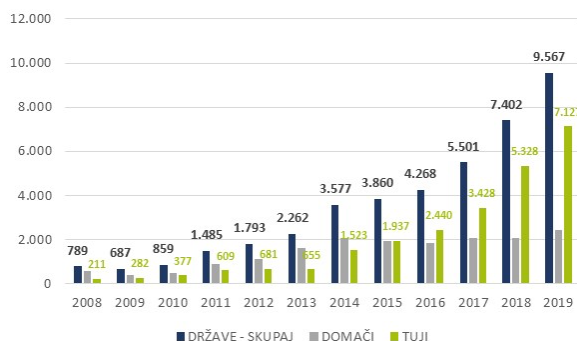
Glede na neposredno bližino vodilnih alpskih turističnih destinacij (Bled, vse bolj tudi Radovljica, ter nato še druge destinacije na območju Julijskih Alp), izjemno kakovost kulturne dediščine in hitro dostopnost destinacije, gospodarski deležniki v turizmu in gostinstvu v občini priložnosti za kakovostno rast ne izkoriščajo v celoti. Trditvi, da je turizem še neizkoriščena priložnost občine pritrjuje tudi 43 % respondentov ankete, ki je bila izvedena v okviru priprave Razvojnega programa Občine Žirovnica 2030, pri čemer izraža bojazen, da turizem ne sme preiti v množičnost in gradnjo velikih hotelskih kompleksov. Uspešno prakso razvoja specializiranih produktov, kot so primeri Rekreativnega parka Završnica, čebelarstva Noč in gorsko-kolesarskega spusta Predigra, velja razširiti in spodbuditi interes med ostalimi obstoječimi in potencialnimi ponudniki. Pomembno priložnost za kakovosten napredek predstavlja članstvo Žirovnice v Skupnosti Julijske Alpe. Trenutni položaj turizma zahteva jasnejšo opredelitev pozicioniranja in profila destinacije in bolj proaktivno sodelovanje. Pomemben okvir delovanja Žirovnice tako predstavlja Razvojni BOJA kot trajnostne turistične destinacije.

Kljub COVID-19 in izredni prizadetosti turizma ostaja to panoga, ki ima močno perspektivo – ob pravem razvojnem konceptu

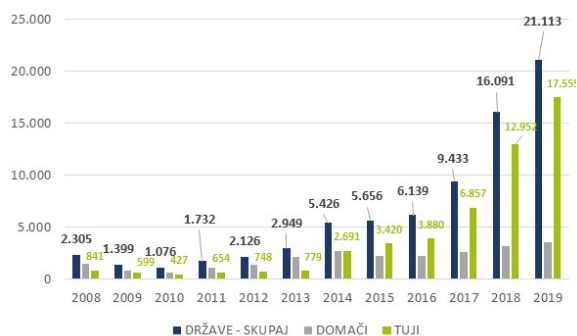
Že pred pomladjo 2020, ko je svetovni turizem v celoti zaustavil COVID-19, se je pričakovala upočasnitev oziroma umiritev rasti, tako na globalni ravni kot tudi v Sloveniji, ki je v zadnjih 2 do 3 letih sicer beležila nadpovprečne rasti. Glede na visoke rasti v nekaterih slovenskih destinacijah (sploh na območju Julijskih Alp) so se že kazali negativni učinki prekomernega obiska (gneča, rast cen nepremičnin, selitev prebivalcev iz središča, z namenom oddajanja nepremičnin, slabše perspektive za stanovanja za mlade, hrup, obremenitve okolja, pritisk na infrastrukturo ...), sicer predvsem v določenih poletnih mesecih in ob koncih tedna. V ospredje je vse bolj prihajala potreba po aktivnem upravljanju destinacije, tokov, izkušnje – ter skrb za ravnotežje med obiskom in življenjem. V poletju 2020 se je pokazalo, bolj kot kadarkoli doslej, kako pomembna in na zunanje vplive manj občutljiva je tista ponudba, ki je kakovostna, butična in ki se razvija po trajnostnih principih, pa tudi pomen turizma, saj prinaša denar za investicije v javno infrastrukturo in številne multiplikativne učinke. Žirovnica je glede na razvojno fazo šele v začetku vzpostavljanja kot turistična destinacija, zato je situacija ni močnejše

prizadela. Zagotovo pa mora biti to trenutek, ko še močneje ozavestimo potrebo po razvoju trajnostnega, butičnega turizma, ki bo bolj odporen na tovrstne in druge krizne situacije v prihodnje.

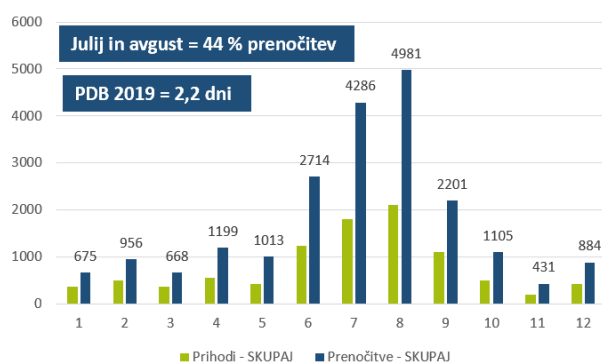
V grafih v nadaljevanju so povzeti: gibanje prenočitev in prihodov v občini Žirovnica v obdobju 2008 do 2019, prikaz sezonske razporejenosti prenočitev (leto 2019), obisk rojstnih hiš in prikaz števila ležišč in prenočitev v letu 2019 s primerjavami z drugimi občinami v okviru Skupnosti Julijskih Alp.

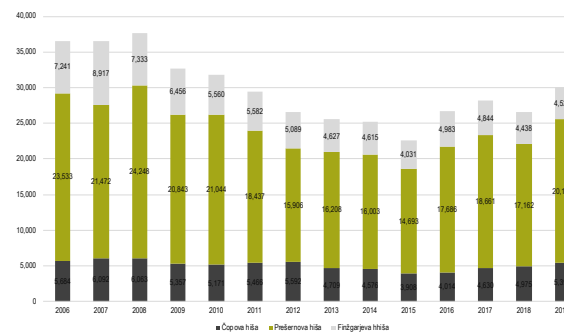
Slika 3 Gibanje števila prihodov v občini Žirovnica v obdobju od 2008 do 2019 (vir SURS)

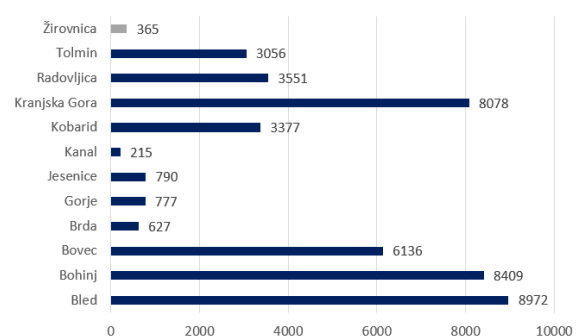
Slika 4 Gibanje števila prenočitev v občini Žirovnica v obdobju od 2008 do 2019 (vir SURS)

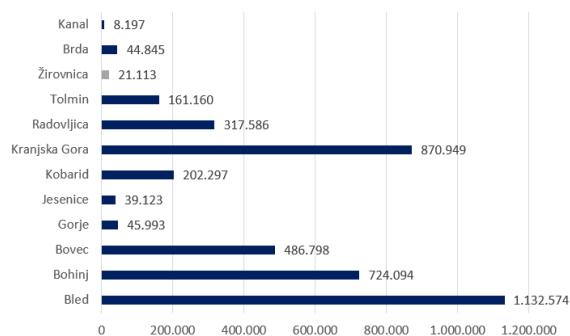
Slika 5 Prikaz sezonskosti obiska, za leto 2019 (vir SURS)

Slika 6 Obisk Čopove, Prešernove in Finžgarjeve hiše med 2006 in 2019 (vir ZTKŽ)

Slika 7 Prikaz števila ležišč za posamezne občine v okviru SJA (stanje avgusta 2019, vir SURS)

Slika 8 Prikaz števila prenočitev za posamezne občine v okviru SJA (za leto 2019, vir SURS)

Razvojni program Občine Žirovnica 2030 je med devetimi ključnimi izzivi opredelil IZZIV 8: Neizkoriščene priložnosti za razvoj turizma. SMER INTERVENCIJE: Trajnostni razvoj turizma.

1.2 Povzetek v obliki SWOT analize

SWOT analiza je pripravljena z vidika turizma na območju občina Žirovnica. Opredeljuje:

1. **PREDNOSTI** = V čem smo v destinaciji močni, dobri?
 2. **SLABOSTI** = Katere so naše pomanjkljivosti, ki nas v primerjavi s konkurenti lahko ovirajo?
= *NOTRANJE prednosti in slabosti (= na katere lahko s svojim delovanjem vplivamo).*
-
3. **PRILOŽNOSTI** = Katere priložnosti so v zunanjem okolju, ki nam lahko pomagajo pri ciljih?
 4. **NEVARNOSTI** = Kateri dejavniki v zunanjem okolju nas lahko ogrozijo?
= *ZUNANJE priložnosti in nevarnosti (= na katere ne moremo neposredno vplivati).*

Tabela 3: SWOT analiza turizma v občini Žirovnica – opredelitev po 5 ključnih točk

SWOT analiza za razvoj turizma v občini Žirovnici	
PREDNOSTI (= atributi)	SLABOSTI (= šibke točke)
1. Mirno, naravno in tradicionalno podeželsko okolje Gorenjske, ki je prijetno za življenje in za obisk (t.i. »liveability«) – prostor za zeleni oddih in navdih 2. Odlična lokacija v najbolj obiskani slovenski makro destinaciji (Alpska Slovenija – Julijske Alpe), bližina močnih ikon slovenskega turizma in dobra prometna dostopnost 3. Izjemna kultura in nacionalne ikone: Prešeren, čebele 4. Lepo naravno okolje ob vznožju Stola in v naročju Karavank – pohodništvo in kolesarjenje in druge aktivnosti v naravi 5. Občina Žirovnica je del UNESCO MAB Biosfernega območja Julijske Alpe (10 občin Gorenjske in Goriške in Triglavski narodni park)	1. Pomanjkanje nastanitvenih zmogljivosti (število, struktura in kakovost) – še vedno prevladujoč izletniški karakter destinacije 2. Pomanjkanje kakovostne gastronomske ponudbe 3. Nepovezana ponudba, neprofilirana identiteta območja in neobstoječa turistična tradicija 4. Ni močnih turističnih ponudnikov, ki bi bili pospeševalci razvoja in aktivno prisotni na trgu 5. Še ne vzpostavljena funkcija razvoja in upravljanja destinacije (v okviru obstoječega zavoda predvsem poudarek na upravljanju kulture)
PRILOŽNOSTI (= možne gonilne sile)	NEVARNOSTI (= nejasnosti)
1. Nadpovprečna rast turizma na območju Julijskih Alp (tudi v novi normalnosti trendovska destinacija – razsežnost prostora, aktivnosti v naravi) 2. Kakovostna, uravnotežena rast in novi trendi v turizmu (novo razumevanje luksuza, butičnost) 3. Povezovanje – širše razumevanje turizma (podjetništvo, kmetijstvo, lokalna skupnost, ohranjanje kulturne krajine in identiteta, design, arhitektura) 4. Inovativni pristopi k razvoju produktov in trženju – zelena in avtentična doživetja, po meri sodobnega turista, ki beži od množic in išče edinstvena doživetja in občutek, da je del lokalne skupnosti 5. Platforme za aktiviranje ljudi (mladi, rokodelci, kmetje, podjetniki, prebivalci, aktivni starejši) – vključitev domačinov	1. Neizkoriščanje razvojno-trženjskih povezav v okviru Biosfernega območja Julijske Alpe 2. Naraščanje prometa – hrup, varnost, zgostitve 3. Mladi ne prepoznavajo potenciala v turizmu 4. Globalna tveganja: podnebne spremembe, epidemije, recesija 5. Krajšanje dobe bivanja ter upad porabe izletniških in tranzitnih gostov

FAZA 2: KJE BI LAHKO BILI – MOŽNI SCENARIJI

Situacijska analiza je jasno opredelila danosti in potenciale za razvoj turizma na območju. Na teh osnovah smo opredelili 3 možne scenarije razvoja turizma v občini Žirovnica, **s ciljem, da si lažje predstavljamo možne poti razvoja turizma v občini Žirovnica, se zavedamo njihovih prednosti in pomanjkljivosti, pa tudi tveganj, in izberemo tisto, ki najbolj ustreza danostim in potencialom ter pričakovanjem ljudi, ki tu živijo.**

2.1 Možni razvojni scenariji

OPREDELITEV MOŽNIH RAZVOJNIH SCENARIJEV (kaj so možne „prihodnosti“ Žirovnice kot turistične destinacije) Za lažjo predstavbo o tem, kaj je možna prihodnja strategija		
Razvojni scenarij 1: „POSEL KOT PONAVALDI“	Razvojni scenarij 2: „POSPEŠEN RAZVOJ ATRAKTORJEV“	Razvojni scenarij 3: „TRAJNOSTNA BUTIČNA DESTINACIJA“
= IZLETNIŠKA DESTINACIJA	= MUST VISIT (IZLETNIŠKA) DESTINACIJA	= BUTIČNA STACIONARNA DESTINACIJA
► Kulturne točke – dnevni obisk večinoma domači gostje (šolske skupine) ► Lepa izletniška točka za preživeti dan v naravi ► Tuji stacionarni gostje – destinacija prihoda so Julijske Alpe (umik od gneče v večjih turističnih krajih – Žirovnica je izhodišče in ne končna destinacija prihoda)	► Povečan obisk kulturnih atrakcij – domači gostje, rast tudi tujih ► Žirovnica postane obvezna izletniška točka obiska za goste na območju JA in širše (tudi iz Ljubljane) ► Postopna rast prenočitev in krepitev stacionarnega profila (pod pogojem večanja nastanitve)	► Destinacija se razvija kot zelena butična destinacija ► Rast avtentičnih doživetij, manjše kakovostne butične nastanitve in kakovostna kulinarčna ponudba ► Skrb za uravnotežen razvoj in rast ► Izkorišča in komunicira se odlična lokacija v bližini prepoznavnih turističnih centrov – a bolj pristen in podeželski karakter
GONILNE SILE: 1-BOJA raste nadpovprečno, 2-vse večji poudarek na premišljenem in uravnoteženem razvoju, 3-vse večji poudarek se daje na kakovosti bivanja ljudi in kakovosti izkušnje obiskovalca, 4-vizija Slovenije kot turistične destinacije: zelena, butična, 5-zvezdična doživetja, poudarek na višji dodani vrednosti, 5-ljudje danes iščejo avtentičnost in želijo poglobljeno izkušnjo		
NEJASNOSTI in NEVARNOSTI: 1-umiranje rasti in z letom 2020 COVID-19, 2-pripravljenost in podjetnost zasebnih ponudnikov za razvoj ponudbe v občini, 3-sredstva za javne investicije		

Slika 9 Prikaz treh možnih razvojnih scenarijev

V nadaljevanju jih podrobneje predstavljamo.

2.1.1 Razvojni scenarij 1: »Posel kot ponavadi«

Razvojni scenarij 1: »POSEL KOT PONAVALDI«	
ZNAČILNOSTI SCENARIJA	
= Žirovnica kot izletniška destinacija	
► Postopna organska rast – odziv na povpraševanje trga. ► Ni prebojnih premikov in investicij – manjša vlaganja v razvoj ponudbe s strani občine in novi manjši ponudniki.	
Scenarij pomeni, da večinoma nadaljujemo na isti način, kot je razvoj turizma potekal do zdaj – gre za organski razvoj, ki ni strateško upravljan in pospešen (tako ne z razvojnega kot trženjskega stališča): 1. Kulturne točke – dnevni obisk večinoma domači gostje (šolske skupine). 2. Lepa izletniška točka za preživeti dan v naravi. 3. Tuji stacionarni gostje – končna destinacija prihoda so Julijske Alpe (umik od gneče v večjih turističnih krajih – Žirovnica je izhodišče in ne končna destinacija prihoda) – obiskovalec izbere Žirovnico, ker mu je bolj všeč karakter destinacije ali pa zaradi ugodnejših opcij bivanja. - Ni večjih sprememb na področju nastanitvenih zmogljivosti – do leta 2030 lahko pričakujemo vsaj podvojitev ležišč (in prenočitev), vendar glede na izredno nizke izhodiščne vrednosti to pomeni le nekaj novih ponudnikov na trgu, kar pa ne predstavlja vidnejših premikov. - Destinacija ne razvije zelo jasnega motiva za prihod in ponudbe vrednosti (tako imenovane 'value proposition') – destinacija ponuja vse (kulturno dediščino, naravo, možnosti za rekreacijo) – vendar ne v obliki prodajnih produktov (predvsem kot seznam možnosti) in ne znamo se osredotočiti. - Povezovanje obstoječih točk poteka v obliki kratkih izletov, večinoma za domači trg (skupine). - Ni vidnejših, zagotovo pa ne prebojnih vlaganj v turistično in drugo javno infrastrukturo. 8. Destinacija nima vzpostavljenega destinacijskega managementa v pravem pomenu besede (DMMO – Destination Management Marketing Organisation), z vsemi funkcijami destinacijskega managementa.	
POZITIVNO (kaj je dobro)	NEGATIVNO (kaj so slabosti in tveganja)
► Organski razvoj pomeni, da se turizme razvija glede na interes ponudbe in povpraševanja, brez večjih tveganj in potreb po vložkih s strani občine. ► Ni nevarnosti prekomernega obiska in vpliva na kakovost bivanja. ► Zagotovljena trajnost (ni obremenitve prostora in ni večjih infrastrukturnih posegov v prostor).	► Ne izkoristimo potencialov – turizem kot neizkoriščena priložnost. ► Za prebivalce pomeni, da se skozi turizem strateško ne razvija imidž in višja vrednost prostora, vrednost nepremičnin in kakovost okolja. ► Za podjetnike pomeni, da se ne spodbuja vlaganj, s čemer je turizem kot panoga manj privlačen – manjka jasno sporočilo, da turizem predstavlja dobro podjetniško priložnost. ► Ni novih delovnih mest.
Potrebni koraki, resursi	
► Nadaljevanje dosedanjega koncepta – vložki, vendar postopni in v manjšem obsegu. ► Odločilna vloga občine.	

2.1.2 Razvojni scenarij 2: »Pospešen razvoj atraktorjev«

Razvojni scenarij 2: »POSPEŠEN RAZVOJ ATRAKTORJEV«	
ZNAČILNOSTI SCENARIJA = (Must visit) izletniška destinacija	
▶ Programska in infrastrukturna nadgradnja osrednje kulturne točke (Prešernova domačija). ▶ Vzpostavitev ene nove močne TOP atrakcije (ČEBELE). ▶ Nujno okrepiti gostinsko ponudbo (obseg in kakovost). ▶ Okrepitev povezav v okviru Julijskih Alp in trženja.	
Scenarij pomeni, da prihodnji razvoj zastavimo drzno, z večjimi investicijami v ključne atrakcije, v smeri krepitve destinacije kot privlačne izletniške destinacije, ob tem pa se krepi tudi stacionarni profil:	
1. Izvede se nekaj strateških projektov – investicij v javno in turistično infrastrukturo (atrakcije). 2. Povečan obisk kulturnih atrakcij – domači gostje, s povečano atraktivnostjo glavnih atraktorjev pa rast tudi tujih. 3. Žirovnica postane obvezna izletniška točka obiska za goste na območju Julijskih Alp in širše (tudi iz Ljubljane). 4. S krepitvijo pozicije kot točke obiska za 1 dan/nekaj ur se postopno krepi tudi stacionarni profil (rast nočitev, vendar pod pogojem večanja obsega nastanitve). 5. Identiteta prostora se profilira. 6. Prostor postane zanimiv za domače in tuje investitorje. 7. Destinacija razvije jasn motiv za prihod in ponudbe vrednosti (tako imenovane 'value proposition'). 8. Destinacija vzpostavi aktivnejše upravljanje (funkcija DMMO), saj to zahtevajo izvedene investicije.	
POZITIVNO (kaj je dobro)	NEGATIVNO (kaj so slabosti in tveganja)
▶ Viden premik – povečan obisk. ▶ Močen signal in spodbuda za nove ponudnike (gostinski, nastanitve). ▶ Nove zaposlitvene in podjetniške priložnosti. ▶ Škarje in platno v rokah občine.	▶ Potrebna velika investicija občine. ▶ Velika organizacijska in trženjska zaveza. ▶ Potreba po dobrih upravljavcih atrakcij. ▶ Pomanjkanje interesa za javno-zasebna partnerstva.
Potrebni koraki, resursi	
▶ Znatni vložki občine. ▶ Potrebna kadrovska okrepitev in profesionalizacija zavoda v DMMO funkcijo. ▶ Aktivna politika in spodbude za podjetniški sektor, ki bi nato valorizirali te resurse.	

2.1.3 Razvojni scenarij 3: »Trajnostna butična destinacija«

Razvojni scenarij 3: »TRAJNOSTNA BUTIČNA DESTINACIJA«	
ZNAČILNOSTI SCENARIJA = Butična stacionarna destinacija ▶ Povečan obseg kakovostnih butičnih nastanitev. ▶ Povečan obseg in kakovost gostinske ponudbe. ▶ Pospešen razvoj avtentičnih doživetij. ▶ Profesionalizacija destinacijskega upravljanja. ▶ Postopna programska in infrastrukturna nadgradnja kulturnih točk in ponudbe outdoor.	
Scenarij pomeni, da poteka prihodnji razvoj turizma postopno, po trajnostnih načelih, v smeri zelene butične destinacije: 1. Destinacija se razvija kot zelena butična destinacija. 2. Skrb za uravnotežen razvoj in rast – ravnotežje med obiskom in kakovostjo življenja. 3. Rast avtentičnih doživetij, manjše kakovostne butične nastanitve in kakovostna ponudba gastronomije 4. Izkorišča/komunicira se odlična lokacija v bližini prepoznavnih turističnih centrov – vendar se ohranja bolj pristen in podeželski karakter. 5. Postopna programska in infrastrukturna nadgradnja kulturnih točk in ponudbe outdoor.	
POZITIVNO (kaj je dobro)	NEGATIVNO (kaj so slabosti in tveganja)
▶ Poudarek na zasebnih iniciativah – kar je jedro vsake zdrave destinacije. ▶ Uravnotežen in premišljen razvoj – trajnost.	▶ Počasen razvoj. ▶ Tveganje, da se koncept, kot je zastavljen, ne razume v njegovem pravem potencialu in se ne realizira – v tem primeru gre za scenarij 1.
Potrebni koraki, resursi	
▶ Aktivna politika in spodbude za podjetniški sektor – motiviranje in izobraževanje. ▶ Postopna vlaganja v kulturne atrakcije in outdoor ponudbo ter javno turistično infrastrukturo. ▶ Profesionalizacija DMMO funkcije – človeški resursi. Potrebni kakovostni upravljavski kadrovske resursi, ki ta koncept vodijo, razvijajo, pospešujejo in upravljaajo.	

FAZA 3: KAM ŽELIMO – POSLANSTVO, VIZIJA IN POZICIONIRANJE

3.1 Poslanstvo – zakaj razvijamo turizem in kaj nas pri tem vodi

Turizem predstavlja eno izmed glavnih in za prihodnost najbolj perspektivnih gospodarskih panog – v svetu in v Sloveniji, **pa čeprav je leto 2020 pokazalo, da tudi najbolj občutljiva. Zato je še toliko bolj pomembno, da turizem razvijamo s pravimi motivi in na pravi, uravnotežen in trajnosten način. Le takšen turizem bo odporen tudi v nestabilnih časih in v primeru prihodnjih kriznih situacij.**

Zavedamo se, da je turizem gospodarska panoga, ki ima največji posredni vpliv na lokalno okolje ter da je pomemben pospeševalec ohranjanja okolja, varovanja narave, izboljšanja urejenosti okolja in kakovosti življenja za lokalne prebivalce. **Turizem razumemo kot dejavnost, ki je močno vpeta v lokalno okolje; ne kot ločeno gospodarsko panogo, rezervirano za turistične deležnike in obiskovalce, temveč kot dejavnost, ki je tesno povezana z razvojem lokalne skupnosti, razvojnimi načrti občine, ureditvijo prostora, kakovostjo življenja, kmetijstvom, obrtjo, podjetništvom ...**

Na ta način imamo od turizma učinke vsi:

- ▶ **Ljudje, ki tu živimo** (= bolj urejeno in kakovostno okolje, infrastruktura, ki prinaša vrednost tudi prebivalcem, urejena kulturna krajina, ki spoštuje identiteto prostora, imidž kraja, vrednost nepremičnin);
- ▶ **Ljudje, ki živijo od turizma** (= nova delovna mesta, osnova za delo, turizem kot dopolnilna ali redna dejavnost, turizem kot platforma za prodajo kmetijskih in obrtniških izdelkov, turizem kot priložnost, da ostanemo doma in delamo v domačem okolju, brez vožnje na delo v druge občine);
- ▶ **Obiskovalci, ki to območje obiščejo** (= doživetje, ki ga radi delimo, lepa izkušnja, doživljanje pristnega podeželskega okolja, nakup lokalnih izdelkov in pridelkov ...).

Kaj je naše POSLANSTVO? Zakaj razvijamo turizem?

Naše temeljno poslanstvo je, **da ohranjamo našo izjemno dediščino in naravne danosti.**

Ker turizem razvijamo na odgovoren in trajnosten način, bo ta prostor prijeten za življenje, delo in obisk tudi jutri.

3.2 Vizija – kaj želimo doseči

Ker je turizem močno vpet v razvojni koncept občine, se pri opredelitvi vizije neposredno navezujejo na vizijo občine Žirovnica (kot je opredeljena v Razvojnem programu Občine Žirovnice 2030).

<i>Vizija občine Žirovnica</i>	<i>Vizija Žirovnice kot turistične destinacije</i>
Občina Žirovnica 2030 je trajnostno naravnana občina na pragu Karavank, kjer kakovostno sobivamo in sr(e)čno ustvarjamo.	Trajnostna butična destinacija za navdih in oddih.
Občino Žirovnica 2030 označuje ohranjen tradicionalen gorenjski podeželski ambient, ki ga identitetno bogati dediščina dr. Franceta Prešerna in ostalih velikih mož slovenske ustvarjalnosti. Urejene vasi ob vznožju Stola domačinom omogočajo kakovostno in aktivno življenje v stiku z naravo, podjetnim nudijo mirno okolje za dinamično globalno delovanje in sonaravno kmetovanje, obiskovalcem pa omogočajo pristno turistično doživljanje. (Pojasnilo vizije iz Razvojnega programa Občine Žirovnice 2030)	
<i>Gradniki krovne vizije - vrednote</i>	<i>Gradniki turistične vizije – vrednote</i>
▶ TRAJNOSTNA OBČINA ▶ PODEŽELSKA OBČINA ▶ KULTURNO USTVARJALNA OBČINA ▶ SAMOOSKRIBNA IN ODPORNA OBČINA ▶ SRČNA OBČINA ▶ AKTIVNA OBČINA ▶ TRADICIONALNA OBČINA ▶ ZAVZETA OBČINA ▶ ODZIVNA IN PRILAGODLJIVA OBČINA	▶ TRAJNOSTNA DESTINACIJA (turizem razvijamo na trajnosten način) ▶ BUTIČNA DESTINACIJA (smo manjša, pristna podeželska destinacija, po meri individualnega raziskovalca) ▶ SRČNA DESTINACIJA (prijaznost in srčnost podeželskega bivalnega okolja se kaže v našem gostoljubju) ▶ USTVARJALNA DESTINACIJA (Žirovnica kot zibelka kulture in čebelarstva je prostor za navdih) ▶ AKTIVNA DESTINACIJA (umeščenost v naročje Karavank nam daje zeleno energijo)

Kako razumemo TRAJNOSTNA? Na naravi in kulturni dediščini temelječa, ki jo razvijamo na premišljen, uravnotežen način, po principih trajnosti (kar dokazujemo tudi z okoljskimi certifikati za ponudnike, ekološko lokalno pridelano hrano in uresničevanjem kriterijev trajnostnega razvoja destinacije – vstop v Zeleno shemo slovenskega turizma in pridobitev znaka Slovenia Green Destination).

Kako razumemo BUTIČNA? Nemnožična, koncept manjših nastanitvenih ponudnikov, kakovostne lokalne gastronomije in butičnih avtentičnih doživetij. Delo na kakovostni storitvi in nujenju občutka osebne izkušnje v pristnem podeželskem okolju.

Kako razumemo pojem za NAVDIH in ODDIH? V Žirovnico ne pridemo zgolj po nova znanja in spoznanja (navdih), ki nam jo obljublja kot zibelka kulture in čebelarstva, temveč tudi po/na oddih – za nekaj dni, v prijetno podeželsko okolje, ki nam omogoča raziskovanje Julijskih Alp in doživetje narave ob vznožju Stola, na bolj sproščen (raziskovanje in sprostitev v naravnem okolju) ali pa aktiven način (pohodništvo in kolesarjenje).

3.3 Identiteta in ciljno tržno pozicioniranje destinacije

3.3.1 Identiteta Žirovnice

Javni zavod za turizem in kulturo Žirovnica je pred nekaj leti pripravil **ново vizualno identiteto (znamko) za Žirovnico kot turistično destinacijo** – pred tem je destinacija, razen korporativnega znaka za zavod in občinskega grba, ni imela.

Žirovnica ima **krovno znamko** za področje turizma in **3 produktne znamke**, ki po principu indosiranega modela znamčenja izkoriščajo prepoznavnost krovne znamke, ji dodajajo produktni karakter (barvne in ikonične različice simbola srca) in ustvarjajo zaokrožen in prepoznaven sistem komuniciranja. *Več o produktnem konceptu v poglavju 4.*

Znamka oziroma celoten sistem znamk Žirovnice kot turistične destinacije **ustrezno upodablja identiteto Žirovnice in komunicira sodobno, v skladu s časom in hkrati ob spoštovanju tradicije**. Ocenjujemo, da je znamka – glede na to, da je identiteta Žirovnice kot zibelke kulture in čebelarstva, ki je močno vpeta v identiteto kraja in ljudi – uporabljiva tudi širše, ne zgolj za področje turizma; torej tudi za razne javne programe, inštitucije in druga področja delovanja občine.

KROVNA ZNAMKA ŽIROVNICE KOT TURISTIČNE DESTINACIJE

ŽIRO♥NICA

3 PRODUKTNE ZNAMKE, KI PRIKAZUJEJO 3 KLJUČNE PRODUKTNE STEBRE ŽIROVNICE KOT TURISTIČNE DESTINACIJE

(produktne znamke po principu indosiranega modela znamčenja izkoriščajo prepoznavnost krovne znamke, ji dodajajo produktni karakter in ustvarjajo zaokrožen in prepoznaven sistem)

ŽIRO♥NICA

Zelena energija

ŽIRO♥NICA

Zibelka čebelarstva

ŽIRO♥NICA

Literarna pot

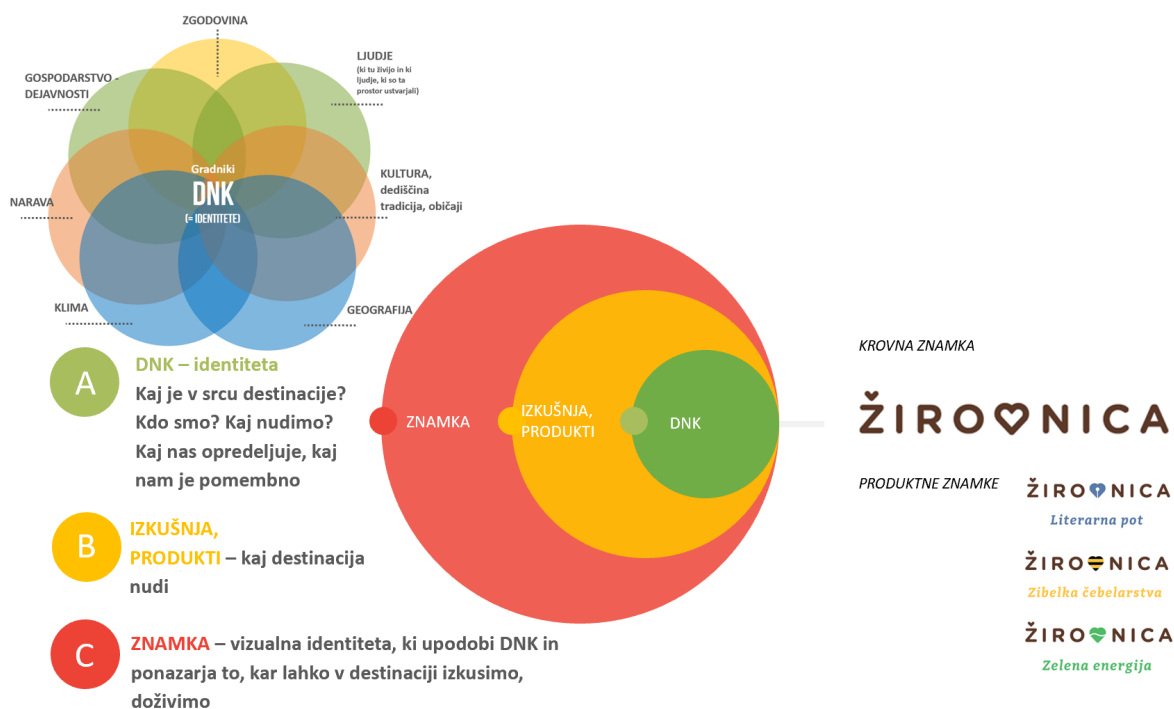
Slika 10 Prikaz obstoječega sistema znamčenja za Žirovnico kot turistično destinacijo, ki ga velja krepiti tudi na drugih področjih

V nadaljevanju shematsko prikazujemo odnos med identiteto (t.i. DNK), produkti oziroma doživetji in znamko, za boljše razumevanje soodvisnosti in povezav med njimi.

Pomembno:

V Žirovnici:

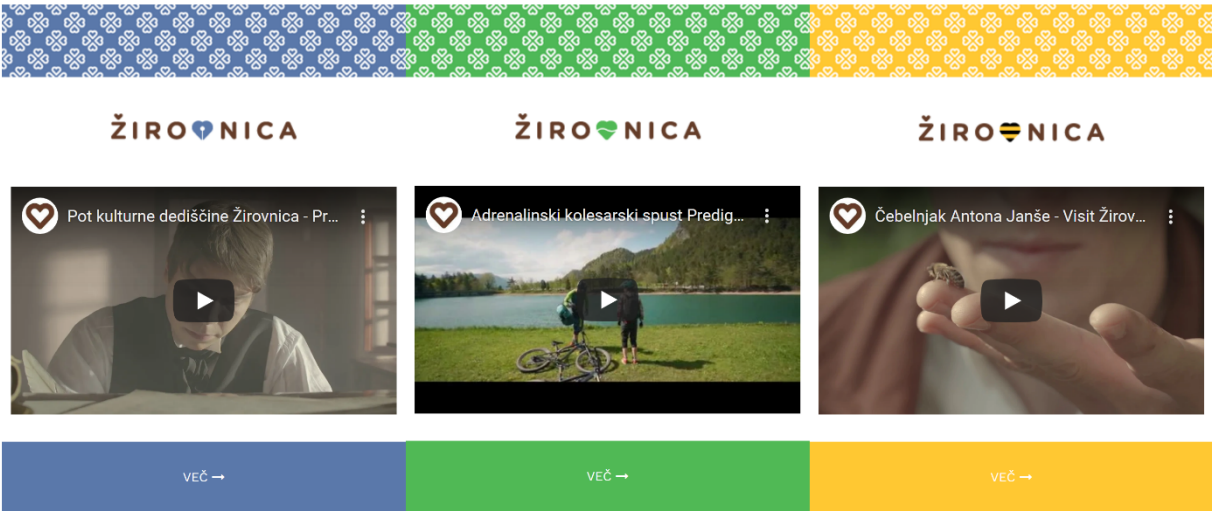
- ▶ **imamo jasno profilirano temeljno identiteto** (povzemamo v nadaljevanju),
- ▶ **znamka je ustrezna** (kot smo povzeli v uvodu poglavja),
- ▶ **manjka nam še predvsem delo na privlačnih doživetjih**, ki bodo ponudila vrednost za ciljnega obiskovalca – in pripomogla k bolj jasnemu profilu Žirovnice ne zgolj kot izletniške, temveč tudi stacionarne destinacije (več v poglavju 3.3).

Slika 11 Odnos med identiteto (t.i. DNK), produkti oziroma doživetji in znamko

TEMELJNI GRADNIKI IDENTITETE ŽIROVNICE

- ▶ **Krajsko pester, tradicionalen gorenjski podeželski ambient.**
- ▶ **Še vedno relativno mirno in pristno podeželsko okolje.**
- ▶ **Žirovnica, zibelka literarne, čebelarске in arheološke dediščine** – prostor, ki ga identitetno bogati dediščina dr. Franceta Prešerna in ostalih velikih mož slovenske ustvarjalnosti.
 - ▶ **Bogastvo prostora, ki ga izkazuje arheološka dediščina.**
- ▶ **Prostor, ki mu daje prepoznavno veduto gorati svet zahodnih Karavank, s Stolum** kot najvišjim vrhom Karavank; proti jugu se pobočja spuščajo v ravninski svet Savske ravnj. Nekdaj obdelane njivske površine so danes pretežno travniki in pašniki. Pobočja Karavank in doline Završnice so opredeljena kot Natura 2000 območja; zaradi naravno-geografske in zgodovinske povezanosti tega prostora z Blejskim kotom je območje občine kot vplivno območje Triglavskega narodnega parka že od leta 2003 del UNESCO MAB Biosfernega območja Julijskih Alp.
- ▶ **Urejene vasi ob vznožju Stola**, ki domačinom omogočajo kakovostno in aktivno življenje v stiku z naravo, podjetnim nudijo mirno okolje za dinamično globalno delovanje in sonaravno kmetovanje, obiskovalcem pa omogočajo pristno turistično doživljanje.
- ▶ Identiteto opredeljuje tudi dejstvo, da občina Žirovnica že vse od začetka samostojnega delovanja leta 1995 neprekinjeno **izkazuje zdravo rast, ki temelji na realnih zmožnostih in endogenih potencialih prostora.**
- ▶ Sodobno identiteto pa sooblikujejo (oziroma nanjo vplivajo) tudi izzivi starajočega se **prebivalstva in izziv ne vključevanja novih generacij v lokalno življenje** (še zlasti srednješolska mladina, študentje in vsakodnevni delovni migranti so tisti pasivnejši del prebivalstva).

► Kulturna krajina, ki pa se spreminja, saj se obseg kakovostnih njivskih površin kontinuirano zmanjšuje na račun travinj (ki danes predstavljajo že 90 % vseh kmetijskih površin v občini), upadlo je tudi število kmetijskih gospodarstev.		
KAJ IMAMO V ŽIROVNICI – dostopnost in gradniki ponudbe ► Ugodna geografska lega; v bližini razviti turistični kraji z velikim številom stacionarnih turistov ► Zelo dobra dostopnost (železnica, avtocesta) ► Zibelka slovenskega čebelarstva in kulture - izjemno bogata kulturna dediščina, z več spomeniki državnega in lokalnega pomena ► Naravno okolje z visoko biotsko in krajinsko pestrostjo ter zavarovana območja ► Pristine vasi v objemu gora in gozdov ► Arheološka dediščina ► Tradicija konjenišstva in čebelarstva ► Pridni in sposobni ljudje ► Visoka kakovost prostora – ohranjeno podeželsko okolje ► Žive in ohranjene planine ► Vodni vir (Završnica) ► Najstarejša tematska pot (Pot kulturne dediščine Žirovnica) ► Dostop do gora – ob vznožju Stola, v naročju Karavank – možnosti za kolesarjenje in pohodništvo	KAJ IZSTOPI – KAJ JE EDINSTVENO NA RAVNI PONUDBE ► Nikjer v Sloveniji literarna tradicija in število izjemnih mož ni tako blizu najvišjim alpskim vrhovom (France Prešeren, Matija Čop, Fran Saleški Finžgar in Janez Jalen) ► Pionir modernega evropskega čebelarstva Anton Janša, prvi cesarsko-kraljevi učitelj čebelarstva na Dunaju (njegov rojstni dan, 20. maj, so Združeni narodi na slovensko pobudo razglasili za <i>svetovni dan čebel</i>) ► Prebivalci sami sebe ne imenujejo kašarji, saj so bili znani po odlični in hranljivi kaši ► HE Završnica prva slovenska podeželska (kranjska deželna) elektrarna ► Eno najpomembnejših in najbolj slikovitih arheoloških najdišč v Sloveniji - Ajdna nad Potoki	
PRIKAZ PRETVORBE IDENTITETE IN PONUDBE V PRODUKTE		
		
Slika 12 Prikaz produktnih sklopov oziroma doživetij na vhodni spletni strani www.visitzirovnica.si (stanje jesen 2020)		

3.3.2 Ciljno tržno pozicioniranje in trije koncepti motiva prihoda

TRENTNA POZICIJA ŽIROVNICE
Danes je Žirovnica predvsem prepoznavna kot izletniška destinacija, ki ponuja: (1) posamezne točke obiska (večinoma rojstne hiše oziroma Pot kulturne dediščine Žirovnica), zanimive predvsem za šolske skupine; (2) prijetno preživet dan v naravi – pohodniki v Završnici in po planinah Karavank. IZZIV: Izpostavljati moramo edinstvena dejstva in razvijati na identiteti temelječa (povezana, zaokrožena, integralna) doživetja, vendar (1) hkrati graditi temeljno zaokroženo identiteto in zgodbo destinacije (ki je več kot zgolj naštevane posameznih adutov in točk obiska), (2) bolje izkoriščati umeščenost destinacije v atraktivno slovensko turistično regijo (bližina Bleda in celotno UNESCO MAB Biosferno območje Julijskih Alp – s Triglavskim narodnim parkom) in – (3) ključno – ponuditi motiv, da nekdo tukaj ostane več dni. Zanjega izziva trenutno destinacija ne naslavlja uspešno. Pregled strukture in komunikacije na spletni strani pokaže, da je to predvsem dnevna izletniška destinacija.
CILJNO TRŽNO POZICIONIRANJE
Zelena butična destinacija v najbolj atraktivni slovenski alpski regiji – zibelka kulture in čebelarstva in vir zelene energije, kjer stran od množic najdete vse za navdih in oddih.

V ozadju pozicioniranja moramo razumeti, da Žirovnica ponuja 3 koncepte – 3 temeljne motive prihoda, ki jih prikazujemo v spodnji sliki ter opredeljujejo: 1-kdo prihaja, 2-s kakšnim motivom in 3-kaj je naša strategija. Naš ciljni koncept je zelena butična destinacija za nekajdnevno bivanje (spodaj koncept B), vendar delamo na vseh treh, saj se ne izključujejo.

ŽIROVNICA KOT PRIJETNA DESTINACIJA ZA DNEVNI/nekajurni OBISK (kultura in narava)
Destinacija za NAVDIH

- Domači gostje na dnevnem aktivnem izletu
- Tuji gostje, ki bivajo v okoliških destinacijah
- Agencijski gostje s kratkim postankom na turi po Sloveniji/Julijskih Alpah
 - Domače šolske skupine
 - Domače skupine upokoencev

MOTIV: doživetje, aktivnost

STRATEGIJA: Programsko in trženjsko nadgrajujemo, povečujemo potrošnjo

A

STRATEGIJA: Krepimo profil Žirovnice kot stacionarne destinacije – ki nudi največjo vrednost za lokalno skupnost in ponudnike

B

ŽIROVNICA KOT IZHODIŠČNA ZELENA BUTIČNA DESTINACIJA ZA RAZISKOVALCE
Destinacija za RAZISKOVANJE

- (Večinoma) tuji gostje, ki Žirovnico izberejo za nekajdnevno bivanje, zaradi tega, ker je v bližini alpskih turističnih centrov, ponuja dobro dostopnost ter manjše, kakovostne nastanitvene možnosti

MOTIV: raziskovanje (bližnje in širše okolice, tudi Slovenije), aktivnosti v naravi

ŽIROVNICA KOT ZELENA BUTIČNA DESTINACIJA ZA AKTIVNE RAZISKOVALCE IN ŽELJNE MIRU
Destinacija za ODDIH

- (Večinoma) tuji gostje, ki Žirovnico izberejo kot končno destinacijo za krajše počitnice (naravno okolje, mir, stran od gneče, avtentičnost, pa tudi zaradi bližine prepoznavnih alpskih turističnih centrov)

MOTIV: oddih, sprostitve, raziskovanje, aktivnosti v naravi

STRATEGIJA: Valoriziramo lokacijo, krepimo kakovost nastanitev (da ustvarimo vrednost)

C

Slika 13 Prikaz treh pozicijskih vidikov Žirovnice kot destinacije – 3 koncepti, ki jih vzporedno razvijamo

V naslednjih 2 poglavjih natančneje pojasnjujemo koncept in opredelimo ukrepe, ki so potrebni za doseg te pozicij.

FAZA 4: KAKO PRIDEMO DO TJA - STRATEGIJA

4.1 Razvojni koncept – trajnostna butična destinacija

Izbrali smo 3. razvojni scenarij: Žirovnica kot TRAJNOSTNA BUTIČNA DESTINACIJA

ZAKAJ SMO IZBRALI SCENARIJ 3

Ker je dovolj ambiciozen (ambicioznejši kot Scenarij 1: »Posel kot ponavadi«) in hkrati dovolj realen (realnejši kot Scenarij 2: »Pospešen razvoj atraktorjev«), hkrati pa podpira širše videnje razvoja občine Žirovnica in prispeva k Strateškemu cilju 3 Razvojnega programa Občine Žirovnica (povzeto spodaj) – Razvojni cilj 3.3 Žirovnica kot trajnostna butična destinacija.

Razvojni izzivi:

- Pomanjkljiva družbena infrastruktura in dostopnost storitev za vse generacije
- Tveganje izgube lokalne identitete in tradicionalne socialne skupnosti
- Ovisnost od države in razpoložljivosti sredstev v občinskem proračunu

Razvojni izzivi:

- Tveganje izgube značilne krajinske podobe
- Visoka dnevna delovna migracija
- Narajočajo motorizirani promet
- Obvladovanje pritiskov na naravo in prilagajanje podnebnim spremembam

Razvojni izzivi:

- Visoka dnevna delovna migracija
- Opuščanje kmetijske dejavnosti, kljub ugodnim pogojem
- Neizkoriščene priložnosti za razvoj turizma

Slika 24 Logični okvir Razvojnega programa Občine Žirovnica 2030 (vir Razvojni program Občine Žirovnica 2030)

Kot opredeljuje Razvojni program Občine Žirovnica 2030: *Strateški cilj 3 Prostor za zeleni navdih in oddih* spodbuja domačine k čim večji izrabi prednosti lokacije, lokalnih virov in okolja za podjetništvo, (samo)zaposlovanje kakor tudi delo in učenje na daljavo. Pristojnosti občine na gospodarskem področju so relativno omejene, zato bo slednja skupaj z ukrepi in naložbami na ostalih dveh področjih, prožno prostorsko politiko ter usmerjenimi intervencijami v posamezne panoge, motivirala lastnike kmetij k ohranjanju kmetovanja, podjetja v poslovni coni k sodelovanju z lokalnim okoljem, obstoječe in nove turistične ponudnike p k dvigu kakovosti in butičnosti ponudbe, občane pa k pospešenemu vrtnarjenju in oskrbovanju pri lokalnih kmetih in podjetnikih. Mladim generacijam bodo šola, razvojne agencije, zbornice, ljudska univerza, ZTK in dinamična lokalna podjetja ponudila več priložnosti za uresničevanje svojih talentov in kariere v domačem okolju. **Žirovnica bo prostor, ki zagotavlja zdravo ravnoesje med delovnimi, življenjskimi in prostočasnimi dejavnostmi ter zelena destinacija za pristna doživetja.** Vse to bo omogočilo, da bo vedno več prebivalcev našlo priložnost ustvarjanja in dela v lokalnem okolju.

ZNAČILNOSTI RAZVOJNEGA KONCEPTA TRAJNOSTNE BUTIČNE DESTINACIJE

V okviru procesa priprave Razvojnega programa Občine Žirovnica 2030 so strateška skupina ter deležniki v okviru posebne delavnice za turizem **kot najbolj ustrezen in zelen razvojni koncept opredelili tretji – Žirovnica kot trajnostna butična destinacija.** Ta razvojni koncept, če ga povzamemo na kratko, **gradi na razvoju stacionarnega profila Žirovnice in razvoju turizma na trajnosten, uravnotežen način, po principih butičnosti (manjše nastanitve, individualni pristop, kakovost in avtentičnost).**

Kaj so značilnosti tega razvojnega koncepta:

1. **Destinacija se razvija kot trajnostna (zelena) butična destinacija.**
2. **Močno izražena prizadevanja za uravnotežen razvoj in rast – ravnotežje med obiskom in kakovostjo življenja.**
3. **Uravnotežen in premišljen razvoj trajnostne butične (stacionarne) destinacije s poudarkom na ponudbi manjših kakovostnih butičnih nastanitev in kakovostne gastronomije.**
4. Prizadevanje za razvoj pristnega in zmernega turizma, prilagojenega potencialom in zmogljivostim prostora, njegovo kakovostno rast ter uvajanje novih trendov.
5. Specializacija v doživljanje 1-bogate kulturne dediščine (Pot kulturne dediščine Žirovnica), 2-pristne podeželske krajine in čebelarstva (Zibelka čebelarstva) in 3-outdoor (Zelena energija - pohodništvo in kolesarjenje) turizem.
6. Postopna programska in infrastrukturna nadgradnja ene vidnejše, izstopajoče atrakcije v okviru vsakega produktnega stebra, s ciljem krepitve prepoznavnosti in vidnosti.
7. Prilagajanje marketinške strategije za privabljanje tujih stacionarnih gostov, ki si želijo poglobljene in edinstvene izkušnje pri spoznavanju vrednot lokalnega okolja in življenja (novo pojmovanje luksuza);
8. Poudarek na zasebnih iniciativah, kar je jedro vsake zdrave destinacije.
9. Rast avtentičnih doživetij.
10. Izkorišča/komunicira se odlična lokacija v bližini prepoznavnih turističnih centrov – vendar se ohranja bolj pristen in podeželski karakter.
11. Razvijamo dobre zgodbe, delamo trajnostno in lokalno, za 5-zvezdična doživetja.
12. S trženjsko jasno zgodbo in identiteto povežemo in pospešimo povezovanje in trženje obstoječih točk narave in kulture – na polno izkoristimo obstoječe resurse, hkrati vzporedno

zastavimo osredotočen razvoj na nekaj identificiranih razvojnih lokacij, kjer razvijamo jasne, močne in ambiciozne zgodbe, ki bodo dolgoročno (2025+) prinesle večji zagon, prepoznavnost in učinke za destinacijo.

13. S posluhom za naravno in družbeno okolje razvijamo zelo dodelane zgodbe (nove razvojne zgodbe odlikujejo: premišljena umestitev v prostor, ustvarjanje prijetnih ambientov za prebivalce in obiskovalce, vrhunske domišljene rešitve urbanih elementov, ki se lepo vklapljajo v prostor in temeljijo na karakterju prostora – t.i. 'sense of place', razvijajo se jasne identitete posameznih vasi dobre arhitekturne rešitve, ki temeljijo na trajnostnih principih in naravnih materialih ...).
14. Temeljni princip delovanja je trajnostni razvoj in spoštovanje lokalnega – črpanje iz lokalnih virov, na trajnosten način, spodbujanje trajnostnih principov dela (nastanitveni ponudniki, samooskrba, lokalna hrana, trajnostna arhitektura, zeleni produkti, certificiranje ponudnikov – kolektivna znamka kakovosti, lokalna avtentična doživetja, spominki - vrhunski design, vendar lokalni karakter, povezovanje rokodelcev ...).
15. Poudarek je na doživetjih: takšna, ki so lokalna, avtentična, razvita po trajnostnih principih, vendar imajo elemente 5-zvezdičnih doživetij (princip, ki si ga kot vizijo in trženjski princip delovanja in pozicioniranje Slovenije zadaja krovna raven slovenskega turizma).
16. Pomen medinstitucionalnega (ZTK, društva, muzeji ...) in medsektorskega sodelovanja (kmetijstvo, gospodarstvo, obrt, trgovinska dejavnost ...) ter povezovanja s sosednjimi turistično naravnanimi občinami (Radovljica, Bled, Bohinj ...).

4.2 Cilji in kazalniki

Rezultat: Občina Žirovnica si z Razvojnim ciljem 9: Trajnostna butična destinacija prizadeva k doseganju naslednjih premikov na področju turizma – **CILJEV TRAJNOSTNEGA TURIZMA:**

1. Večja, vendar trajnostna valorizacija obstoječih danosti občine za turizem in bolj profilirana pozicija destinacije znotraj Julijskih Alp in Slovenije;
2. Ambicioznejša aktivacija potencialov turizma za spodbuditev novih podjetniških priložnosti v turizmu;
3. Povečanje kakovosti in obsega nastanitvene ponudbe – prednostno v segmentu manjših butičnih nastanitev in turističnih kmetij;
4. Povečanje obsega in kakovosti gastronomske oziroma gostinske ponudbe, tudi skozi aktivnosti skupne kolektivne blagovne znamke odličnosti lokalnih proizvodov;
5. Uveljavitev turizma kot generatorja trajnostnih sprememb in dodajanja vrednosti lokalni ekonomiji;
6. Pospešen razvoj avtentičnih butičnih doživetij na področju kulture, čebelarstva in aktivnosti v naravi;
7. Sodobna in privlačna predstavitev kulture in okrepitev njene privlačnosti za individualnega in tujega obiskovalca, skozi postopno programsko in infrastrukturno nadgradnjo kulturnih točk, čebelarskega produkta in outdoor ponudbe;
8. Profesionalizacija destinacijskega upravljanja (DMMO funkcije) in aktivnejša pozicija v okviru Julijskih Alp.

Ko smo se vprašali, kaj želimo postati, smo si v temeljih postavili 5 AMBICIJ:

- 1. POZICIONIRANJE:** Profilirati se kot manjša pristna stacionarna destinacija, kamor se prideš odklopiti ter najti stik z naravo in samim seboj – stran od vrveža prepoznavnih turističnih centrov, a v izjemno privlačnem okolju Julijskih Alp – pod vznožjem Stola in v naročju Karavank.
- 2. PRODUKTI:** Povezati obstoječe »zgodbe¹« v privlačne integralne turistične produkte z elementi 5-zvezdičnih doživetij – odkrivanje narave in kulture (sproščeno ali bolj aktivno).
- 3. RAZVOJ:** Razviti oziroma nadgraditi tiste »zgodbe«, ki imajo v sebi potencial že danes, vendar potrebujejo razvojni zagon, investicije in trženjsko nadgradnjo (prioritetne razvojne lokacije in vzpostavitev teh lokacij kot nosilcev razvoja).
- 4. AKTIVIRANJE LJUDI:** Obstoječe in nove turistične ponudnike, mlade, kmete, rokodelce, aktivne starejše in druge posameznike motivirati, da v turizmu prepoznajo podjetniške priložnosti (najprej lahko kot dopolnilno dejavnost, kot popoldansko podjetništvo, sčasoma pa kot polno priložnost).
- 5. INOVIRANJE:** Vzpostaviti inovativne povezovalne platforme, ki bodo povezovalle, združevale, motivirale in navdihovale ljudi, da skupaj naredijo več in boljše.

Kazalnik rezultata	Enota	Vir	Izhodišče	2025	2030
Kr 9.1 Ena (1) prepoznavnejša turistična atrakcija	Število	OŽ, 2020	0	1	2
Kr 9.2 Na trgu vsaj dva (2) butična produkta, kumulativno	Število	ZTK, 2020	0	1	2
Kr 9.3 20 % dvig dodane vrednosti v panogi l. gostinstvo, GD	Število	AJPES, 2019	23.290	25.500	28.000

Vir: Razvojni program Občine Žirovnica 2030

¹ Pod beseda ZGODBA razumemo turistično in drugo ponudbo, turistične produkte, znamenitosti, vzpostavljene kot privlačne točke obiska, prireditve, dogodke, povezovalne platforme ...

Rezultat ukrepov se bo odražal v bolj prepoznavni in okrepljeni poziciji Žirovnice v okviru območja Julijskih Alp, kot zelene butične (stacionarne) destinacije, ki navduši z izjemno naravo in kulturo, hkrati pa ponudi vse bolj cenjeno avtentičnost in mir. Skozi postopno programsko in infrastrukturno nadgradnjo kulturnih točk, čebelarkega produkta in outdoor ponudbe bo destinacija izboljšala konkurenčnost ponudbe v okviru treh glavnih produktnih stebrov: to so (1) kultura, (2) čebelarstvo in (3) outdoor, ob tem pa krepila kakovost in obseg temeljne sekundarne ponudbe – to je kakovostna butična nastanitvena in gostinska ponudba. Profesionalizacija destinacijskega upravljanja (DMMO funkcije) in skozi to tudi aktivnejša pozicija v okviru razvojno-trženjske platforme Julijskih Alp bo omogočila doseganje doslej prešibkih sinergij in vidnejše premike tako na razvojno-produktnem povezovanju kot tudi na trženju destinacije.

Ukrepi:

Ukrep 9.1 Dvig kakovosti in konkurenčnosti turistične infrastrukture v javnem interesu

Ukrep 9.2 Produktna in trženjska nadgradnja destinacije

Ukrep 9.3 Upravljanje razvoja in trženje destinacije

Ukrepi so predstavljeni v poglavju 5.

Ob tem Žirovnica (Občina Žirovnica in ZTK) aktivno sodeluje pri projektih v okviru delovanja Skupnosti Julijske Alpe, ki so povzeti na ravni štirih področij delovanja v s spodnji shemi – več v Razvojnem načrtu BOJA kot trajnostne turistične destinacije 2025.

Slika 35 Fokusna področja delovanja – kot so razdelani v okviru Razvojnega načrta BOJA kot trajnostne turistične destinacije 2025

FAZA 5: UKREPI IN AKTIVNOSTI

5.1 Ukrepi in aktivnosti

Ukrep 1 Dvig kakovosti in konkurenčnosti turistične infrastrukture v javnem interesu

Ukrep 2 Produktna in trženjska nadgradnja destinacije

Ukrep 3 Upravljanje razvoja in trženje destinacije

Povzemamo ukrepe in aktivnosti, kot so opredeljene v Razvojnem programu Občine Žirovnica 2030, pod Razvojnim ciljem 9.

*5.1.1 Dvig kakovosti in konkurenčnosti turistične infrastrukture v javnem interesu
(v Razvojnem programu OŽ št. 9.1)*

Usmeritev:

Turizem v občini Žirovnica nima klasične turistične tradicije, ki bi jo oblikovali večji (zasebni) turistični ponudniki. Kot zibelka literarne, čebelarke in arheološke dediščine se je njena pozicija oblikovala skozi njeno dediščino in upravljanje kulturnih točk v javnem interesu, ki so pomembne na ravni Slovenije. Le-te so trenutno z obstoječo programsko vsebino in trženjskimi aktivnostmi zanimive predvsem za šolske skupine in v majhnem deležu za individualnega, še manj za tujega obiskovalca; podobno velja tudi za arheološko dediščino.

V tem pogledu je za njihovo večjo valorizacijo nujen ambicioznejši pristop k (postopni) programski in infrastrukturni nadgradnji ključnih atrakcij (dva ključna strateška projekta sta ureditev kompleksa Prešernove hiše in vzpostavitev Čebeljega parka Antona Janše) – premiki bodo mogoči zgolj s sodobnejšimi in atraktivnejšimi atraktorji. Na drugi strani so na prepoznavnosti v zadnjih nekaj letih močno pridobile točke v naravi (kot je Rekreatijski park Završnica) ter pohodniške in kolesarske poti na območju, kjer pa se zaradi povečanega obiska krepi potreba po upravljanju teh točk in premišljenem usmerjanju tokov, skozi programsko nadgradnjo pa tudi večja konkurenčnost in boljša valorizacija te ponudbe.

Vložke v nadgradnjo kakovosti javne turistične infrastrukture vidimo kot pomemben (pred)pogoj, da bodo v turizmu podjetniško priložnost v večjem obsegu začeli v prvi vrsti prepoznavati domačini, pa tudi investitorji od drugod.

Predvideni okvirni projekti in aktivnosti:

- 9.1.1. **Ureditev kompleksa Prešernove hiše (Arkova domačija) v Vrbi** (kot del celostne ureditve Vrbe, ki omogoča nadaljnje nadgradnje turističnih vsebin v vasi): vzpostavitev i) središča za obiskovalce v nekdanjem gospodarskem poslopu (MK, kulturno-muzejski del) in ii) večnamenskega turistično-kulturnega objekta s kulinarično ponudbo (Muzejska kavarna) in nastanitvami/ umetniškimi rezidencami v Arkovi hiši. *Glej tudi Ukrep 2.1.2. (SP, 1) **
- 9.1.2. **Nadgradnja Rekreatijskega parka Završnica:** i) ureditev enotne vstopne točke v dolino Završnica z javnimi eko sanitarijami, ii) strateški dokument vizije razvoja z načrtom upravljanja

in usmerjanja ter disperzije obiskovalcev skladno s prometnim režimom obiska ter načrtom usmerjanja s peš potmi proti drugim znamenitostim in po dolini Završnice; vse nadgradnje in aktivnosti naj podpirajo programsko preusmeritev RP Završnica v smer višje kakovosti, bolj odgovornega obiska in butičnosti., iii) OPPN Završnica, iv) izvedba vizije in načrta. *Glej tudi Ukrep 4.3. v RP OŽ (P, 1)*

- 9.1.3. **Arheološki park Ajdna:** i) ureditev dostopov do Ajdne, ii) razvoj paketa arheoloških doživetij in vzpostavitev rednega organiziranega vodenja. (P,2)
- 9.1.4. **Vzpostavitev Čebeljega parka Antona Janše** in razvoj spremljajoče čebelarke ponudbe. (P,3)
- 9.1.5. **Pohodniške, planinske in konjeniške poti:** i) redno vzdrževanje, ii) poenotenje in nadgradnja označevalnega sistema, iii) digitalizacija; tudi za pohodniško pot Julijana. (TP,2)
- 9.1.6. **Gorsko-kolesarski park Završnica/Karavankei)** vzpostavitev ene do dveh novih enoslednic v soglasju z lastniki in nosilci urejanja prostora, redno vzdrževanje, ii) vzdrževanje gorsko-kolesarskih tras in enoslednic, izvajanje nadzora in uvedba števcov, iii) uvajanje kolesarskega vodenja in izposoje koles, iv) spremljanje razvoja e-kolesarjenja in, če se izkaže za potrebno, uvedba režimov. (P,2)
- 9.1.7. **Poenotenje, posodobitev in digitalizacija informacijsko-usmerjevalnega sistema:** i) prenova občinskega odloka, ii) postopna izvedba vstopne točke v občino, iii) razvoj enotnega usmerjevalnega sistema znotraj občine ter do posameznih točk interesa in ključnih ustanov, iv) digitalizacija info točk in zemljevidov občine ter vključitev v eno od obstoječih mobilnih navigacijskih aplikacij (npr. v okviru regije Julijskih Alp). (TP,2)

Območje izvajanja ukrepa: občina Žirovnica

Povezani ukrepi (v Razvojnem programu Občine Žirovnica 2030): 2.1.2, 21.3, 4.3.

Pojasnilo: Gornje številčenje sledi številki ukrepov iz Razvojnega programa Občine Žirovnica – za sledljivost.

5.1.2 Produktna in trženjska nadgradnja destinacije (v Razvojnem programu OŽ št. 9.2)

Usmeritev:

Žirovnica je bila doslej večinoma prepoznavna kot izletniška destinacija in literarna destinacija za domače šolske skupine. Ker v okviru organiziranosti slovenskega turizma nima statusa »vodilne destinacije« (status, ki prinaša tesnejše trženjske povezave med krovno in destinacijsko ravno, pa tudi dostop do razvojnih in trženjskih sredstev, tako s strani STO kot MGRT), je bila v teh povezavah večinoma prezrta. Razlog gre iskati tudi v tem, da Žirovnica v zadnjih letih na trg ni lansirala vidnejših produktnih in trženjskih novosti, v osnovni pa ji status vodilne destinacije ni bil podan zaradi nedoseganja praga prenočitev.

Ob tem v preteklih letih ni v zadostni meri izkoriščala umeščenosti v Biosferno območje Julijske Alpe. Te povezave se krepijo predvsem od leta 2019 oziroma 2020, čeprav Žirovnice še ni mogoče zaznati v trženjskih infrastrukturnih orodjih in trženjskih aktivnostih Julijskih Alp. Platforma Julijskih Alp na eni strani omogoča produktno povezovanje (eden vidnejših in najbolj potencialnih novih produktov je pohodniška pot Julijana– 3. etapa teče čez Žirovnico), na drugi strani pa tudi krepitev prepoznavnosti pod skupno znamko Julijskih Alp in okrepljene skupne trženjske kanale.

Aktivnosti produktne in trženjske nadgradnje so usmerjene v izboljšanje konkurenčnosti ponudbe ter v **razvoj celovitih doživljajskih paketov** s ciljem povečanja števila tujih stacionarnih gostov in podaljšanja njihovega bivanja, čemur bo sledil tudi razvoj agencijskih storitev, dvig izvenpenzijske potrošnje in dodane vrednosti. **S produktnim profiliranjem se krepi stacionarni karakter destinacije**, kar je temeljni pogoj za to, da se turizem v destinaciji postopno vzpostavi kot priložnost za zaposlitev.

Predvideni okvirni projekti in aktivnosti:

- 9.2.1. Spodbude za lokalne obrtniške in podjetniške 'butične' iniciative**, prednostno za nadgradnjo gastronomske ponudbe (npr. ponudba lokalno pridelane hrane v restavracijah in namestitvah), butičnih penzijskih, specializiranih in drugih inovativnih nastanitev, turizma na kmetiji ter dopolnilnih storitev (npr. vodenje, turistične agencije ...). *Op. Ukrep se lahko izvede skupaj z ukrepom 7.1.3 Občasne ciljno usmerjene spodbude za mikro, mala in srednje velika podjetja.* (TP, 2)
- 9.2.2. Kolektivna blagovna znamka odličnosti lokalnih proizvodov:** opredelitev in nadgradnja kolektivne blagovne znamke Žirovnice po modelu 'Bohinjsko'. Kolektivna blagovna znamka (KBZ) izpostavi najbolj kakovostne lokalne rokodelske, storitvene in kulinarične lokalne proizvode. Prouči se optimalna izvedba: i) kot del KBZ ene od sosednjih destinacij (pr. Radovljice) ali ii) vzpostavitev samostojne sheme kot nadgradnja blagovne znamke Pot kulturne dediščine Žirovnica ali izdelkov iz Kašarije, iii) vključitev v sistem KBZ Julijskih Alp. (MP, 2)
- 9.2.3. Razvoj oziroma izboljšanje konkurenčnosti produktov/ dejavnosti ter njihova nadgradnja v avtentična butična doživetja, ki sledijo kriterijem 5-zvezdičnih doživetij:** (MP, 1)
- (1) outdoor (kolesarjenje, pohodništvo, plezanje, jahanje, ribolov in zima – krpljanje, turno smučanje, sankanje, zimsko pohodništvo),
 - (2) planine in planšarstvo,
 - (3) čebelarstvo,
 - (4) kulturni turizem,
 - (5) nova in bolj zelena (koncept slow turizem) doživetja, kot so fotolov/opazovanje ptic in živali, ogled zvezd in sončnih vzhodov/zahodov, selfness v planinskih kočah in v Završnici, spanje na kmetiji oziroma na skednju ...),
 - (6) skupna ponudba z golf igriščem,
 - (7) dogodki:
 - o Vzpostavitev dogodka KashArt Festival – poletni mednarodni festival umetnosti in glasbe, ki zajema koncert v Završnici, koncert na Ajdni, Pravljične večere pred Finžgarjevo rojstno hišo in Prešerno noč z Aleksandrom Mežkom – 4 turistično najbolj znane in privlačne točke v destinaciji se povežejo v festival po vzoru *No borders music festival*,
 - o Nadgradnja osrednjega dogodka 8. februar – Pohod po Poti kulturne dediščine Žirovnica,
 - o Dogodek Julian Alps Trail Run,
 - o Oživljanje starih običajev,
 - o Dogodek Festival modelarjev v Završnici.
- 9.2.4. Infrastruktura, programska in trženjska nadgradnja Poti kulturne dediščine Žirovnica:** kot ena temeljnih kulturnih ikon zahteva vidnejšo pozicijo, ki pa kot predpogoj zahteva programsko in trženjsko nadgradnjo in njeno trženjsko valorizacijo v obliki nekajurnega doživetja (ki ga je mogoče izvesti v vodeni ali samo-vodeni obliki); priprava zasnove (z določenimi programskimi, pa tudi manjšimi infrastrukturnimi nadgradnjami), implementacija,

vključno s potrebnimi trženjskimi orodji, ki omogočijo sodobno trženje tega doživetja. Ob tem tudi trženjska nadgradnja v obliki projektnega/produktnega (s povezavo – produkt, vezan na vlak) povezovanja Dunaja in Žirovnice (tako Prešeren kot Janša sta oba delovala na Dunaju). (MP,2)

9.2.5. Krepitev kompetenc turističnih ponudnikov, vodnikov, interpretatorjev in gostincev: izobraževanja in usposabljanja na temo nujenja kakovostne butične izkušnje, gostoljubnosti, osebnega stika in komunikacije ter trženja avtentičnosti lokalnega okolja. (MP,2)

9.2.6. Pozicioniranje in usmerjeno trženje destinacije: priprava kakovostnih in bolj trženjsko usmerjenih klasičnih in digitalnih komunikacijskih orodij in akcij (v temelju kakovostno spletno mesto, ki bolj jasno pozicionira destinacijo na območju Julijskih Alp), bolj usmerjeno produktno trženje (po ključnih produktnih segmentih) in skupne trženjske akcije z Julijskimi Alpami na tujih trgih. (MP,2)

9.2.7. Vključitev ponudbe Žirovnice v integralno pametno kartico Julijskih Alp: v prvi fazi vključitev ponudbe v kartice sosednjih destinacij (Bled), v fazi nadgradnje skupne pametne kartice pa izkoriščanje možnosti, ki jih kartica omogoča za kroženje po območju Julijskih Alp. (MP,2)

Glej tudi Ukrep 2.1.3. v Razvojnem programu Občine Žirovnica 2030 Programsko-poslovna nadgradnja rojstnih hiš velikih mož in prilagoditev njihovih razstav, dogodkov in vodenj tujim obiskovalcem.

Območje izvajanja ukrepa: občina Žirovnica .

Povezani ukrepi (v Razvojnem programu Občine Žirovnica 2020): 1.3.1, 2.1.3, 7.1.3.

Pojasnilo: Gornje številčenje sledi številki ukrepov iz Razvojnega programa Občine Žirovnica – za sledljivost.

5.1.3 Upravljanje razvoja in destinacije (v Razvojnem programu OŽ št. 9.3)

Usmeritev:

Zavod za turizem in kulturo Žirovnica (ZTK) je doslej deloval v večji meri kot upravljavec kulturnih točk oziroma rojstnih hiš in javne kulturne infrastrukture, manj pa kot destinacijska management in marketing organizacija oziroma sploh kot turistični zavod. Destinacijski zavodi v svetu dobivajo vse večjo vlogo prav na področju upravljanju razvoja in destinacije (paradigma premika od marketinga k managementu, do katere je prišlo zaradi potrebe po upravljanju povečane rasti) – to je na področju razvoja ponudbe, infrastrukture, upravljanja kakovosti izkušnje obiskovalcev, aktivnem upravljanju turističnih tokov in nenazadnje skrbi za ohranjanje ravnotežja med obiskom in lokalno skupnostjo. Ob tem pri svojem delu vse manj sledijo klasičnemu sektorskemu pristopu (upravljanje turizma kot panoge) in vse bolj krepijo povezave s povezanimi oziroma soodvisnimi področji, kot so kmetijstvo, promet/mobilnost, upravljanje odpadkov, skrb za identiteto in kulturno krajino ipd.

ZTK mora v novem strateškem obdobju okrepiti razvojno turistično funkcijo (in v osnovi zagotoviti kadrovske in finančne resurse). Pri tem nujno polno izkorišča celoten ustroj in razvojno-trženjsko-upravljavski model UNESCO MAB Biosfernega območja Julijske Alpe. Večje sinergije in večje učinke pa je mogoče izvesti zgolj ob profesionalizaciji funkcije destinacijskega upravljanja v okviru ZTK.

Pomemben korak mora biti narejen na sistematičnem delu za trajnostni razvoj turizma, tudi skozi vstop v **Zeleno shemo slovenskega turizma (za pridobitev znaka Slovenia Green Destination)**.

Predvideni okvirni projekti in aktivnosti:

- 9.3.1. Vzpostavitev platforme za povezovanje vseh resursov v občini:** vzpostavitev rednega in sistematičnega povezovanja ljudi, angažiranih posameznikov, turističnih ponudnikov in drugih, aktivnosti za ozaveščanje lokalne javnosti o pomenu varovanja narave in kulturne dediščine, krepitev pomena medinstitucionalnega (ZTK, društva, muzeji ...) in medsektorskega sodelovanja (kmetijstvo, gospodarstvo, obrt, trgovinska dejavnost ...), (TP,1)
- 9.3.2. Krepitev sodelovanja s sosednjimi destinacijami** (Bled, Radovljica ... – preko produktivnih in projektnih povezav) **ter aktivne pozicije v okviru UNESCO MAB Biosfernega območja Julijskih Alp:** SJA se uveljavlja kot platformo za destinacijsko povezovanje in usklajevanje tudi ostalih skupin deležnikov oz. politik, ključnih za prihodnji razvoj Julijskih Alp kot trajnostne turistične destinacije. (TP,2)
- 9.3.3. Krepitev turistične informacijske in rezervacijske dejavnosti:** ureditev informacijskih točk v Vrbi, Završnici in na železniški postaji in vzpostavitev rezervacijskega sistema nastanitev in turističnih produktov (pri tem se preuči optimalni sistem, ki omogoča sinergije rezervacijskih sistemov na ravni Julijskih Alp/oziroma v okviru posameznih destinacij v okviru Julijskih Alp) in spletne trgovine na spletni strani visitzirovnica.si. (MP,1)
- 9.3.4. Vključitev destinacije v Zeleno shemo slovenskega turizma:** Vstop v ZSST, oblikovanje multidisciplinarnih zelenih ekip (in opredelitev zelenega koordinatorja), izvedba ocenjevanja, pridobitev certifikata Slovenia Green Destination, nato pa aktivno delo na ključnih ciljih, kot so motiviranje nastanitvenih ponudnikov za pridobitev zelenega certifikata za nastanitvene zmogljivosti, krepitev kratkih nabavnih verig, umik plastike za enkratno uporabo iz turizma in vseh prireditev (koncept »zero waste« prireditev) ter »zeleni« koordinacija med zelenimi koordinatorji na ravni JA. (MP,2)
- 9.3.5. Upravljanje outdoor dejavnosti, tudi v sodelovanju s platformo SJA, in upravljanje nosilne zmogljivosti (predvsem na območju Završnice in točk obiska v gorah):** Outdoor produkti so nosilni produkti Julijskih Alp – hkrati pa to postaja eden med tremi ključnimi produkti tudi v občini Žirovnica. Kot drugod, je tudi v Žirovnici obisk v naraščanju, upravljanje dejavnosti v naravi pa postaja vedno večji izziv. Pohodništvo je med vsemi še najbolj regulirano, najmanj pa gorsko kolesarjenje. Občine nimajo zakonodajnih podlag, da bi ustrezno urejale infrastrukturo in uvajale režime ter za urejena območja zaračunavale nadomestila. Dolgoročni cilj je vzpostavitev enotnih in jasnih pogojev izvajanja dejavnosti v naravi v UNESCO MAB Julijske Alpe – sodelovanje in implementacija tudi v Žirovnici. (MP,2)

Območje izvajanja ukrepa: občina Žirovnica .

Povezani ukrepi (v Razvojnem programu Občine Žirovnica 2020): 2.1.3, 7.1.3.

Pojasnilo: Gornje številčenje sledi številki ukrepov iz Razvojnega programa Občine Žirovnica – za sledljivost.

5.2 Povzetek strateških projektov po produktnih stebrih

Že v okviru priprave krovne znamke Žirovnice so bili opredeljeni trije produktni stebri, ki jih ponazarjajo tri produktne znamke.

Produktni koncept je ustrezen in ga prikazujemo v spodnji shemi, hkrati pa nakazujemo ključne strateške projekte za izboljšanje vsakega od treh produktnih srebrov ter druge ključne projekte – te programske in infrastrukturne nadgradnje so vključene v ukrepe oziroma aktivnosti.

PRODUKTNI STEBER 1	PRODUKTNI STEBER 2	PRODUKTNI STEBER 3
ŽIROVNICA <i>Literarna pot</i>	ŽIROVNICA <i>Zibelka čebelarstva</i>	ŽIROVNICA <i>Zelena energija</i>
= KULTURA	= ČEBELARSTVO	= OUTDOOR
KLJUČNI STRATEŠKI PROJEKTI PO POSAMEZNEM STEBRU: Gre za nove projekta ali programske oziroma infrastrukturne nadgradnje obstoječih vsebin. Le-ti so ključni za bolj konkurenčno pozicijo Žirovnice.		
Prešernova hiša (Arkova domačija) v Vrbi	Vzpostavitev Čebeljega parka Antona Janše	Nadgradnja Rekreatijskega parka Završnica
DRUGE KLJUČNE AKTIVNOSTI – POVZEMAMO KONCEPT (vse je vključeno v 3 ukrepe/aktivnosti): ► Povezovanje ponudbe v avtentična butična doživetja (nekajurna doživetja) – valorizacija in vključevanje obstoječe, nadgradnja obstoječe ponudbe in pospeševanje razvoja nove. ► Okrepitev trajnostnega delovanja in zelenega profila destinacije, skozi vstop v Zeleno shemo slovenskega turizma. ► Pospeševanje obsega in kakovosti (ter butičnega karakterja) nastanitvenih in gostinskih ponudnikov in druge dodatne ponudbe. ► Trženjska nadgradnja orodij na ravni destinacije (družbena omrežja, brošure, spletno mesto in celotna komunikacija), ki gradi jasen profil destinacije (za izlet, za bivanje, za raziskovanje – Slika 13). ► Jasna umestitev Žirovnice v UNESCO MAB Biosferno območje Julijskih Alp (in vsa potrebna vizualna in podporna komunikacija in aktivnosti, ki izkoriščajo to pozicijo). ► Aktivno sodelovanje ZTK v Skupnosti Julijske Alpe, tako na razvojnih kot trženjskih projektih. ► Nadgradnja funkcije ZTK na področju upravljanja destinacije – kar je temeljni pogoj, da lahko Žirovnica izkoristi vse razvojne in trženjske povezave, ki so na voljo skozi delo v okviru Skupnosti Julijskih Alp.		

KRATICE in VIRI

KRATICE

BOJA: Biosferno območje Julijske Alpe

MAB: program UNESCO Man and Biosphere

DMMO: Destination Management Marketing Organisation (Destinacijska management in marketing organizacija)

ZTK: Zavod za turizem in kulturo Žirovnica

STO: Slovenska turistična organizacija

SWOT: Analiza prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti

SURS: Statistični urad Republike Slovenije

ZSST: Zelena shema slovenskega turizma

VIRI

Razvojni program Občine Žirovnica 2030 (2020)

Razvojni načrt za Biosferno območje Julijske Alpe (BOJA) kot trajnostne turistične destinacije (pripravljen leta 2020, za obdobje do 2025)

Spletne informacije in viri, ki jih navaja Razvojni program Občine Žirovnica 2030

Občino Žirovnica pišemo z malo začetnico (občina Žirovnica) takrat, ko gre za območje občine, in z veliko (Občina Žirovnica), ko gre za institucijo.